

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבה ד/של"ז של הממשלה
כ"ג בחשוון תשל"ז - 17.10.76

נכחו השרים: י. רבין - יו"ר, א. אוזן, י. בורג, ח. בר-לב, מ. ברעם, ג. האוזנר, ש. הלל, ז. המר, א. ידלין, ג. יעקבי, א. עופר, ש. פרס, ת. צדוק, מ. קול, י. רבינוביץ, ש. רוזן, י. רפאל, ו. שם-טוב
נעדרו השרים: י. אלון (בתו"ל), י. גלילי (חולה)

ג. אבנר - מזכיר הממשלה
פרופ' ש. אבינרי - המנהל הכללי, משרד החוץ (עד סעיף 62)
מ. ברגר - משרד האוצר (בסעיף 64)
פרופ' א. ברק - היועץ המשפטי לממשלה (בסעיף 63)
א. ירמנס - משרד האוצר (בסעיף 64)
א. מזרחי - לשכת ראש הממשלה (עד סעיף 62)
ע. ערן - המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה (עד סעיף 62)
תא"ל א. פורן - מזכיר צבאי לראש הממשלה (עד סעיף 62)
א. שריג - משרד הבטחון (בסעיף 64)
סא"ל א. תהלה - לשכת שד הבטחון (עד סעיף 62)

סדר היום: 56. סדר הדיונים
57. המצב בלבנון
58. ענינים מדיניים
59. ענינים בטחוניים
60. נושא השטחים בועדת השרים לעניני בטחון
61. רישומים בתוך ישיבות הממשלה
62. דחיית נסיעת שד המסחר והתעשיה לארצות הברית
63. מינוי מר אשר ידלין לנגיד בנק ישראל
64. שכרם של עובדי חברת שק"ם בע"מ - ערעור על החלטת ועדת השרים לעניני שכר
65. נסיעות שדים
66. יבוא נשק
67. מכירת נשק

56. סדר הדיונים

ראש הממשלה י. רבין:

אנו נתחיל בסקירות. ביקשתי שסגן ראש אמ"ן יבוא על מנת לתת סקירה על המתרחש בלבנון, הן בתוך לבנון והן בעקבות האירועים בלבנון, בעולם הערבי.

שר התיירות מ. קול:

אני מבקש לדעת האם פרשת הנגיד תהיה בישיבת

הממשלה?

ראש הממשלה י. רבין:

היא תהיה בישיבת הממשלה לאחר סעיף האינפורמציה. אתם תקבלו את חוות הדעת של היועץ המשפטי ואת תגובתו של אשד ידלין לחוות הדעת של היועץ. נעשה הפסקה כדי שאפשר יהיה לעיין בחומר. אחרי כן אבקש כי הישיבה תהיה ללא עוזרים, אלא רק עם השרים והיועץ המשפטי.

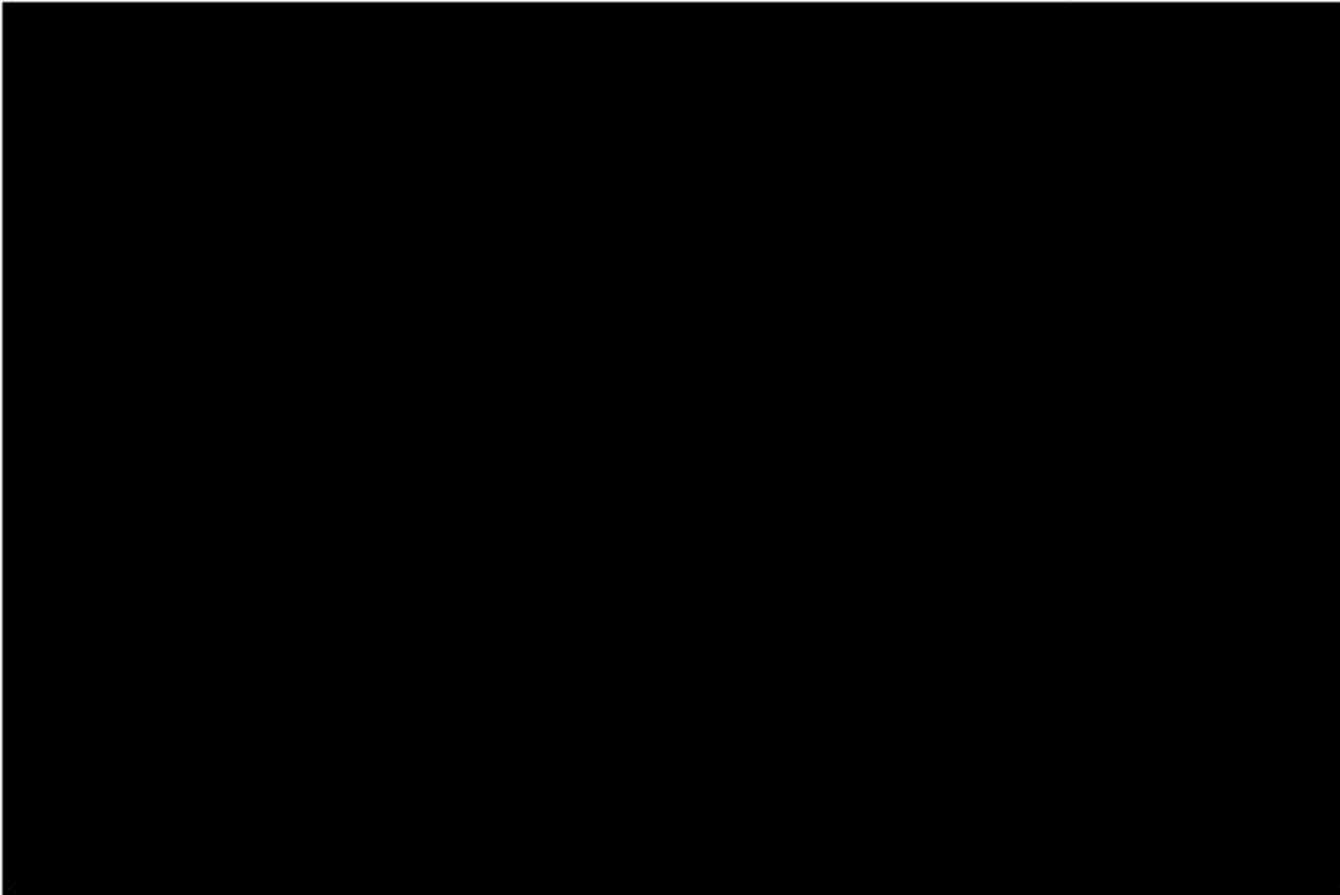
שר התיירות מ. קול:

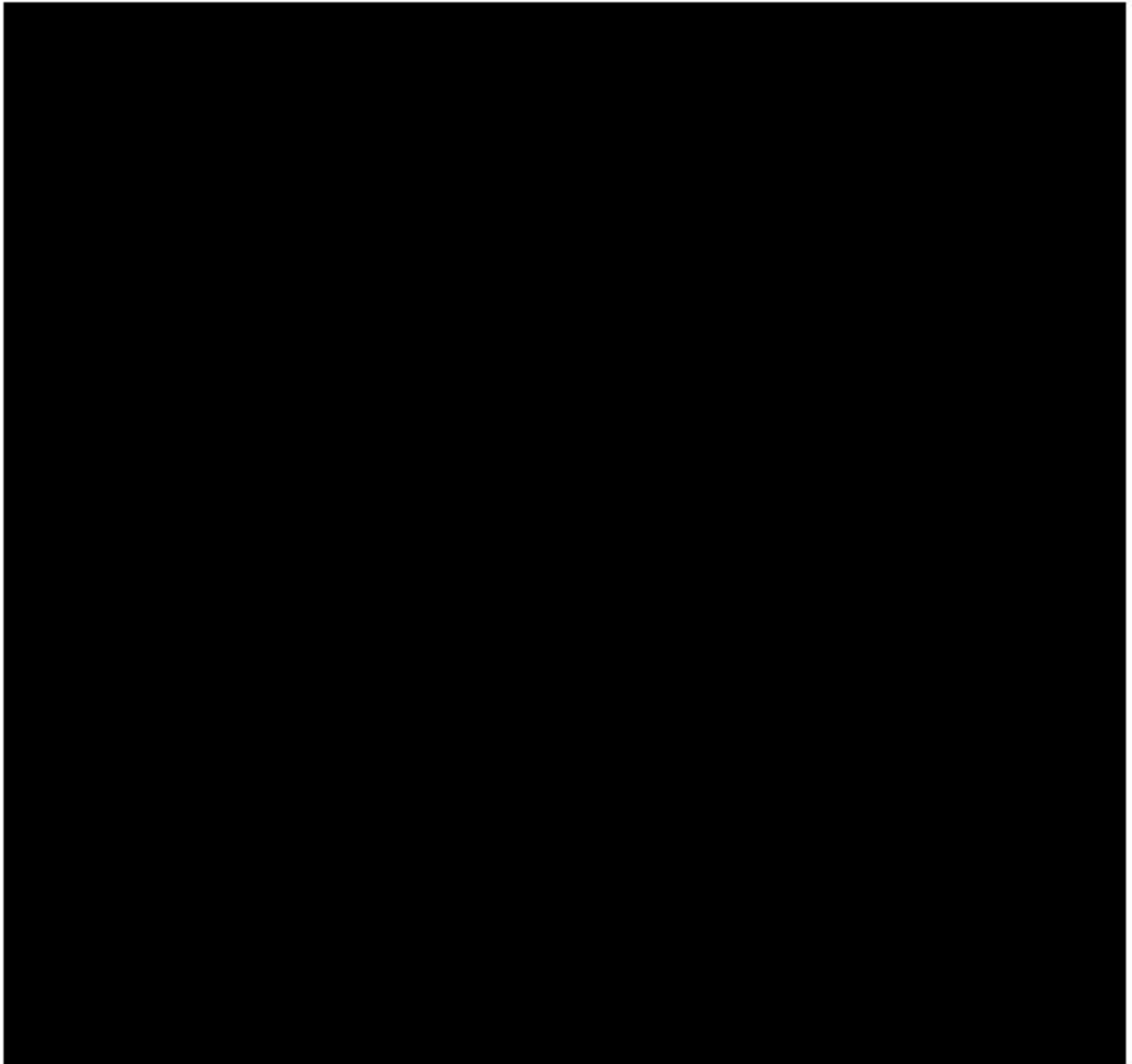
מתי זה יהיה?

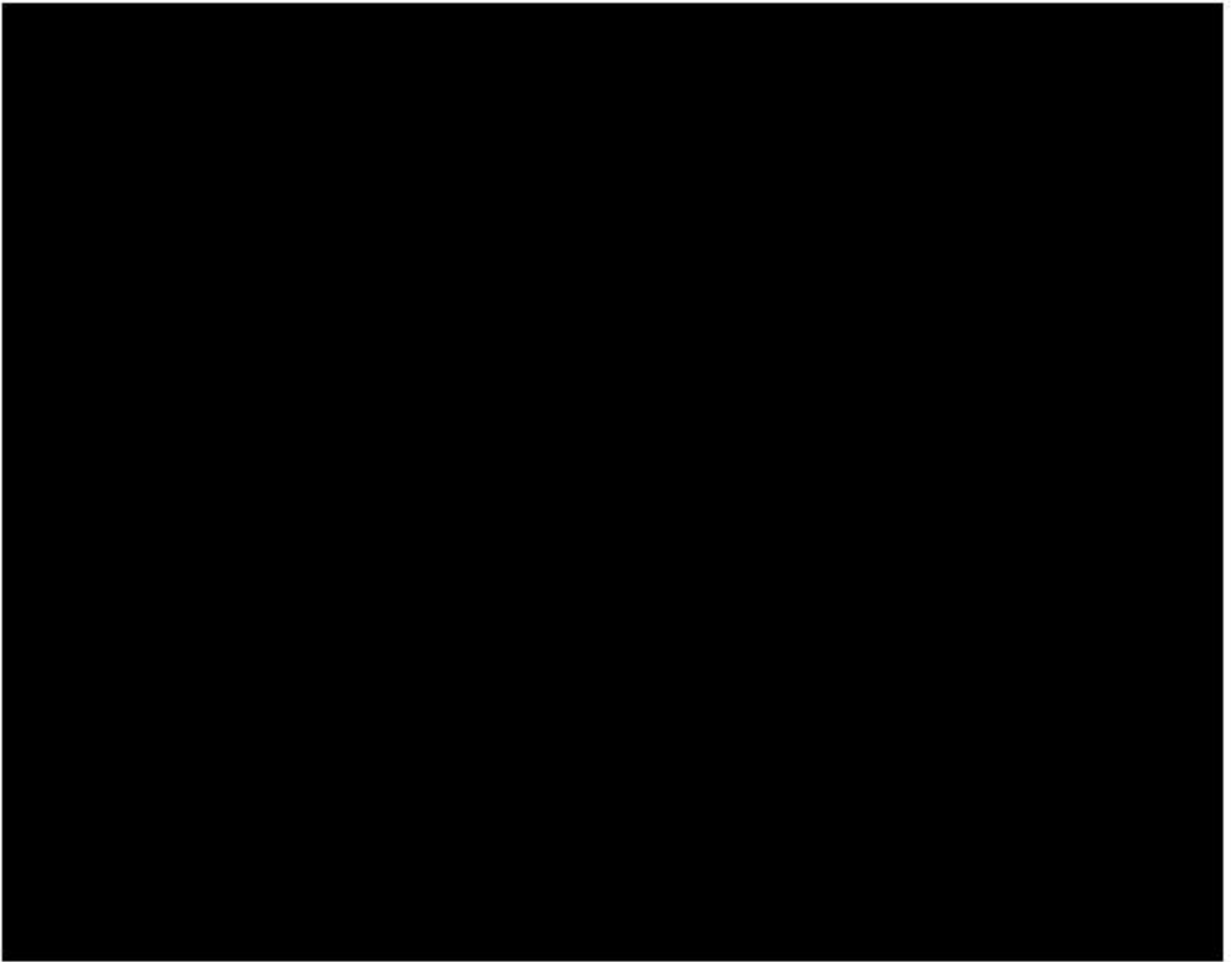
ראש הממשלה י. רבין:

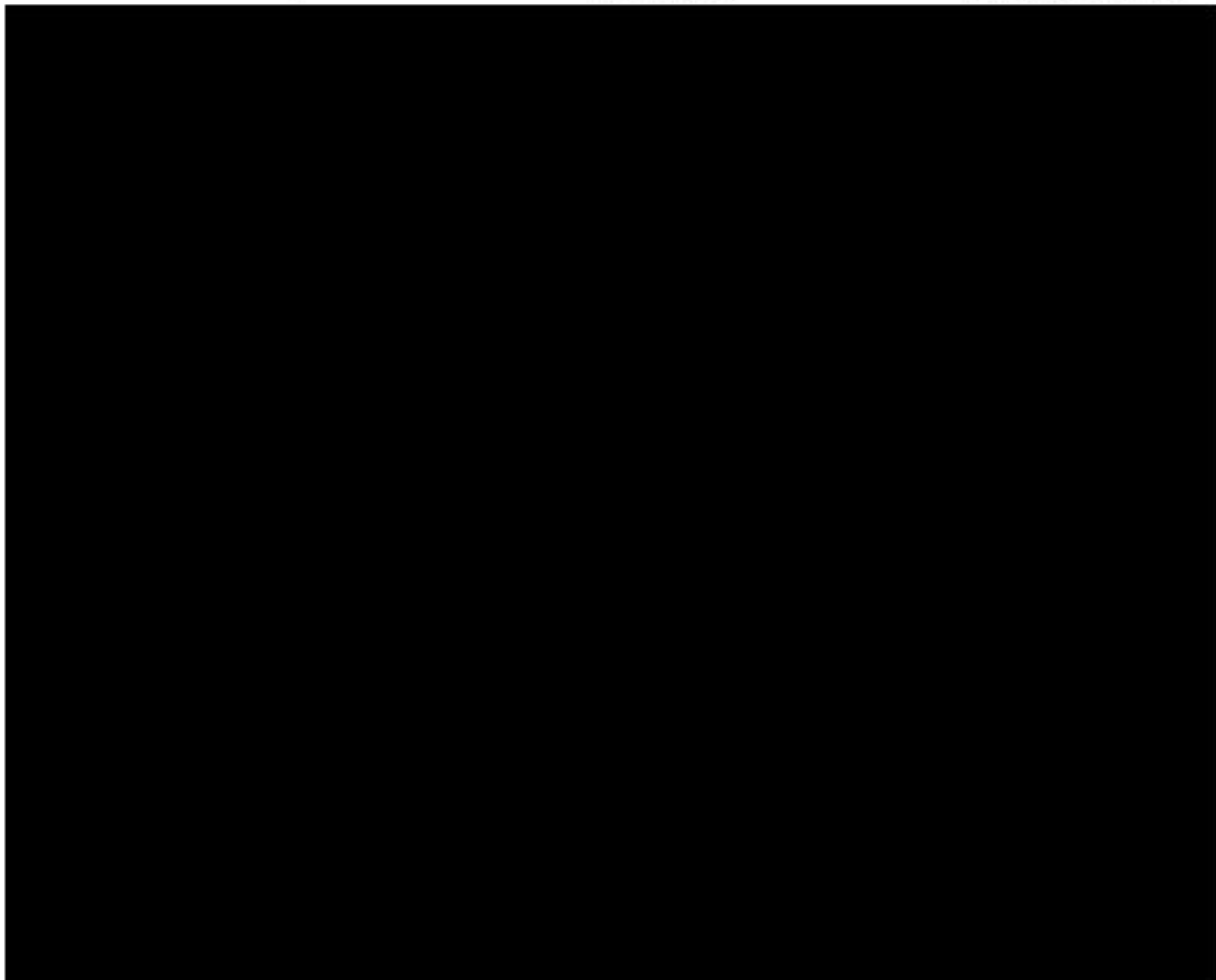
זה יהיה בהתאם ללוח הזמנים. אנו נשמע את חוות
דעת היועץ המשפטי, הוא ינחת את האפשרויות בפני הממשלה, יהיו שאלות ואז נדון.
זה יהיה הנושא אחרי סעיף האינפורמציה.

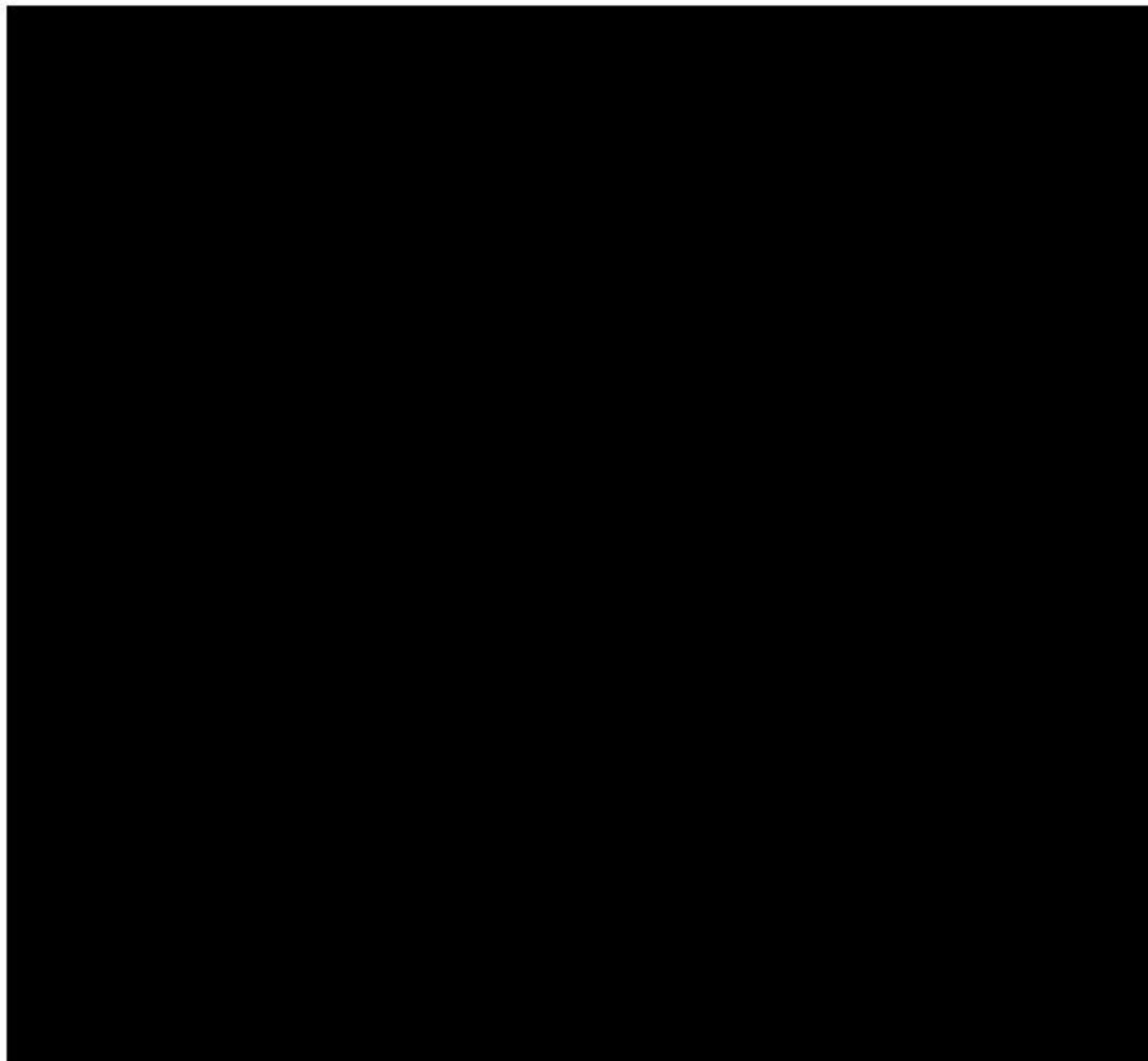
57. המצב בלבנון

58. ענינים מדיניים

ראש הממשלה י. רבין:

נשמע עתה את סקירת משרד החוץ.

פרופ' ש. אבינרי:

ברשותכם, אני רוצה לפתוח במלואים לדו"ח שמסרתי בשבוע שעבר בהקשר להודעה הסובייטית ותגובתנו בהתאם לסיכום שהתקבל בהתייעצות בענין, על דעתו של שר החוץ, שהיה אז בניו-יורק. כיוון שההודעה הסובייטית אינה מחייבת תגובה מפורשת, הוחלט להעביר לידי הסובייטים הודעה באותה מסגרת סימטרית שהם העבירו לנו את הודעתם, כלומר, בצורה של הודעה פומבית בצרוף של קטע מנאום שר החוץ בעצרת האו"ם, שנמסר ע"י השגריר הרצוג ואשר בו הובאה הודעתנו לגבי נכונותנו לכינוס ועידת ג'ניבה לפי החלטה 338, לפי מכתב הזימון המקורי ועם המשתתפים המקוריים.

כשדיווחתי על כך בשעתו, עדיין לא היה בידינו הדיווח מהרצוג, שדיווח כי אכן זה נעשה. עתה ישנו בידי הדיווח, שאכן זה נעשה וההודעה נמסרה לסובייטים. בשל החג הכפול, סוכות, שבת ויום ראשון בארה"ב, הגיעה ההודעה על כך רק ביום ראשון בערב, לאחר ישיבת הממשלה בה דיווחתי על הענין.

מבחינת הסובייטים, היה שוני מסוים בדרג שנפגש עם הרצוג בחשיבו את התשובה. מי שמסר את ההודעה הסובייטית ב-1 לאוקטובר היה מיכאל חרלמוב - ממלא מקום ראש הממשלה הסובייטית באו"ם - ואתו התקשרנו על מנת להביא לו את התשובה. אך מהרצוג הופיע על מנת להשיב את התשובה, הוא מצא במפתיע כי מי שהגיע לפגישה היה דוברינין, שגריר בריה"מ בארה"ב, אשר לתקופת העצרת מונה כממלא מקום השגריר הסובייטי באו"ם. הרצוג נתן את התשובה בעקבות מסירת התשובה

התפתחה שיחה שלא היתה בעלת משמעות ואשר דיווחים עליה היו בעתונות גם בארה"ב וגם כאן. אם כן, לסיכום, המהלך היה אותו מהלך - היתה הודעה סובייטית פומבית שלאחר מכן קיבלנו ממנה העתק והיתה הודעה שלנו פומבית ולאחר מכן מסרנו לסובייטים את העתק ההודעה.

ברשותכם, אני רוצה לדווח לממשלה על שתי שיחות שהיו לשר החוץ - האחת עם נשיא ארה"ב והשניה עם מזכיר המדינה. השיחה עם נשיא ארה"ב היתה לפי יוזמת הנשיא, אשר הזמין את שר החוץ לבקרו ב"בית הלבן" ושר החוץ, כמובן, נענה. בשיחה הודה שר החוץ לנשיא ארה"ב על ההחלטה בענין הספקת פרטי הנשק והנשיא חזר ואמר כי הוא בטוח, שזו היתה החלטה נכונה, שהיתה לה משמעות על מנת שלא יהיה ספק ברצונה של ארה"ב בבטחונה של ישראל.

במהלך השיחה סקר שר החוץ את ההתפתחויות בלבנון ואת כל הנובע מהחלשת מעמדו של אש"ף שם. הוזכרה ההודעה הסובייטית והיתה כמובן הסכמה בינינו לבין האמריקאים כי כל עוד המצב בלבנון נזיל, אין אפשרות למדינות האיזור להכנס למהלך מדיני משמעותי עם ישראל. שר החוץ העלה בפני הנשיא וחזר והדגיש את חשיבותם של גבולות בני הגנה מבחינה אסטרטגית לישראל וניצל את ההזדמנות לומר לנשיא, כי גם בעת כזו, גם בעידן הטכנולוגיה המודרנית, יש חשיבות לגבולות בני הגנה. בהקשר זה נזכר מאמרו של שר החוץ ב-"FOREIGN AFFAIRS" ושר החוץ אמר כי הוא נכתב על דעתו האישית, כאשר כוונתו היתה להבהיר את עמדתו בדבר הצורך בגבולות בני הגנה, לפי החלטה 242 וכו'.

כמו כן הועלה נושא הסיוע הכספי לישראל בשנה הבאה ונושא זכויות הנחיתה ל"אל-על", כאשר הנשיא הבטיח כי יהיה טיפול מהיר בשני הנושאים. כמו כן הועלה נושא "מבצע יהונתן" והנשיא אמר כי זה היה מבצע מפואר, שכל מדינה היתה יכולה להתפאר בדבר שכזה.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

איך הוא אמר "מפואר" באנגלית?

פרופ' ש. אבינרי:

הדו"ח הוא בעברית, אבל יש להניח כי הוא השתמש במושג "MAGNIFICENT". הוא השתמש במושג זה גם בהצהרה הפומבית ב-4 ליולי. באותו היום, לאחר הפגישה עם הנשיא, התקיימה השיחה עם המזכיר שבה הועלו מספר נושאים:

(1) זכויות נחיתה ל"אל-על", שעליהן מנהלים משא ומתן ארוך עם ארה"ב ואנו יודעים כי ההתנגדות באה מצד חברות החעופה האמריקאיות, אשר מפעילות לחץ על גורמים ממשלתיים. באותה שיחה הובטח לטפל בדחיפות לפחות באלמנט של מיאמי.

(2) הועלה עניין הרכש הבטחוני - כאן היתה בקשה מצד שר החוץ כי הטיפול בנושא זה יוקדם ככל האפשר.

(3) בעניין הקידוחים בסואץ נאמר, כי כיוון שעמדות הצדדים ידועות, יימשכו גם בעתיד המגעים בעניין זה וכן ישאר הסטטוס-קוו הקיים. כיוון שהעמדות ידועות, העניין יידון בדרגים הרגילים, הנמוכים יותר, בצורה המקובלת שמילא היה נדון בה, אלמלא הגענו ל-"DEAD-LINE" של ה-25 בספטמבר.

שר הפנים י. בורג:

כמה שעות נמשכה השיחה?

פרופ' ש. אבינרי:

כשעה, במסגרת ארוחת הצהרים, כלומר, במהלך הארוחה נידונו הדברים ואחר כך עוד כ-40 דקות.

(4) כמו כן דובר על תהליך השלום ונאמר שכל עוד המציאות בלבנון היא כזו וכל עוד לגבי ההתפתחויות בהתפתחויות גם לישראל וגם לארה"ב יש הסכמה בסיסית, מזכיר המדינה אמר שבמפורש, אין לו כרגע שום תביעות כלפיו, הוא אינו רואה שום צורך במהלכים נוספים ואינו רואה כל צורך ביוזמות נוספות לפורמולה הקיימת של סיום מצב הלוחמה שהצענו אותה ושהיא מקובלת עליו, ועד שהענין בלבנון לא ימצא את פתרונו במערכת היחסים הסורית-לבנונית, אין הוא רואה מקום למהלכים נוספים. בהזדמנות זאת הזכיר המזכיר שכל אותן שמועות, רעיונות ודליפות האומרות שכאילו יש רעיון אחר מצד ממשל ארה"ב, אינם על דעת ממשל ארה"ב וכי הממשל תמים דעים לחלוטין שאין להוסיף על המהלך שנקטנו בינואר, כל עוד תשובת מדינות ערב משתהית בגלל המהלכים בלבנון.

(5) כאשר להודעה הסובייטית, הוסכם בינינו לבין האמריקאים שהיא תוצאה של מצוקת בריה"מ באיזור ואין בה חידוש וסיכוי לפתיחת המהלכים שניתן לצפות להם בזמן הקרוב.

שר הפנים י. בורג:

שמעתי בקשב רב את תיאור השיחה, כאשר נדמה לי שתיאור השיחה עם נשיא ארה"ב באשר לתכנית אלון היה די חלק ועל כך יש לי הרהורים. כי שיחה עם נשיא ארה"ב אינה קורית כל יום, ואני יכול לתאר לעצמי כי גם שם, כמו כאן, כאשר יוצאים מ"הבית הלבן", מחכים רפורטרים אשר מקבלים דיווחים למיניהם והדברים התפרסמו. היתה כותרת ב"מעריב" כי השך אלון העלה את תכניתו, וכי "יועצו המדיני של מועמד הדמוקרטים, קרט, אמר כי תכנית אלון כפי שפורסמה ב-"FOREIGN AFFAIRS" ראויה לשבח"; וכן אמר כי "דרוש אומץ לב מצד מנהיג ישראלי להתוות עקרונות להסדר שלום... ולאורך ימים יהיה צורך להביא בחשבון את תכנית אלון".

אני רוצה לשאול - האם הדברים בנושא זה היו מתואמים עם ראש הממשלה והאם היו בידיעתו ועל דעתו? אני רק רוצה לומר, כי יש הבדל בין אם בשעת דחק (ויש דחק ויש אולי צורך לדחוק) מפרסמים מאמר שהוא דעה פרטית, את זה עוד אפשר לסבול, לבין אם הוא מועלה בשיחה עם הנשיא. על כך יש לי הרהורים כבדים. מה עוד שבאותו הרגע, שהנשיא אומר כי אין לו שום תביעות ודרישות, אינני מבין את התועלת שבהעלאת נושא שכזה.

שר התיירות מ. קול:

התועלת היא בגבולות בני הגנה. והנושא כבר עלה

ב-1967 ומאז עלה פעמים רבות.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

האם אתה חרד כי האמריקאים אימצו את תכנית

אלון?

שר הפנים י. בורג:

אני משתדל להיות יהודי חרד ולכן אני מוודא

זאת.

שר התיירות מ. קול:

שאלה ראשונה - האם ארה"ב נתנה תשובה רשמית

לרוסיה על הממורנדרום ומה תשובתה?

שאלה שניה - האם הנשק שהודיעו לנו עכשו על מסירתו זקוק לאישור הקונגרס? האם כל רשימות הנשק שאנו מגישים עוברות את אישור הקונגרס? ואם כן הוא זקוק לאישור הקונגרס, אני מבין שהאישור ינתן או לא רק בינאר, כאשר הקונגרס יתכנס לאחר הבחירות, ואז אם הוא ירצה, הוא יאשר זאת ואם לא, אז לא? מה המצב בענין זה? אני רוצה להבין את הפרוצדורה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אני לא קראתי בעתונים את הכתבות על פגישת

דובר:

ן-הרצוג ואני מבקש לדעת פרטים על השיחה הזו - מה דובריםיך בעצם אמר?

פרופ' ש. אבינרי:

לשאלת חשד בורג - לגופו של דבר, שר החוץ לא העלה בפני הנשיא אלא את הצורך הישראלי לגבולות בני-הגנה. לא הועלתה תכנית אלון, אלא הצורך בגבולות בני-הגנה. מאחר ואין הרבה הזדמנויות למדינאים בכירים ישראליים להפגש עם הנשיא ומאחר והרבה אישים בכירים, גם בארה"ב, מתייחסים בספקנות לצורך בגבולות אסטרטגיים בעידן הטילים, אין ספק שהיה מקום בהדגשת הצורך של גבולות בני-הגנה לישראל בפגישת שר החוץ עם הנשיא. אך לא היתה כל שיחה על תכנית אלון.

שר הפנים י. בורג:

מאז הפרסומים עבר שבוע. מדוע לא היתה כל הכחשה

מצד ישראל במשך השבוע, על הפרסומים בנושא?

ראש הממשלה י. רבין:

אם נכחיש כל מה שנתפרסם כל יום בעתונות, אני חושש שנצטרך לעסוק כל היום רק בהכחשות.

שר הפנים י. בורג:

אלו לא פרסומים של כל יום, ואני חושב שאם יש ידיעות כי בשיחה עם הנשיא שר החוץ העלה את הנושא, ואני מתאר לי כי בשיחה זו יש פרוטוקול, ואם מנכ"ל משרד החוץ אומר כי הדבר לא היה, אני מגיב שהיה מקום להכחיש זאת.

פרופ' ש. אבינרי:

נדמה לי כי ההודעה ב"מעריב" היתה ביום חמישי, כך שנאז לא עבר עדיין שבוע. אנו עוד לא מסרנו כל הודעה ואני מקוה, שגם לא יימסר באיזו שהיא דרך, מה היה בשיחה בין הנשיא ושר החוץ. כי אילו נכחיש, נצטרך לומר מה כן היה.

על דבריו של פרופסור בז'יז'נסקי, אם כי הוא עמית למקצוע, אינני יכול להשיב.

לשאלת השר קול - ארה"ב טרם חשיבה להודעה הסובייטית ומתוך מגעים שלנו, לא שמעתי כי היא מתכוונת לחשיב בהודעה.

ראש הממשלה י. רבין:

אם אינני טועה, ההודעה הסובייטית אינה מחייבת התייחסות פורמלית אמריקאית. היא גם לא היתה מופנית לארה"ב. כלומר, לא היתה פה פנייה אל מספר מסוים של מכותבים שאמרה: "הנה, זו ההצעה שלנו, מה דעתכם?" - היתה הודעה סובייטית, שהתפרסמה בסוכנות טא"ס כהודעה סובייטית, התפרסמה בכל

העולם, כשלאחר מכן היתה פגישה בין גרומיקו לפורד, שבה דנו גם בהודעה זו, אך אמריקה לא רואה את עצמה חייבת לתת תשובה פורמלית. את תשובתם הם בודאי הביעו בצורות שונות, מה עוד שבהודעה הסוביטית אין כל התיחסות למעמד היו"ר, כאשר בשיחות עם גרומיקו הם הבהירו כי זה אינו בסיס לזימון, לא לזימון לג'ניבה ולא לבחירת המשתתפים.

פרופ' ש. אבינרי:

בהודעה באמת לא מוזכר מעמדה של ארה"ב כיו"ר הועידה.

ראש הממשלה י. רבין:

עד כמה שלא נחפש, מסתבר שמבחינה זו, האמריקאים הם בסדר. אנו כאן ובכל העתונים מחפשים כל הזמן איפה אמריקה לא בסדר.

שר התיירות מ. קול:

כל אמריקה בסדר?

ראש הממשלה י. רבין:

מבחינה זו, כל אמריקה בסדר, ומי שמחליט על זה

הוא בסדר גם כן.

שר המשפטים ת. צדוק:

מי החליט כי הרצוג יהיה השליח של ההודעה?

ראש הממשלה י. רבין:

שר החוץ. סוכם כי זה יהיה בדרג של פקיד, ויכול להיות כי פה, בין ניו-יורק לירושלים, לא היתה בהירות מספקת.

פרופ' ש. אבינרי:

באשר לשאלה השניה של חשד קול - כל מכירת נשק כזו זקוקה לאישור הקונגרס.

ראש הממשלה י. רבין:

הטכניקה היא פשוטה - כל עיסקת נשק מעל 25 מיליון דולר, לפני שהיא מתבצעת, מונחת לפני ועדות החוץ של הבתים, כאשר תוך 30 יום הקונגרס יכול לתבוע "HEARINGS", לתבוע את מעורבותו ולהחליט כך או אחרת. כלומר, זה לא בהכרח טעון אישור הקונגרס, יכול להתעלם מזה ולא לעסוק באישור או בשלילת הנושא. כלומר, אין מצב פורמאלי האומר כי זה טעון אישור, אבל זה חייב להיות לידיעה כשישנה זכות התערבות לקונגרס. זה המצב בשנתיים האחרונות. משנים קודמות זה היה פחות חד-משמעי, אך בהתמודדות בין הקונגרס ל"בית הלבן", לאט לאט הושגה הפרוצדורה הזו. אנו יודעים כבר כי סנטור אחד מתומכי אש"ף ומדינות ערב, סנטור אבו-ראזק מדרום דקוטה, כבר הודיע כי ידרוש בוורות ויתנגד - וזה יהיה דבר ללא תקדים בהיסטוריה של מכירת נשק לישראל, אם הממשל יאשר והקונגרס יתנגד. אני מקוה כי זה לא יקרה.

פרופ' ש. אבינרי:

בתשובה להודעת השד שם-טוב, ההודעה שלנו
לסובייטים היתה סימטרית בצורתה להודעת הסובייטים אלינו:

THE "ISRAEL'S POSITION ON THE PROBLEM OF A SETTLEMENT IN THE MIDDLE-EAST AND
GENEVE PEACE CONFERENCE (AS EXPRESSED BY MR. YIGAL ALLON, DEPUTY
PRIME-MINISTER AND MINISTER OF FOREIGN AFFAIRS TO THE 31ST GENERAL
ASSEMBLY OF THE U.N.)".

בשיחה עצמה, שכאמור לא היתה שיחה דיפלומטית
מוכנה, הנציג הסובייטי עיין בהודעה ואמר שהוא מכיר אותה מנאומו של שר החוץ
בעצרת וכי איננו חושב שיש בה דבר חדש. הרצוג אישר כי אין בה דבר חדש, משום שזו
עמדתנו הידועה והסביר מדוע אש"ף איננו פרטנר שיכול לתרום לסטביליזציה במזרח
התיכון בועידת ג'ניבה או בכל בירור שהוא. כמוכן, שהנציג הסובייטי לא הסכים
אתו בענין זה.

שד התיירות מ. קול:

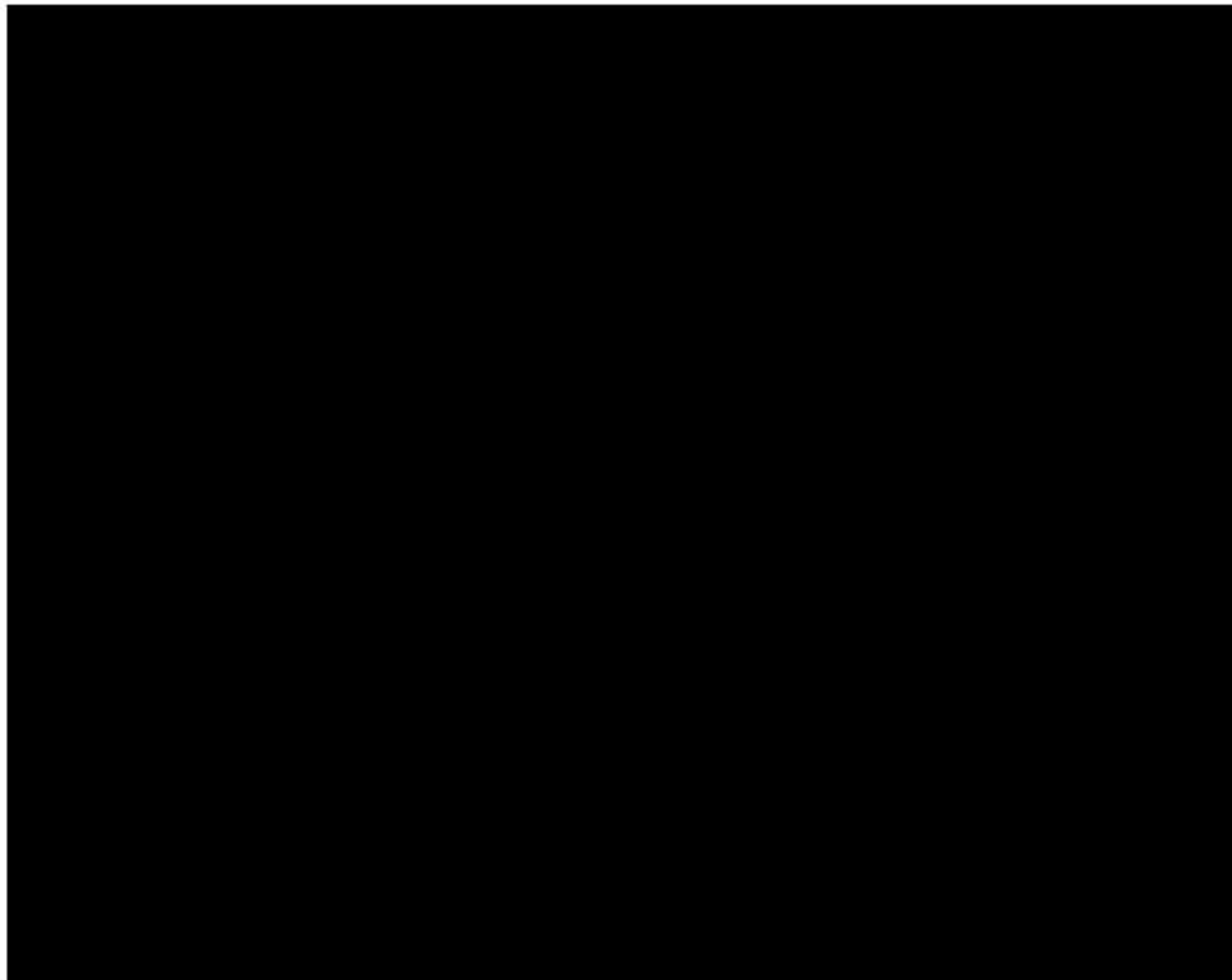
מה עם שאלתי בענין הנשק?

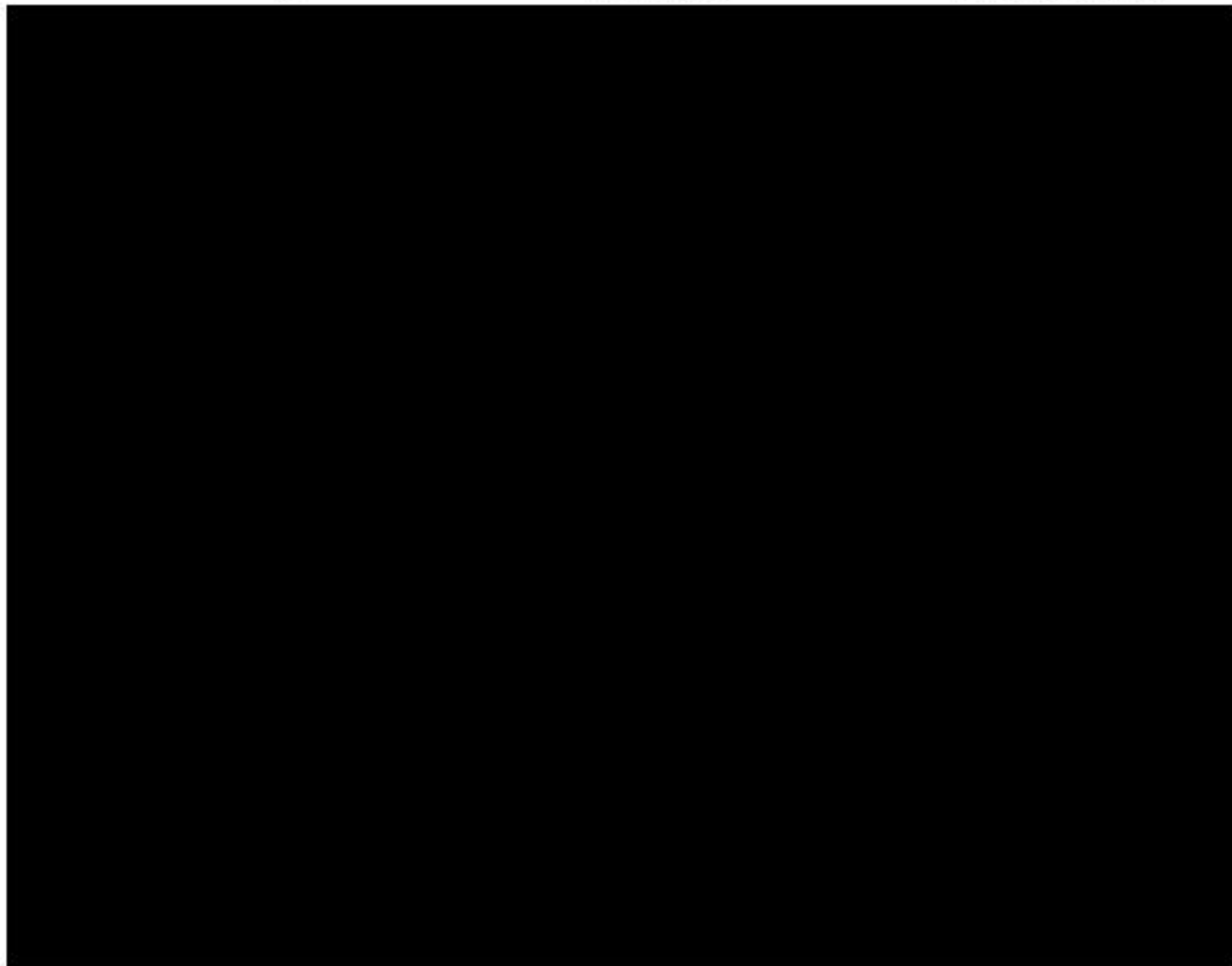
ראש הממשלה י. רבין:

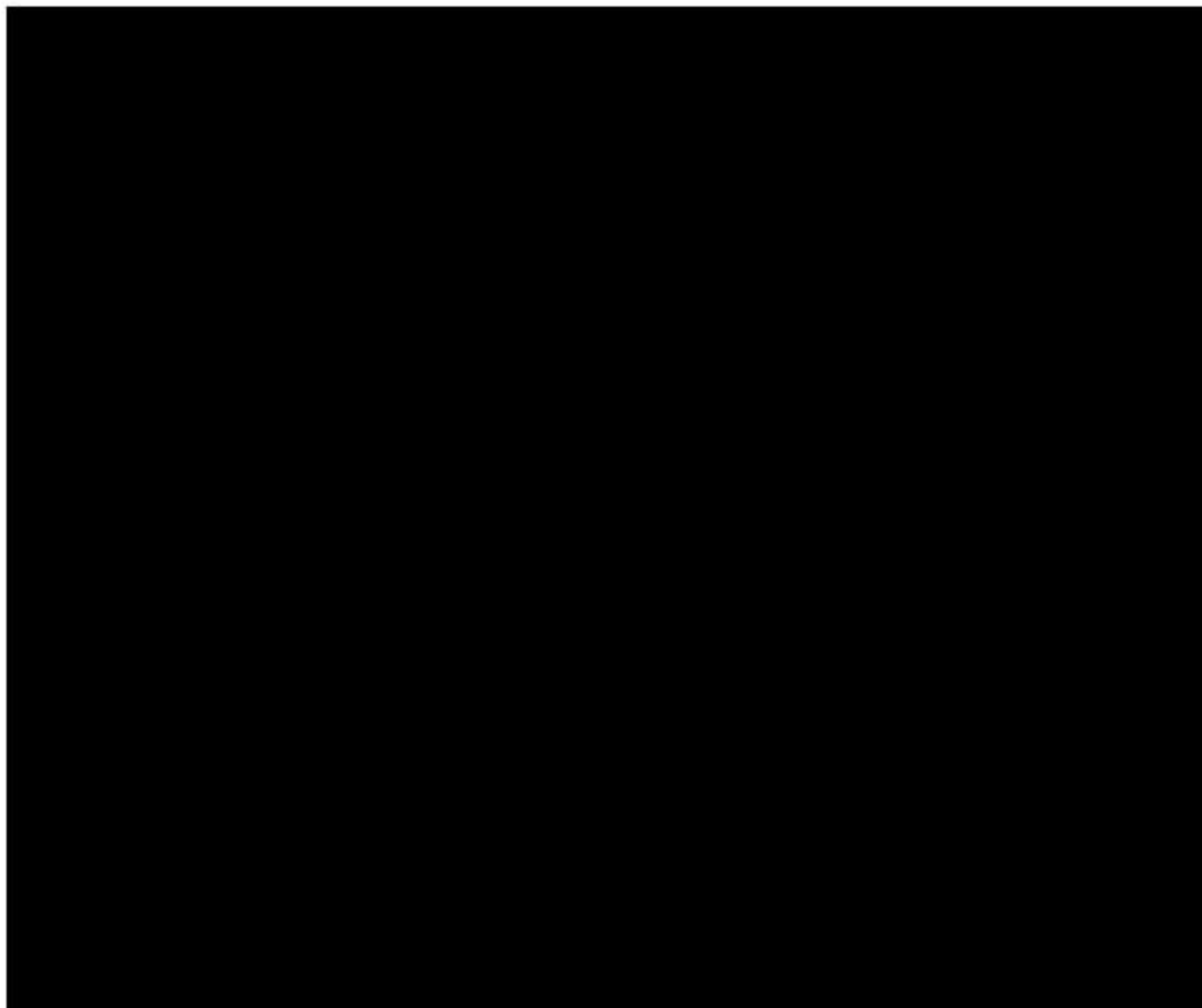
אני הסברתי זאת.

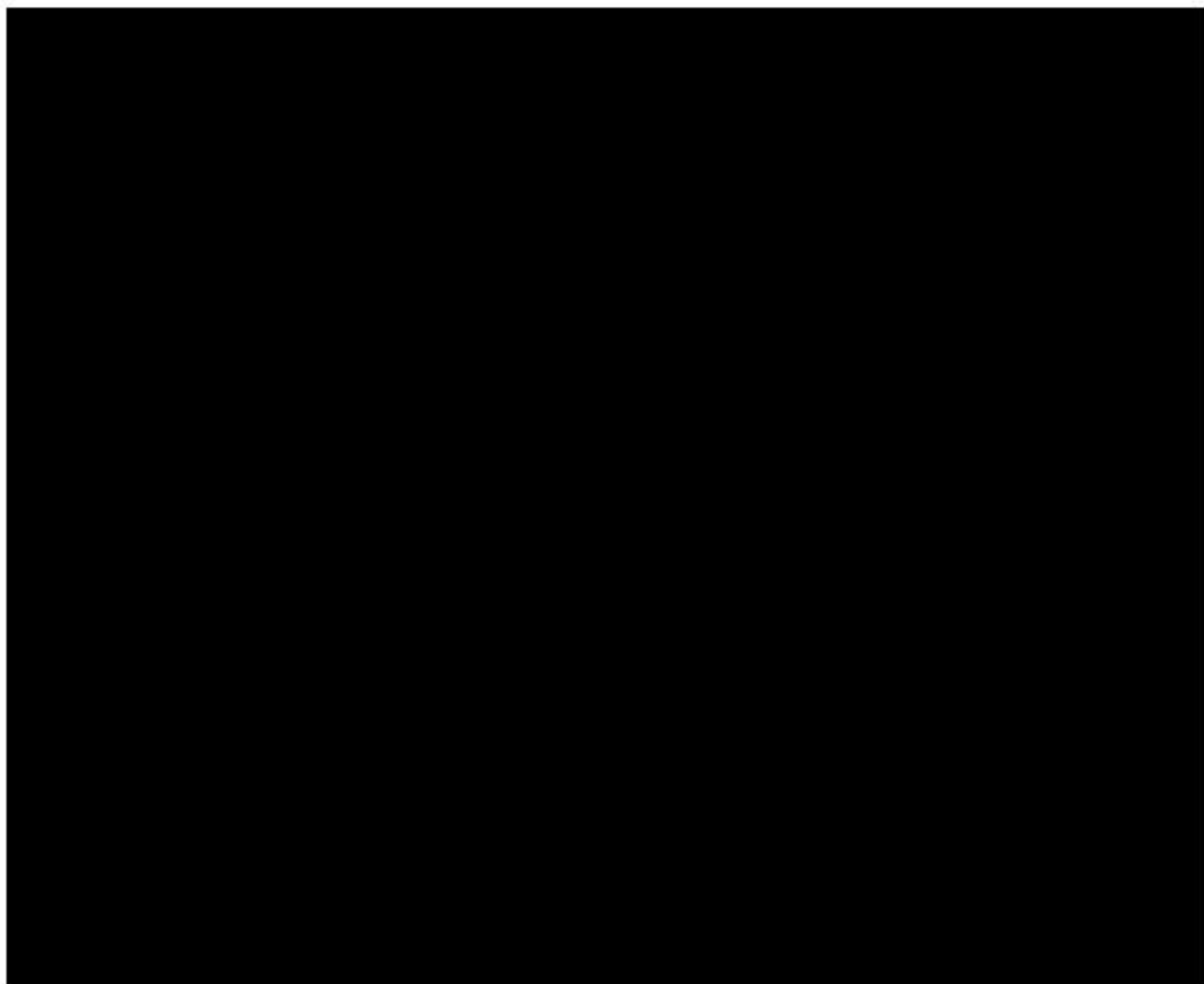
59. עניינים בטחוניים
(הממשלה בשבתה כועדת שרים לעניני בטחון)

שר הבטחון ש. פרס:

60. נושא השנחים בועדת השרים לעניני בטחון

ראש הממשלה י. רבין:

אני רוצה להשלים כי בשיחה ביני לבין שר הבטחון, בהסכמתו ובהסכמתי, סיכמנו כי נושא השנחים יהיה כלול בועדת השרים לעניני בטחון.

שר המשפטים ח. צדוק:

צריכה להיות החלטה פורמלית על כך.

ראש הממשלה י. רבין:

לא, יש תקדים מ-1969 של הודעת ראש הממשלה.

שר הבטחון ש. פרס:

חוץ מזה עברתי על הניסוח החדש ובו כתוב: "שכל

נושא שהיו"ר יחליט...".

שר האוצר י. רבינוביץ:

מה פירוש הודעת ראש הממשלה מ-1969?

ראש הממשלה י. רבין:

גם אז היתה הודעה של ראש הממשלה וכך זה פעל.

למה ליצור דברים חדשים?

61. רישומים בתוך ישיבות הממשלה

שר הבריאות ו. שם-טוב:

בישיבת הממשלה ביום א' שעבר, כשדנו על חברון, התקיים דיון שלצערי הרב, אני מוכרח לומר, שנדמה לי כי זו הפעם הראשונה, שנמסרה ממש סטנוגרמה של הדיון לעתונות, עם רפליקות של שרים, עם פסיקים, כשהמדליף גם הרשה לעצמו למסור את ההדלפה באופן סלקטיבי. כך למשל נמסר, מה ששר הבטחון מסר לי בענין הדקליות והבדואים ובענין צווי הריתוק, מבלי להכניס את השאלה והתשובה שלי. עוד יותר נדהמתי לקרוא באחד העתונים, שציטט את דברי שר הבטחון מישיבת הממשלה, לפיו אמר שר הבטחון כאילו ש"היונים הם צמאי דם, אבל לא של הערבים, אלא של יהודים". באוירה הקיימת בארץ, ציטוט כזה הוא דבר מסוכן מאוד מאוד, מה עוד שהוא לא אמר זאת, אבל זה מופיע בשמו.

שר הבטחון ש. פרס:

קודם כל, זה לא מופיע בשום מקרה בשם שר הבטחון. קראתי את המאמר של י. חריף ונאמר שם, ששר הבטחון דיבר עם מישהו והוא שמע ממישהו. כל הענין הוא פראי ואין לי, לצערי הרב, שום שליטה על הנושא. גם

באשר לקטע של הרמטכ"ל שפורסם, אינני מבין מה קורה כאן.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אילו לפחות היה כתוב כי זה של הרמטכ"ל, אבל גם

אצלו כבר הכל מסולף.

ראש הממשלה י. רבין:

הייתי מבקש דבר אחד לפחות - שאלו שאינם שרים, לא ירשמו סטנוגרמות או רשימות תוך כדי הישיבה. שמהיה סטנוגרמה אחת רשמית לישיבת הממשלה, זו שהסטנוגרפסטית רושמת. אינני רוצה שלא אלי מזרחי, לא עמוס ערן ולא פרויקה ירשמו רשימות. אני מבקש שאלו שבאים לדיונים פה ואינם שרים, לא ינהלו רישום. אני מוכן לפנות גם לשרים שלא לנהל רישום, אבל בשרים אני לא נוגע.

שר הפנים י. בורג:

אני חושב, שמה שאמר ראש הממשלה זה פחות

מאספירין.

ראש הממשלה י. רבין:

זה לפחות מוריד את כאב הראש.

שר הפנים י. בורג:

הפרובלמה היא לא הידיעה, אלא מסירת הידיעה, והמסירה יכולה להיות בצורה קומפקטית או אקלקטית. וחזקה על מי שיושב כאן שיש לו זכרון, אך גם אני מדי פעם בפעם רושם לי הערות. גם בפקידים שיושבים כאן אני לא חושד. אנו עושים את עצמנו עוד יותר גרועים ממה שאנחנו באמת.

ראש הממשלה י. רבין:

עד כמה אנו גרועים, זה פונקציה של כמות ההדלפה ולא של שום דבר אחר. אבל נעזוב את הנושא כרגע.

62. דחיית נסיעת שר המסחר והתעשייה לארצות הברית

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

הממשלה אישרה את נסיעתי לארצות הברית ואני הייתי אמור לנסוע כדי לחתום, מחרתיים, על הסכם אספקת גרעינים רב-שנתי. אך ביום ששי הודיעה לנו השגרירות שלנו, כי האמריקאים אינם מוכנים לחתום אתנו על הסכם כזה ולכן אני לא נוסע.

אני אסקור בקצרה את השתלשלות האירועים. לפני כחצי שנה ביקר בארץ שר החקלאות האמריקאי (זה שבינתיים עזב) ובפגישה אתי דיברנו על אספקת גרעינים שוטפת לטווח ארוך. בסוף הפגישה נמסרה הודעה משותפת לעתונות, בה נאמר כי אנו קניין חשוב וכי ארה"ב רואה את עצמה כספק מרכזי לנו ולאורך ימים. בעקבות ביקורו, הוא גם שלח לי הזמנה רשמית לבוא ולבקר בארצות הברית באוקטובר, ועל דעת משרד החוץ, עניתי בחיוב. בינתיים היה שר החקלאות בארה"ב והיה אורח שר החקלאות האמריקאי, ובעקבות ביקורו התפרסמה בעתונות הודעה כי ארה"ב רואה את עצמה כספק שלנו וברורים לה הדברים בנושא זה.

לאור זאת אמרתי כי לבוא לארה"ב בענין האספקה לטווח ארוך, כאשר בפעם השלישית נחזור על אותו נוסח, אינני רואה בזה טעם רב, אבל יש מקום אולי שנגיע להסכם פורמאלי רחב יותר לחמש שנים. בבירורים שנעשו בין האנשים שלנו לבין אנשי משרד החקלאות האמריקאי התברר כי להם ישנה בעיה לחתום על הסכם כזה, משום שארצות הברית היא ספק לעולם כולו והסכם כזה יש להם רק עם ברית המועצות ואם הם יחתמו על הסכם כזה גם אתנו, זה יגרוור אותם להסכמים גם עם ארצות אחרות ולכן זה טעון עוד בירור אצלם. אמרתי כי אם מדובר על הסכם כזה אני אבוא, כי זה שווה לנו, אבל לא אבוא באוקטובר. כעבור כמה זמן הודיע משרד החקלאות האמריקאי לאנשים שלנו כי הענין מסודר, כולל על דעת מחלקת המדינה ואף העבירו לנו נוסח מפורט בכתב מוסכם אתנו. על סמך זה נקבעה נסיעתי. והנה, ביום ששי הודיעו לנו האנשים שלנו, כי ממשרד החקלאות האמריקאי הודיעו כי הם מאד מצטערים, אבל ה"סטייט-דיפרטמנט" אינו מאשר זאת, זאת כאשר לאנשים שלנו יש מכתב רשמי של משרד החקלאות האמריקאי, שבו הוא מאשר את ההסכם. עם זאת, בבירורים שערך השגריר שלנו בארה"ב עם מחלקת המדינה, התברר לו כי במחלקת המדינה, שום דרג מעמדותי לא היה בתמונה. כך שלאור ההתפתחות הזו סיכמנו כי אין טעם שאבוא עכשו. אני אבוא בהזדמנות מתאימה יותר. אין להתעלם גם מכך, ששר החקלאות, שאתו התקיימו כל הבירורים הללו, איננו עתה וישנו שר חקלאות חדש, אשר איננו בקי בענין הזה, כך שנראה לנו שזה לא הזמן המתאים.

כל הסידורים שלנו היו, כמובן, בעצה אחת עם שר החוץ שלנו, כך שבענין זה אין בעיה.

ראש הממשלה י. רבין:

ההסכם הזה, כהסכם רב-שנתי, הוא יוצא דופן וקיים בין ארה"ב לבריה"מ בלבד, כפי שאמר כבר שר המסחר והתעשייה.

שנית, אין לי וודאות שלא נחתום על הסכם כזה, כאשר שמעתי יותר משמועות, שלאור ההדים שהגיעו מישראל - מאמרי מערכת והחבטאויות - כאילו פה מוקיעים את הרצון האמריקאי לסייע לישראל כרצון ההופך להיות מכשיר בחירות, ההדים הללו הביאו אותם לידי כך שאין להם ענין לעשות עוד דבר על מנת להמשיך את הווכחנליה הזו. הנושא היה מתוכנן לסוף אוקטובר שזה קרוב למועד הבחירות. הם אמרו: "אל תדאגו, כל מה שתדרשו בתחום זה יאושר, אך איננו רוצים לתת זאת כעת, כי מסתבר שגם אתם מצטרפים למקהלה מסוימת".

קשה לי להאמין ששמרד החקלאות האמריקאי יתן תשובה רשמית בכתב על נכונות להסכם לאחר שדן ובירר את הספקות שהיו בענין, ופתאם ביום ששי, שלשה ימים לפני נסיעת שר המסחר והתעשיה, יודיע כי התעוררו ספקות. זה מנותק ממה שהתרחש בשבועות האחרונים בענין זה. ואני יודע שמה שמתרחש בארץ וההדים על מה שקורה בינינו לבין האמריקאים לא עזרו בענין זה. משום כך, גם קראתי לעורכי העיתונים לפגישה בנושאים אלו, כי ידעתי שחיינה השלכות על מה שהתרחש בשבוע האחרון.

אני גם כבר אמרתי בישיבת הממשלה כי ההיסטוריה חוזרת על עצמה. ב-10 באוקטובר 1968 וב-10 באוקטובר 1976, בשני התאריכים הללו הוכרז על אספקת נשק. ב-10 באוקטובר 1968 הוכרז על אספקת 10 "פנטומים" וישראל קיבלה זאת בהתלהבות, בהודייה ובהוקרה.

האם לשד בורג ישנה שאלה?

שר הפנים י. בורג:

אני כבר שאלתי זאת קודם, בשאלה הקודמת, גם את

ראש הממשלה.

63. מינוי מר אשר ידלין לנגיד בנק ישראל

ראש הממשלה י. רבין:

אני מבקש, בהתאם לתכנית, את כל אלה שאינם שרים, פרט למזכיר הממשלה ולקצונות, לעזוב את החדר. עתה נעשה הפסקה של רבע שעה והחומר יחולק לשרים לעיון, כאשר בגמר הדיון מבקש לקבל את החומר בחזרה.

שר השיכון א. עופר:

מה עם הדו"חות המצורפים שאינם כאן?

ראש הממשלה י. רבין:

תשמע אחר כך.

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן א.ב.)

ראש הממשלה י. רבין:

אני מבקש את היועץ המשפטי להסביר לממשלה מה המשמעות של דו"ח הביניים ומה האפשרויות העומדות בפני הממשלה.

היועץ המשפטי לממשלה א. ברק:

בקיצור נמרץ, הרשו לי לעמוד על ארבע נקודות, שבמסגרתן תנתן התשובה לשאלות ששאל ראש הממשלה. הדבר הראשון - במקצת רקע עובדתי על חקירת המטרה שהיתה ושזהיה. שנית - רקע משפטי באשר למינוי הנגיד.

שלישית - ניתוח האופציות המשפטיות העומדות בפני הממשלה. ולבסוף - הערה על המעמד המשפטי של הממשלה ברגע זה, שעה שהיא דנה בכל הנקודות שצינתי.

מבחינת הרקע העובדתי - כפי שאתם רואים מתוך הדו"ח עצמו, משהגיעו השמועות אלי - והן הגיעו אלי ב-9 בספטמבר, כמה ימים אחרי פרסום המינוי - התחילה המטרה עפ"י הוראה שלי בבדיקה דיסקרטית, כדי לראות אם יש איזה בסיס עובדתי, ולו רחוק, בשמועות. אם מדובר למשל בעיסקה של קניית בית - האם הבית הזה בכלל קיים.

שד התיירות מ. קול:

מתי קיבלה המטרה את החומר?

ראש הממשלה י. רבין:

אני מבקש להאזין בסבלנות, לתת ליועץ המשפטי לסיים את דבריו, ואחר כך להציג כל שאלה.

היועץ המשפטי לממשלה א. ברק:

הבדיקה הדיסקרטית הזאת נערכה. אילו היה מתברר מתוכה שהשמועות הן שמועות שוא ושואין שום בסיס עובדתי - הייתי מורה על סגירת התיק. אבל הבדיקה הדיסקרטית הזאת לא איפשרה את סגירת התיק, כי הבסיס העובדתי - המבנים, העסקות - אכן נעשה. ומכיוון שכך, התרחבה והתעמקה החקירה, ואז גם העמדתי את מר ידלין על קיום החקירה הזאת, מתוך בקשת הסברים מפיו. ושוב, אילו ההסברים האלה היה בהם כדי לסגור את התיק - התיק היה נסגר, ועדיין אז הנושא כולו לא יצא אל דפי העתונות. אבל משלא ניתנו אותם הסברים, שאיפשרו סגירת התיק, לא היה מנוס אלא להורות על חקירה משטרתית רגילה, שכידוע לכם, במהלכה גם בוצע מעצר אחד.

עם זה, החקירה המשטרתית הזאת היתה בעיקרה חקירה לקביעת גירסאות הצדדים השונים, עמדות הצדדים השונים, מה הם טוענים לענין השמועות השונות בנושא זה. ובעצם, מצב דברים זה של קביעת הגירסאות של המעורבים השונים - זה המצב שבו אני מגיש לכם את הדו"ח.

ברור לי - וקראתי את חומר העדויות בתיק הזה - שמצב הדברים היום הוא כזה, שאין אפשרות משפטית, כשאני פועל עפ"י מצפוני שלי, להורות על סגירת התיק הזה. נהפוך הוא - אם הגירסאות שאינן מקובלות על מר ידלין הן גירסאות אמת, כי אז יש לכאורה בסיס לאישום פלילי. באחת הפרשיות, עפ"י גירסתו שלו עצמו, אם הדברים נכונים, יש מקום לאישום פלילי.

חשד ג. האוזנר:

לא הבנתי את זה. אתה רוצה לחזור על המשפט הזה?

היועץ המשפטי לממשלה א. ברק:

בעיסקת בת-ים, גם עפ"י גירסתו של מר ידלין עצמו, יש מקום - אם הדברים נכונים - לאישום פלילי.

יחד עם זה, איננו ממחרים להגיש אישומים פליליים. אנחנו רוצים לכדוק אם העובדות הן אמת ואם הגירסאות הן גירסאות של אמת, ואם העדויות שגבינו בשבועה הן עדויות אמת. ולשם גילוי האמת, וכדי למנוע צעד פזיז כלשהו, איננו יכולים להפסיק את החקירה. אנחנו חייבים להמשיך אותה, כדי לגלות אם הגירסאות השונות הן גירסאות אמת.

השלב החדש הזה, שבו תפתח עכשו המטרה, הוא שלב שהוא בלתי תלוי בהחלטת הממשלה היום. המסלול המטרחי והמסלול הממשלתי הם שני מסלולים נפרדים, ומן הראוי שישארו כך. השלב החדש הוא שלב שייכנס יותר לפרטים, וינסה לבדוק אותם ולהעמיק בהם. משום שצורתו לא לשאול "מה דעתך" - זה נעשה - אלא מטרתו לבדוק אם אותה דעה היא נכונה. השלב הזה, כמו השלב הקודם, יתנהל עפ"י הכללים המקובלים בחקירה משטרתית. ואם צרכי החקירה יתייבו זאת, הוא יהיה אף כרוך במעצרים של אנשים אלה או אחרים הקשורים בפרשה זו, יהיה מעמדם אשר יהיה.

זאת חקירה קשה, ואינני יכול לנקוב תאריך לסיומה, אלא אם כן יקרו התפתחויות בלתי צפויות. לפי מצב החומר היום ברור לי, שהיא תימשך מעבר ל-1 בנובמבר. המטרה תעשה כל מאמץ לפעולה נמרצת, מהירה, מתוך כוונה לסיים זאת בהקדם האפשרי. אך היקף החומר הוא כזה, שאי אפשר לחזות היום מראש מתי הדבר יסתיים. אבל בודאי אפשר לחזות היום מראש, שאם לא יהיה משהו בלתי צפוי - זה לא יסתיים לפני ה-1 בנובמבר. זאת הערה ראשונה, בענין הרקע העובדתי.

בענין הרקע המשפטי - עפ"י החוק מחמנה נגיד בנק ישראל אחת לחמש שנים. מינויו של הנגיד הנוכחי יפקע ב-31 באוקטובר. מכאן משמע קיומה של חובה סטטוטורית על הממשלה למנות נגיד שיתחיל לפעול ב-1.11.76. חובה זו היא חובה עצמאית של הממשלה, המוטלת עליה מכוח החוק. על הממשלה לדאוג שלמדינת ישראל ולבנק ישראל יהיה נגיד ב-1.11.76. ברור שאם נפטר נגיד חס ושלום ב-30 באוקטובר, לא יכולה הממשלה למנות נגיד ב-1 בנובמבר; אז היא צריכה למנות אותו במהירות הראויה. זה כמובן דבר ברור, כי מותו של נגיד איננו בשליטתה של הממשלה. היום אנחנו נמצאים ב-17 באוקטובר. הממשלה יודעת בפני מה היא עומדת. היא יודעת שהחקירה הזאת, אלא אם כן יהיה דבר בלתי צפוי, לא תסתיים ב-1 בנובמבר. דעתי היא, איפוא, שעליה לקבל החלטה כדי לקיים את חובתה לפי חוק בנק ישראל, כדי שיהיה למדינה ב-1 בנובמבר נגיד, בין אם הנגיד הזה יהיה מר ידלין ובין אם הנגיד הזה יהיה מישהו אחר.

אשר לאופציות - ואני מדבר על האופציות מזוית הראיה שלי - אתרכז בשלש אופציות עיקריות. בודאי עומדת האופציה של הממשלה להחליט שהמלצתה בעינה עומדת, להעביר את החומר לנשיא, כדי שהנשיא יקיים את חובתו הוא לפי חוק בנק ישראל למנות את הנגיד, ואז החובה תקויים; ב-1 בנובמבר יהיה נגיד כדין.

שר הפנים י. בורג:

זה עוד לא הועבר לנשיא?

ראש הממשלה י. רבין:

הועבר, וזה בלשכת הנשיא. אנחנו לא קיבלנו את

זה בחזרה.

שר המשפטים ח. צדוק:

הנשיא לא חתם.

היועץ המשפטי לממשלה א. ברק:

זאת כמובן אפשרות אחת. אפשרות שניה, והיא הקוטבית לה - החלטה על ביטול המלצת הממשלה ומינוי נגיד חדש שייכנס לתפקידו ב-1 בנובמבר.

אפשרות שלישית - החלטה שלא להחליט, תוך תקווה לקבל החלטה עד ה-1.11.76. אני מניח שתעלה השאלה באיזו מידה אפשר להחליט לא להחליט לאחר ה-1 בנובמבר 1976, כלומר: להחליט ב-1.2.77 (ואני לוקח תאריך שרירותי לגמרי) ועד אז ננהל את הבדיקות, כפי שאמרתי. לדעתי, האופציה הזאת של

דחיית ההחלטה על ההמלצה לתאריך כגון זה אינה עולה בקנה אחד עם חובתה של הממשלה שלבנק ישראל יהיה נגיד ב-1.11.76.

אשר לאופי הישיבה של היום - ההמלצה למינוי נגיד היא המלצה של הממשלה, עפ"י חוק בנק ישראל. הממשלה פועלת איפוא כרשות מוסמכת, וחלים עליה הכללים המקובלים החלים על רשות מוסמכת: החובה לשקול שיקולים ענייניים, ואותם בלבד, מבחינת תוכן השיקול, והחובה לשקול עפ"י כללי הצדק הטבעי מבחינת אופי השיקול. אחת האופציות שהזכרתי היא האופציה של ביטול ההמלצה. אין ספק, שאופציה זו, אם אכן תתקבל, יש בה לפגוע במר ידלין, שהרי הוא עכשו עדיין כמי שהומלץ ע"י הממשלה. על כן סברתי מבחינה משפטית, שמן הדין הוא שבטרם תחליט הממשלה החלטה כלשהי, היא תשמע את מר ידלין. הוא צריך לדעת מה החומר המשמש בסיס לדיון בענינו, והוא צריך שתהיה לו אפשרות להגיב על החומר הזה. על כן ראיתי לנכון להעביר למר ידלין את החומר שאחם קיבלתם היום, וביקשתי ממנו את תגובתו. את תשובתו שמסר לי - העברתי, ובענין זה הייתי שליח שלו. את תשובתו זו העברתי לשד המשפטים, ובאמצעותו הועבר החומר לכאן.

אני חושב, שבשיקולים של השרים היום, אל נא תחשבו בכל מה שקראתם ושמתם בכלי התקשורת. מר ידלין הוא בחזקת זכאי כל עוד לא הוכחה אשמתו בבית המשפט, ולא בעתונות. אני מציע שהשיקול שלכם יהיה פועל יוצא של המידע שאני מסרתי לכם ושמר ידלין הגיב עליו. ע"י כך לא רק ייראה שנעשה צדק, אלא בפועל ייעשה צדק. תודה.

ראש הממשלה י. רבין:

שאלות להבהרה. תשובה תנתן לכל השאלות בבת אחת.

השר ג. האוזנר:

יש לי מספר שאלות ליועץ המשפטי. תחילה על החומר שבכתב ואחר כך על המלואים בעל-פה, שהעביר היועץ המשפטי.

בעמוד 1 של חוות הדעת של היועץ המשפטי, פסקה 2, דובר על שמועות שהגיעו בזמנו למחלקת החקירות. האם עלי להבין, שאלה היו שמועות בלבד, במסגרת אותו מנגנון שנקרא "הקשב מטטרחי", או שהיתה זו תלונה כפי שמוגשת למשטרה כרגיל, כשמישהו מודיע על מעשה פלילי? פה מדובר על שמועות ואני רוצה לדעת: מה שהוגש בשעתו, בטרם מינתה הממשלה את מר ידלין, האם היו אלה שמועות בעלמא, או האם היתה כבר תלונה בפני המשטרה, שהיא צריכה לטפל בה כמו בתלונה?

בהמשך אותו עמוד מבדיל היועץ המשפטי בין בדיקה שנעשתה על ידו, ואחר כך על ידי המשטרה, לבין חקירה מן המניין. אני מבין שהיה נסיון לבחון באופן דיסקרטי את הדברים. האם זה מה שהיועץ המשפטי קורא "בדיקה"? משום שברגיל, בהליכים מקובלים, על תלונה מגיבים בחקירה. אני יכול להבין, שבמצב המיוחד שנוצר רצה היועץ המשפטי להקדים לחקירה איזו התמצאות אישית שלו. אני רק רוצה לדעת אם אני מבין נכון. כי יש כאן שימוש במונחים שונים לגבי פעולות שונות.

אני למד שהשמועות הראשונות בשלב זה אינן מעצמות כל בסיס לכל טיפול נוסף, ושדק הבדיקה והחקירות שבעקבותיה הן הבסיס לאותם ששת הנושאים שהיועץ המשפטי העלה בפנינו. אני רוצה לדעת אם אני מבין נכון.

עכשו לגבי פרטי העיסקות. לגבי עיסקת נחניה, קובע היועץ המשפטי שעפ"י הראיות, נעשו ע"י אנשים שהיו מעורבים בעיסקה, תחבולות כדי להסתיר מקופת חולים מידע מי קיבל בפועל דמי תיווך. אני מבקש לדעת אם בין האנשים המעורבים בעיסקה לענין התחבולות הללו יש ראיות גם נגד מר ידלין. מפני שכאן מדובר רק באופן כולל על "אנשים המעורבים בעיסקה"; והאם יש כאן עדות

כלשהי, נוסף לאותה עדות של "פלוגית", שהיועץ המשפטי כבר עמד עליה.

הוא הדין לגבי עיסקת פתח תקוה. עפ"י הראיות שבידי המשטרה, שילם המוכר עמלת סתר לאחד האנשים שהיו מעורבים בעסקה. האם המעורבות בעסקה כוללת גם את מר ידלין?

ראש הממשלה י. רבין:

אני מניח שאילו זה היה - היו מוסרים לנו כאן.

השר ג. האוזנר:

אני מתייחס מאד ברצינות לדברים שאנו עומדים להחליט בהם, גם מבחינת המדינה וגם מבחינת גורלו של אדם.

ראש הממשלה י. רבין:

נכון. אבל אל נשכח שזה לא בית משפט כאן.

השר ג. האוזנר:

אבל אני מברר לעצמי פרטים. אנחנו חייבים להחליט דבר שיש לו משמעות, אם לא משפטית - מרחיקת לכת מאד. ואני רוצה לדעת בדיוק על מה אני מחליט.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

לכן התפלאתי שאתמול בטלוויזיה נמסרה בשםך הודעה

חד-משמעית. אתה כבר בטוח בכל.

שר התיירות מ. קול:

עוד תשמע מה ההודעה.

שר הפנים י. בורג:

אני התפלאתי לשמוע, שיש עוד אחד שיש לו דעה.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מצטער שהיועץ המשפטי, בגלל עדינותו הרבה, אולי לא ניסח את זה: הממשלה לא היתה ולא תהיה בית משפט. ואני מבקש שיהיה ברור כאן - לא ניכנס לקביעה או לחקירה או לכל נושא בנדרון.

שר הבטחון ש. פרס:

אני גם לא מעוניין לשמוע פרטים יותר ממה שהיועץ המשפטי והמשטרה השמיעו. אני לא רואה את עצמי שופט.

שר התיירות מ. קול:

אבל אני מעוניין.

ראש הממשלה י. רבין:

היועץ המשפטי יחליט בכלל מה למסור. אחד הדברים שתצטרך לעשות הממשלה במהלך הדיון: להגדיר את עצמה, אם היא צריכה בכלל לקבוע משהו שהוא בסמכות בית המשפט. ואני אעשה הכל להתנגד לכך בכל תוקף.

השר ג. האוזנר:

אין לי כל ספק, שאיננו רוצים כאן...

שר התחבורה ג. יעקבי:

גם חבר מושבעים אין אנו.

ראש הממשלה י. רבין:

זה אותו דבר. זה בית משפט.

השר ג. האוזנר:

אני יכול לוותר על השאלות שלי. לי הן דרושות.

ראש הממשלה י. רבין:

אז תשאל.

השר ג. האוזנר:

אז אל תפסיק אותי. כשמדובר כאן על "אנשים מעורבים" - אני רוצה לדעת את מי זה כולל: את מר ידלין או לא? אני חושב, שכולם חייבים לדעת, כדי להרים את ידיכם. זה לא אומר שאנחנו מרשיעים או מזכים משהו.

ראש הממשלה י. רבין :

זה עוד לא דיון, אלה שאלות.

השר ג. האוזנר :

אבל היו תגובות, ואני חייב להגיב על התגובות. אני רוצה לדעת כמה מדובר. משאני קורא בעיון - אני רואה שנשארו לי סימני שאלה, ולכל מלה יש כאן משמעות. ויש הבדל אם עדות יש לה סיוע או אין לה סיוע. מה לעשות עם זה - מחליט היועץ המשפטי לממשלה. ובשעתו נאבקתי על כך, שהוא ורק הוא יהיה מוסמך להחליט בענינים אלה, אם יש להגיש כתב אישום או לא.

שר העבודה מ. ברעם :

וכך זה גם היום.

השר ג. האוזנר :

וכך זה גם היום. אבל היום אני צריך להכין מה שהוא מביא לנו. הייתי אפילו צריך להתפטר מתפקיד היועץ המשפטי לממשלה, מפני שזה לא היה ברור, שרק היועץ המשפטי מחליט ולא אף אחד אחר.

שר העבודה מ. ברעם :

אנחנו מסכימים לזה. מה אתה רוצה?

השד ג. האוזנר:

יפה.

בענין עיסקת רעננה - כאן ההתבטאות כבר שונה.
כתוב: מצוי בתיק המשטרה חומר ראיה המבסס לכאורה גירסה לפיה קיבל מר ידלין בהסתד חלק מדמי התיווך.

היועץ המשפטי לממשלה א. ברק:

הקטע הזה מתייחס לכל ארבע העיסקאות כולן.

השד ג. האוזנר:

נכון. זה רק בסיכום עיסקת רעננה.

שד האוצר י. רבינוביץ:

זה עונה על השאלות שלך.

השד ג. האוזנר:

לא. דוקא עכשו, מכיוון שכאן נאמר לגבי כל ארבע העיסקאות שמצוי חומר ראיה שמבסס לכאורה גירסה - אני שואל את היועץ המשפטי, האם לדעתו זהו חומר ראיה, שלגבי הנושאים האלה דינו כדין ביסוס לכאורה, שכרגיל הולכים אתו לבית המשפט. כי היועץ המשפטי איננו עושה את עצמו גם שופט, ואם יש לו חומר המבסס לכאורה אישום - הוא מעביר אותו לבית המשפט, כדי שהשופט יפסוק. אני רוצה, איפוא, לדעת האם המשקל של חומר הראיה המבסס לכאורה גירסה מרשיעה הוא חומר שכרגיל, אלולא היה מר ידלין מועמד לנגיד, היו מגישים נגדו משפט פלילי.

לגבי עיסקת בת-ים, יכול להיות שמר ידלין עשה מעשה בהיסח הדעת לגבי המיסוי. האם בהנחה שהוא צודק, שלא נתן דעתו לצדדים המשפטיים של העסק, שלא ירד לעומקם - האם יש כאן עבירה או לא? האם דרושה לצורך אישום כוונה מיוחדת, או שאם מר ידלין צודק שעשה זאת בהיסח הדעת, אין עבירה?

לגבי עיסקת תל-כרוך - האם פירוש הדברים שמר ידלין לפי האמור כאן היה באופן פרטי רוכש נכס ממוסד שהיה מנהלו, מבלי לגלות את זה? כאן נאמר שקופת חולים מכרה מבנה לאיש מסוים, שכנראה היה מה שקוראים "איש קש", והוא לא היה הרוכש, ולפי הראיות יש גירסה שמר ידלין היה הרוכש. האם פירוש הדבר, שהוא קנה נכס ממוסד שהיה מנהלו, מבלי לגלות זאת למוסד?

עוד שאלה אחת ליועץ המשפטי, ואחר כך אגיד עוד משהו בעקבות דברי חשד שם-טוב, שלא יישארו דברים בלתי ברורים. אמרת לנו שהממשלה חייבת לדאוג לכך, שב-1 בנובמבר יהיה נגיד לבנק ישראל. האם זה היה המצב אם ב-1 בנובמבר יהיה לבנק ישראל משנה לנגיד? אם היה למשל משנה לנגיד, ויכול להיות משנה, אם כי עד היום במשך כל זמן קיומו של בנק ישראל, לא היה משנה לנגיד, ובהנחה שב-1 בנובמבר יהיה משנה לנגיד - האם גם אז לדעתך הממשלה חייבת לצאת ידי חובתה הסטוטורית למנות נגיד, גם כשיש משנה? או במלים אחרות: האם יש גם אופציה רביעית?

עכשו לשר שם-טוב, כדי שלא יהיו דברים בלתי ברורים: הרעה לי, ראש הממשלה. חשד קול ואני פנינו לראש הממשלה בתום הדיון שהיה ב-6 באוקטובר, ואמרנו לו כי לאור הדברים שכבר הועלו בחקירה עד אז, העניין הזה לא יכול להסתיים אוטומטית ע"י כך שתהיה המלצה שלילית, כפי שקיוונו שתהיה, לגבי אישום פלילי, אלא שזה צריך לחזור לממשלה, וכך כתבנו למחרת היום לראש הממשלה: "החשדות חשונים שהועלו נגד מר ידלין מעוררים ספק חמור אם יש למנותו לנגיד בנק ישראל, גם אם - כפי שאנו מקווים - יתברר לבסוף שהחשדות אינם מבססים אישום פלילי. לא נחרוץ דין עפ"י הפרסום בעתונות, אולם גם לא נוכל להסכים לכך

כי חוות הדעת, אפילו תהיה שלילית בענין האישום בפלילים, תהיה קנה המידה היחידה והבודד לתקפותו של המינוי ע"י הממשלה. רצוי כמובן לתת סיכוי לכל הנוגעים בדבר לצאת ככל האפשר בכבוד מהמצב המביך, כפי שאמרנו לך בעל-פה. לדעתנו, היה מר ידלין מיטיב לעשות אילו היה מסתלק מהמועמדות. אך דבר זה, כפי שהתפרסם מפיו, אינו צפוי. לפיכך הננו מבקשים ממך להעלות את הנושא לדיון מחודש בממשלה, לאחר שיתקבל הדו"ח של היועץ המשפטי ולפני אישורו של המינוי ע"י נשיא המדינה". זה מה שביקשנו. לא חרצנו כל דין. כדי שלא לחרוץ דין - ביקשנו שיתקיים דיון נוסף. ראש הממשלה ביקש שנקיים התיעצויות. זה לא שייך לענין. זה מה שביקשנו ומסרנו את זה לפרסום, כפי שמסרנו לראש הממשלה ביום ששי, רק ביום ששי, לאחר גמר החקירה בשלב הנוכחי ולאור החקירות שהיועץ המשפטי אמר שיתקיימו - יתנהלו חקירות פונקציונליות. חשד קול ואנכי איננו חושבים שענין טוהר מידות הוא נושא להתיעצויות פונקציונליות, אלא נושא לאחריות הממשלה כולה. לכן מסרנו את המכתב לפרסום.

ראש הממשלה י. רבין:

אני רוצה להעיר: באופן טבעי לא העליתי על הדעת, שטיפול הכרעה מבלי שהענין יובא לממשלה. לשאלה כיצד ואיך להביא זאת לממשלה - אני רואה לעצמי חובה להתייעץ עם אותם גורמים שלפי דעתי, בתוקף תפקידם, צריכים להביא זאת ולערוך זאת בממשלה. את שני הדברים האלה הסברתי לשרים קול והאוזנר, ופעלתי בהתאם לכך. פרסום הודעה - זכותם.

חשד ג. האוזנר:

הודענו לך גם לראש הממשלה.

ראש הממשלה י. רבין:

בסדר. הודעתם שאתם מפרסמים. אבל אני מציע

שנחזור לנושא העיקרי.

שר התיירות מ. קול:

אני רוצה לשאול מתי קיבלה המשטרה מידע שיש בו להפליל את מר ידלין, ומהו הסדר במשטרה שהיא מקבלת מידע כזה לגבי אדם רגיל. אפילו לא היה מר ידלין מתמנה לנגיד בנק ישראל - הוא ראש קופת תולים, אחד המוסדות החשובים במדינה. האם מה שמקובל במשטרה איננו מחייב ללכת למפכ"ל או לשר המשטרה ולערכן אותו שיש דבר כזה? אני רוצה איפוא לדעת מתי נתקבל המידע הזה. כי קראתי ששר המשטרה עד לשיבת הממשלה לא ידע על כך. אני מניח שזה נכון. אבל אני שואל בלי קשר עם נגיד בנק ישראל: מדוע לגבי אישיות חשובה מאוד העומדת בראש מוסד כל כך חשוב במדינה לא הועבר החומר הזה? כי אני מניח, ששר המשטרה לא היה שותק כשדנו בעניין זה בישיבת הממשלה. זאת השאלה הראשונה.

השאלה השנייה - ליועץ המשפטי: היועץ המשפטי אמר לנו כאן שהוא החליט ללכת אל מר ידלין ולתת לו את התזכיר, את חוות הדעת, ולקבל את תגובתו. אני רוצה לדעת האם זאת היתה החלטת היועץ המשפטי כלבד, או שזה היה סיכום של התיעצות שהיתה אצל ראש הממשלה בחשתיפות היועץ המשפטי לממשלה....

שר המשפטים ח. צדוק:

זה היה על דעתי.

שר התיירות מ. קול:

אדוני שר המשפטים, מכיוון שהיועץ המשפטי אמר שהוא החליט, אני רוצה לדעת. היות וקראתי ושמועתי שהיתה התיעצות בחשתיפות שר המשטרה, שר האוצר, שר המשפטים והיועץ המשפטי, ולאחר מכן הזמין היועץ המשפטי את

מר ידלין כדי לתת לו את התזכיר - אני רוצה לשאול את השאלה הזאת.

עכשו אני רוצה לשאול מיהו עד המדינה הזה, שנחקר עכשו. האם המידע שנתקבל עד עכשו מתווסף לסעיפים שישנם כאן לגבי מר ידלין? יש כאן פרשיות אחדות, נדמה לי שש. האם זה כפי שאמר מר ידלין, שאין לכך שום קשר אליו? כי האיש הזה נחקר כבר שעות רבות. האם החומר הזה יש בו כדי להוסיף סעיף שביעי לתזכיר הזה? כי התזכיר הזה נכתב לפני שהחקירה של האיש הזה נתקיימה.

אני רוצה לשאול: בבית המשפט, כאשר המשטרה ביקשה להמשיך במעצרו של מר קמחי עוד מספר ימים, אמר בא-כוח המשטרה (כך ראיתי בטלוויזיה), שיש עדות של שוחד, והוא לא הוציא את מר ידלין מן האפשרות הזאת. הוא אמר שאין מספיק לביסוס הדבר הזה. אני רוצה לדעת מה פירוש ההודעה הזאת של נציג המשטרה בבית המשפט (הוא אמר שיש ראיות).

שר הבריאות 1. שם-טוב:

אני הייתי רוצה לבקש מן היועץ המשפטי, בעקבות שאלה שכבר שאל חשר האוזנר, להבהיר עוד פרטים לרקע המשפטי של תפקידיו של המשנה לנגיד בנק ישראל. ושאלתי היא: מהו בעצם התפקיד הסטוטורי של המשנה לנגיד? האם הוא נחשב כממלא מקום קבוע של הנגיד, אם יש משנה? והאם מינוי המשנה לתקופה מסוימת אינו עונה על הצורך למנות נגיד בהתאם לחוק ב-1.11.76?

השאלה השניה שלי היא זאת: האם החקירה המשטרתית - שחוות הדעת של היועץ המשפטי היא שהיא צריכה להמשיך ולהעמיק - נוגעת לששת הסעיפים האלה, עליהם מדובר בחוות הדעת? והאם זה סביר לחשוב שחקירה כזאת בששת הסעיפים האלה יכולה להסתיים תוך חודשיים-שלושה? ברור שהיא לא יכולה להסתיים עד ה-1 בנובמבר. האם סביר לחשוב שהיא תסתיים תוך כמה חודשים?

השאלה השלישית נוגעת לעיסקת בת-ים. בעצם, זאת העיסקה היחידה שלגביה כבר ברגע זה ברור, שגם עפ"י הודעתו של מר ידלין, בתגובה לחוות הדעת יש חומר שיש בו עבירה לפחות על חוק מס שבח מקרקעין. אני שואל: נניח שבכל ההאשמות האחרות ב-6 העיסקאות יתברר לאחר חקירה שאין כל מקום להגשת אישום פלילי או לפתוח תיק - האם בעיסקת בת-ים בלבד יש מספיק ראיות האומרות שיש לפתוח תיק על עבירה פלילית על חוק מס שבח מקרקעין?

שר התחבורה ג. יעקבי:

השאלה שלי היתה בענין אפשרות מינוי משנה לנגיד, ומשמעותו, והיא כבר נשאלה.

שר הסעד ז. חמר:

שתי שאלות ליועץ המשפטי:

(1) האם אי-ביטול המינוי איננו מונע מן המשטרה לעצור את מר ידלין כדי לחקור אותו, אם יהיה צורך בכך? כלומר, האם אי-ביטול המינוי מפריע בפועל בצורה כלשהי לחקירה?

(2) להיפך - האם ביטול המינוי פירושו לדעת היועץ המשפטי חריצת דין מוקדמת של הממשלה? נניח שהממשלה מחליטה שהוא לא יהיה נגיד - האם זה יכול להשפיע באיזה מקום, ובמה?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

שתיים מתוך השאלות שלי כבר נשאלו, אבל אני רוצה לחדר אותן קצת. כשהיועץ המשפטי הציג לפנינו שלש אלטרנטיבות, הוא נתן לנו להבין שהן האלטרנטיבות העיקריות, אבל לא היחידות. הייתי רוצה שנשמע איפוא גם

את האלטרנטיבות האחרות, אף על פי שהן צדדיות - בפרט אם קיימת האלטרנטיבה של משנה.

השאלה השניה מתייחסת לעיסקת בת-ים. כאן גם בשבילי אלו חרשות. ובהזדמנות זאת הייתי מבקש להבהיר קצת. נניח מקרה שפלוני קונה בכספו דירה לבנו, והדירה נרשמה כחוק כדירת יחיד של הבן, ובבוא היום הבן מוכר את הדירה הזאת, ומוכר אותה בסכום מעל לסכום הקניה. מי חייב במס ובאיזה מס? אני שואל, כי כאן מדובר לא באב ובן, אלא בגבר ואשה, ואינני מבין את הצד המשפטי שבדבר. כי אף שלא נתקלתי במקרה קונקרטי כזה - OFF-HAND - אני חושב שאין כאן מקום למסים, אבל טוב לדעת.

השאלה השלישית: אולי אנחנו יכולים לקבל פרטים

על פרשת עד המדינה?

ראש הממשלה י. רבין:

יש בכלל עד מדינה? לא ידוע לי על עד מדינה.

שר התיירות מ. קול:

זה שמוצע עכשו להיות עד מדינה.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

לכן לא דיברתי על "עד המדינה", אלא על "פרשת

עד המדינה".

שר המשטרה ש. הלל:

כלומר, על הנושא בכללותו?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

לא, על הפרשה הזאת.

שר הפנים י. בורג:

היות וכמה מדעאלות נשאלו, ואין "קופירייט",
אני רוצה לשאול שתיים-שלוש שאלות שלא נשאלו:

(1) מה המשמעות של הדיווח שקיבלנו, כשבחלק השני יש משהו מהמשטרה המתווסף על הדברים שבאו מהקטב, ומה שצריך להיות נספח - לא נספח. האם זה מקרה או לא מקרה? מה משמעות הדבר? קראנו: "כמו שנאמר שם ושם" - וה"שם" הזה לא נמצא. ואני שואל: מה זה? אם זה בלתי חשוב, אני יכול בלי זה.

(2) שאלה שניה: אני רוצה לשאול לאספקט המשפטי והמשמעות שלו.

ראש הממשלה י. רבין:

שר המשטרה, הקטב הזה הוא אנונימי. נכון?

שר המשטרה ש. הלל:

כן.

ראש הממשלה י. רבין:

כלומר, כל מה שיש שם זה אנונימי, ולכן לא שווה לעדות. זאת בעצם הזמנה (אולי שד המטרה יסביר זאת עוד יותר) והכל אנונימי.

שד הפנים י. בורג:

מה שאמר ראש הממשלה זה נכון, אבל זה לא הכל ומסיבה פשוטה: כי אילו זה היה אנונימי ואין לכך ערך - לא צריך היה את הקשב. אבל כאן אני מצטט את היועץ המשפטי מהבוקר: יש עניינים שהוא כיר קודם, אם יש בהם עובדות, ואחר כך הוא הולך לעדות. יתכן שקול אנונימי מודיע בקשב, ואחר כך בודקים אם יש עובדות, אם הבית אכן עומד ברחוב או לא. אדוני ראש הממשלה, שנינו איננו עורכי דין, ואיננו יכולים להתחרות עם השר האזנר. אבל עם כל הכבוד, אני חושב שהשאלה שלי היתה במקומה, ואני חוזר ושואל: אותם הדברים שלא נתנו לנו, שבחומר אשר קיבלנו כתוב לגביו "נספח" והנספח לא נמצא - מה זה?

שאלה נוספת: מה הנתונים המשפטיים כדי לקבוע שראובן או שמעון יהיה עד המדינה, עד הכתר? אני שואל את השאלה, כאשר כאן יש פעמיים בין הפרסונה-דרמאטיס כאילו עד המדינה. פעם אחת מר קמחי, שהיה מוכן, אילו... בשלב מסוים. פעם אחת בחיפה כנראה, אליסון (אינני יודע מי הוא ומה הוא).

שד העבודה מ. ברעם:

אתה לא מכיר את אליסון?

שד הפנים י. בורג:

אינני מכיר אותו. ואני שואל: מי קובע ומתי קובעים בנוגע לעד מדינה, ואם יש לכך משמעות?

שאלה אחרונה: אחרי שכל כך הרבה שאלו על משנה, אני רוצה לשאול: האם מינוי המשנה פוטר את הממשלה מקיום מצוות החוק הסטוטורי?

היועץ המשפטי לממשלה א. ברק:

שאלה ראשונה - האם השמועות שהגיעו למשטרה היו שמועות בעלמא, או שהיתה תלונה בפני המשטרה - התשובה היא: היו שמועות בעלמא. לא היתה תלונה בפני המשטרה.

מתי קיבלה המשטרה את המידע הזה? היא קיבלה אותו תקופה ניכרת לפני שדבר מינויו של מר ידלין נדון בממשלה. על דבר ההסדרים במשטרה לגבי שמועות אני מציע שישב שר המשטרה.

בדיקה-חקירה: הפרשה עברה שלבים שונים, שטכנית ובמודע אנחנו מבדילים ביניהם. השלב הראשון היה שלב שכולו במסגרת בדיקה. רצינו להיות משוכנעים שלא מובילים אותנו באף, רצינו להיות משוכנעים שאין המדובר ברשעות ובשמועות סתם שאין להן על מה להתבסס. לכן, בשלב מסוים קראתי את מר ידלין ללשכה שלי, ושוחחתי אתו. אבל כשהגיע אחר כך שלב של חקירה משטרתית, דיינו שראינו שיש לפנינו חשדות - זה עבר לשלב של חקירה משטרתית. בשלב זה למשל, נחקר מר ידלין במשטרה, כשם שכל אדם אחר נחקר במשטרה.

האם נכון שהשמועות הראשונות אינן חלק מן הדו"ח הזה? התשובה היא: כן. השמועות הראשונות שקיבלנו ובדקנו אותן אין בהן היום שום בסיס שמאפשר לנו לנקוט עמדה כלשהי. הן נגנזו. לא הוכחה אמיתותן. זה יכול פתאם להפתח מחודש. בשלב זה הן נגנזו. וכל מה שהבאתי לפניכם - אלה הם דברים שלא היו בשמועות הללו.

שר הבטחון ש. פרס:

לכן מוכרחים להאמין בתחיית המתים. בשלב זה

כולנו במצב קשה.

היועץ המשפטי לממשלה א. ברק:

כל הפרשיות שהזכרתי כאן עלו אחרי חשלב הזה.

עכשו יש מספר שאלות של השד האוזנר, המבקשות פרטים על המעורבים והשאלה היא אם מר ידלין הוא אחד מהם. אולי אעיר הערה כוללת אחת: אני נרתע מאד מאד מלמסור כאן מידע נוסף על המידע שמסרתי, ומשני טעמים: טעם אחד - משום שמדובר בחומר משטרי, וחומר משטרי איננו עניינה של הממשלה. טעם שני, ואולי חשוב יותר: אם אביא את החומר הזה, אני חושב שמן הדין שאגיד למר ידלין שהבאתי אותו, כדי שהוא יוכל לבוא ולומר מה דעתו עליו. לכן אומר דברים פשוטים, שמר ידלין לא יוכל לבוא עליהם בטענה.

לגבי חלק מהעיסקות האלה, מר ידלין עצמו לא מעורב. זה דבר שיאמר לזכותו, ואינני מניח שהוא יבוא אלי בטרוניה על הדברים האלה. ולא הייתי רוצה להוסיף, ברשותך.

האם חומר הראיה לגבי כל ארבעת המקרים הוא כזה, שכרגיל הוא חומר שהיה מוגש משפט פלילי? זאת שאלה תיאורטית, שמחייבת אותי לתת תשובה תיאורטית. המצב היום הוא כזה, שהמשטרה עדיין לא הגיעה למבוי סתום, לא הגיעה למיצוי הכל. אתן לך דוגמא - נניח בעיסקה פלונית, בא ראובן ואומר: נתתי שוחד לשמעון, ושמעון...

ראש הממשלה י. רבין:

"ללוי", בלי שמות של נוכחים כאן.

היועץ המשפטי לממשלה א. ברק:

אצלי באוניברסיטה כל הבחינות הן "ראובן ושמעון". בא איפוא א' ואומר שהוא נתן שוחד ל-ב', ו-ב' אומר: לא קיבלתי. זה החומר שהתקבל. אז אנחנו בודקים: נתן במזומן או בשטרות? אם בשטרות - ננסה לעקוב אחר השטרות, אולי נמצא את השטרות. אם זה צ'קים - נלך לבנקים. אם זה מזומן - נראה אם הכסף נכנס לבנק. נעשה בחינה עניינית, מיקרו לא מקרו; נבדוק מהי גירסת האמת. כל הדברים האלה לא נעשו כאן. לכן אני חושב, שיהיה זה פזיז מאד מפרקליט שבאים ואומרים לו: א' נתן ל-ב' שוחד, והוא אומר: יש כאן טענה של שוחד - נגיש משפט. הוא לא עושה כך. הוא קודם כל מנסה לבדוק, ולאחר שבדוק, הוא שואל את עצמו: האם אני משוכנע שפלוני נתן? דהיינו: האם אני חושב שהגירסה היא גירסת אמת, מה מידת השכנוע שלי מהדברים שנאמרו, כי אני צריך ללכת לבית המשפט. ולא רק מה מידת השכנוע שלי, אלא באיזו מידה אצליח לשכנע את השופט. כל הדברים האלה לא נעשו. הפרקליט לא הכיר את הטוען שנתן שוחד. הוא לא בדק אם ניכרים בטענה דברי אמת, אם השופט יאמין וכו'. לכן השאלה היום היא בעיני שאלה שלא אוכל להשיב עליה. אם תרצה, אשיב: אם אחרי כל החקירות והבדיקות לא יהיה חומר יותר מזה ש-א' אומר שנתן ו-ב' אומר לא קיבלתי, וזה כל מה שיש - אזי ההכרעה אם להגיש כתב אישום או לא תהיה פונקציה של השכנוע הפנימי של הפרקליטות אם ניכרים דברי אמת ואם יצליחו לשכנע את בית המשפט. ולשלב זה עוד לא הגענו. כי כידוע, בעבירות שוחד אין צורך בסיוע נוסף, מעבר לאמירת האומר "נתתי". כי עניינן של עיסקות שוחד שאינן נעשות בפרהסיה.

נשאלתי לגבי עיסקת בת-ים, בהנחה שהיתה בהיסח הדעת, האם גם אז יש כתב אישום (עיסקת הדירה שאת גירסת ידלין נתתי כאן). האם הכוונה היא רלוונטית או לא. התשובה: על חלק מהאישומים האפשריים - הכוונה

חשובה, כגון קשירת קשר. על חלק, כגון אי-הצהרה - הכוונה איננה חשובה. השאלה הייתה: נניח שהאיש פעל בתום לב, לא חשב על זה. האם גם אז יש כאן עבירה? התשובה: עבירות מסוימות אין בהיעדר כוונה. עבירות אחרות יש גם בהיעדר כוונה.

לענין תל-ברוך, האם פירוש הדבר שקנה מנהלו של מוסד בלי שגילה זאת למוסד? אינני יודע אם הוא גילה זאת למוסד. כלומר, עדיין לא בדקנו אם מר ידלין מסר פרטים לחברים אחרים של הנהלת המוסד. אם הוא לא מסר להם - אזי מתקיימים הדברים שנאמרו: עיסקה שיש לו בה אינטרס לפי הגירסה השניה, מבלי למסור למוסד, שזאת עבירה לפי פקודת החברות.

האם החובה שיהיה נגיד חלה גם אם יש משנה? התשובה היא: כן. החובה למנות נגיד היא חובה אחת; החובה למנות משנה היא חובה אחרת.

השר ג. האוזנר:

האפשרות, לא החובה.

היועץ המשפטי לממשלה א. ברק:

אני חושב, שיש חובה למנות גם משנה.

שר הבטחון ש. פרס:

האם משנה מתמנה גם הוא ע"י הממשלה?

היועץ המשפטי לממשלה א. ברק:

כך. החוק אומר לענין המשנה: נגיד הבנק ימונה ע"י נשיא המדינה עפ"י המלצת הממשלה. וסעיף אחר: הממשלה, תוך התיעצות עם הנגיד, תמנה משנה לנגיד או שני משנים (וצריך כמובן להיות נגיד כדי להתייעץ אתו). להזכירכם: היה לנו בג"צ בענין המשנה, וכתבתי חוות דעת לפני כמה חודשים לראש הממשלה שמוטלת חובה על הממשלה למנות משנה, וחובה זו למנות משנה אינה קשורה בחובתה של הממשלה למנות נגיד.

שד הסער ז. המר:

המשנה קשור בתאריך?

היועץ המשפטי לממשלה א. ברק:

יש לך גם זה וגם זה. לשון אחרת: העובדה שהממשלה ממנה משנה - אין היא יוצאת בכך ידי חובתה שיהיה לה גם נגיד.

לשאלה מי החליט לתת למר ידלין את חוות הדעת שלי, התשובה היא: אני הגעתי למסקנה, שעפ"י כללי הצדק הטבעי, ראוי הוא שתנתן למר ידלין חוות הדעת הזאת, ועל יסוד חוות הדעת הזאת ניתן הדבר. דיווחתי על כך לדרג המדיני, ולא באה משם כל התנגדות. אני מוסיף ואומר: אילו היתה באה התנגדות, עדיין אני חושב שהיה צריך לתת אותה, כתחליף לכך שהוא יכול לכאן ונצטרך לשוחח אתו.

לענין עד מדינה אליסון - נשאלה השאלה האם יש בחומר שנאסף שם כדי להוסיף על העיסקאות שנמסרו כאן.

(א) אליסון איננו עד מדינה. (ב) לאליסון לא הוצע להיות עד מדינה. (ג) בדברים שהוא אמר - וזאת לא היתה חקירה, אלא שיחה חופשית - אין שום דבר השופך אור על שש העיסקאות המופיעות כאן. יש שם כדי לשפוך

אור על מה שכינתי בעמוד 2 פסקה 3 "חקירת המשטרה עוסקת במספר פרשיות; להלן דיווח על שש". יש בהם כדי לשפוך אור על מספר פרשיות שאינן מופיעות בדו"ח הזה, נוסף לשש. כפי שעולה מתוך הדו"ח שלי, החקירה מקיפה פרשיות מפרשיות שונות. אבל רק לגבי שש מתוך הפרשיות הללו ניתן לתת סיכום ביניים לענין מעורבותו של מר ידלין.

לענין קמחי והודעת נציג המשטרה: קמחי נעצר. עפ"י החוק צריך המעצר לבוא על דעת בית המשפט. הוא הובא לבית המשפט. הוצגו הראיות שיש בהן כדי לבסס חשד נגד קמחי, ועל יסוד הראיות הללו הוא נעצר. כל דבר הקשור למר ידלין אינני חושב שהוא רלוונטי לענין מעצרו של קמחי. מעצרו של קמחי מוצדק פר-סה.

שר התיירות מ. קול:

אני שאלתי לא על זה, אלא על התוכן של הודעת נציג המשטרה, שיש ראיות שגם ידלין מעורב, אבל אין לו הוכחות. על זה שאלתי.

שר השיכון א. עופר:

או מדוע ערבבו את זה? אם זה פר-סה - מדוע

ערבבו את זה?

היועץ המשפטי לממשלה א. ברק:

ברור שפרשת קמחי קשורה לפרשת ידלין. אבל אפשר להצדיק את פרשת קמחי מבלי להכנס לפרשת ידלין.

(עד כאן רשמה א.ב. - מכאן ל.ד.)

שד המשטרה ש. הלל:

אולי אתה מוכן להבהיר לשד עופר באיזה מקרה המשטרה נאלצת לומר: "יש קשר או אין קשר". כלומר, זה לא ביוזמה של המשטרה אלא של עורך הדין.

היועץ המשפטי לממשלה א. ברק:

כשפנינו לבקש את מעצר מר קמחי, הבאנו בפני השופט את החומר הקשור במר קמחי שהוא חומר במכלול הרחב יותר והשופט הוא הקובע וגוזר האם הוא בשל החומר הזה ראוי למעצר. השופט לאחר שקרא את החומר שאל: "אם כך, מדוע לא מתבצעות פעולות עצירה נוספות?" הסברנו לשופט כי אנו מטפלים עתה רק בצרכי החקירה שלנו וצרכי החקירה שלנו עתה מצדיקים את מעצרו של מר קמחי.

באשר לתפקידו של משנה הנגיד, החוק קבע: "משנה לנגיד ימלא אותם תפקידים מתפקידי הנגיד ויהא מוסמך באותן הסמכויות מסמכויותיו שהנגיד יקבעם באישור הממשלה, ויסייע בידי הנגיד בביצוע תפקידיו לפי חוק זה; בהיעדרו של הנגיד ימלא את מקומו וישתמש בסמכויותיו המשנה לנגיד שייקבע על ידי הממשלה". ואני חוזר ומדגיש את המשפט האחרון "בהיעדרו של הנגיד ימלא את מקומו וישתמש בסמכויותיו המשנה לנגיד שייקבע על ידי הממשלה". מכיוון שהמשנה לנגיד מבצע את אותן הפונקציות שהותוו לו ע"י הנגיד, באישור הממשלה, והוא מסייע בידי הנגיד בביצוע תפקידיו ובהיעדרו משתמש בסמכויותיו, השאלה הנשאלת עתה היא - מה פירוש "בהיעדרו"? האם כשהנגיד חולה זה "בהיעדרו של הנגיד", או האם כשהנגיד בחו"ל? ישנה שאלה פשוטה: האם "בהיעדרו של הנגיד" תופס גם כשאין נגיד כלל? כאשר לגופו, אתה יכול לומר שיש הבדל בין "בהיעדר נגיד" לבין "בהיעדרו של הנגיד", אבל צריך לתת לענין פירוש סביר ופירוש סביר הוא, שאם הנגיד נפטר, המשנה צריך להכנס לתפקידו ולמלא את מקומו. לא הייתי אומר כי הכל כאן ברור

ונקי, אבל למרות הקשיים הסמנטיים הייתי גורס כי הביטוי "בהיעדרו של הנגיד" מכסה על המקרה בו אין נגיד כלל, בין בגלל מחלה ובין אם הוא נפטר ובין שאין נגיד בכלל. זה כמובן הפירוש הרחב. הפירוש המצומצם הוא, שיש נגיד אבל הוא לא מתפקד - ואני חושב שהפירוש המצומצם הזה הוא בלתי סביר וכי כוונת החקיקה היתה שאם הנגיד מת, עד שייבחר נגיד חדש, המשנה לנגיד יכול לפעול במקומו. לכן אני מציע לפרש את הפירוש הרחב של גם כשאין נגיד, למרות שנכון שזו נקודה לא פשוטה ולא נקיה.

שר הפנים י. בורג:

זה נכון גם לפני בג"צ?

ראש הממשלה י. רבין:

בודאי.

היועץ המשפטי לממשלה א. ברק:

באשר לשאלה האם החקירה היא על ששת הסעיפים האלה בלבד והאם סביר שתיעשה תוך 2-3 חודשים - החקירה המשטרתית אינה רק על ששת הסעיפים האלה בלבד. יש הרבה דברים נוספים, שלגביהם יש חקירה, אבל ששת הסעיפים האלה הגיעו כבר לידי גיבוש מינימלי ולגביהם אפשר כבר להציג גירסאות שונות. הדברים האחרים הם רק בתחילת הבדיקה ולכן הם לא מונחים עדיין. זה גם פירוש הזמן והעיתוי לגבי הסעיפים האלה לעומת הדברים האחרים.

באשר לשאלה - האם אי-ביטול המינוי לא ימנע את מעצרו - אם נגיע למסקנה, תוך כדי החקירה המשטרתית, כי נדרש מעצרו, הוא ייעצר, גם אם הוא נושא במינוי.

באשר לשאלה - האם ביטול המינוי הוא חריצת דין מוקדמת - כיוון שזו לא שאלה משפטית, תרשה לי לא להתייחס לזה.

לענין האלטרנטיבות האחרות - הסברתי מה שהסברתי.

לגבי עיסקת בת-ים - לפי שאלתך אתה הכנת בחוש את הדברים, כי אם אב נותן לבנו כסף, הרוגמא היא שונה - אין פה מיסוי; מצב שונה הוא אם אב אומר לבנו: "בוא נקנה שנינו בית ושנינו נהיה שותפים, או שאני אהיה בעל הבית ואתה רק תגור שם".

לענין אליסון - אליסון אינו עד מדינה ולא הוצע לו הדבר, הדבר עדיין בראשיתו.

בענין הנספחים לדו"ח המשטרה - הם נמצאים בתיק הזה ויש פה דוגמאות למידע שנתקבל, אבל באשר לחשיבותם לגבי הדיון שנערך כאן, לא כדאי להכנס אליהם. הם לא חשובים מבחינת הנתונים לדיון.

ראש הממשלה י. רבין:

אחר כך שר המשטרה יסביר את ענין מתקן הטלפונים והקטב לפניות אנונימיות או לא אנונימיות.

היועץ המשפטי לממשלה א. ברק:

באשר להענקת מעמד של עד מדינה - זו שיטה ידועה ומקובלת בכל שיטות המשפט בעולם. אנו קיבלנו זאת מהחוק האנגלי וזו מסורת שמקובלת אצלנו במשך כל השנים. ההחלטה היא של הפרקליטות. לפרקליט הממוזע הנוגע בדבר יש ההנחיות והסמכויות. אבל טבעי הדבר, כי בדברים בעלי חשיבות עקרונית,

כמו הדבר הזה, ההחלטה תחקבל ע"י היועץ המשפטי לממשלה.

כמו כן ברור, שלא נעניק מעמד של עד מדינה לעברייני העיקרי או לאיש המתכנן, אלא לטיפוס שהוא מאד משני. כמו כן לא נעניק מעמד של עד מדינה לאדם האומר דברי שקר. יש פה מסורת טובה ובאותו מקרה נמשיך במסורת הקיימת.

שר המשטרה ש. הלל:

באשר לקשב - חלק מהאינפורמציה מובא בעניין שקיבלתם. אנו התחלנו להפעיל זאת כבר בתחילת 1975 בצורה נסיונית, וזאת בעקבות הצורך ההולך וגובר באינפורמציה ביחוד בעניינים של סחיטת דמי חסות. היתה לנו הרגשה כי בנושאים אלה אנשים מפחדים ללכת ולהעיד במשטרה ולכן אמרנו כי נאפשר להם לתת אינפורמציה אנונימית. ברור שיש משקל אחר לאינפורמציה אנונימית, אך לפעמים מצאנו בכך יתרון של יכולת בצורה יחסית מהירה להצביע על הפעולה תוך כדי ביצוע, זאת כאשר אדם אינו מוכן למסור עדות במשטרה, למרות שיש דברים שהוא יודע אך מוכן למסור אותם בצורת אינפורמציה אנונימית.

היו לי על זה מספר שאלות בכנסת, כולל על בקשת אינפורמציה וכו'. אני חושב, כי הממשיר הצדיק את עצמו, גם מבחינה עניינית וגם בעזרה של סיפוק אינפורמציה אשר עזרה. עם זאת, לא כל האינפורמציה שהמשטרה מקבלת היא אנונימית. חלק גדול מפעולות המשטרה מבוססות על אינפורמציה בלתי אנונימית. אבל יש בהחלט מישור של אינפורמציה אנונימית. אנשים גם כותבים למשטרה, כותבים אלי. המשטרה מצווה לעקוב אחרי פרסומים בעתונים. כך שיש גם מקורות אנונימיים בעזרת הקשב האלקטרוני ויש גם מקורות לא אנונימיים, כאשר נלקח בחשבון שגם מוסרי האינפורמציה, לא כולם שייכים ל-ל"ו הצדיקים. בסופו של דבר המשטרה מקבלת חומר גם מעבריינים כאשר משקלה הסגולי והשיקול לגביה נעשה לגבי אותו קטע של האינפורמציה. למשל, אם דו"ח המשטרה מוצא צורך לבדוק אינפורמציה לגבי מקרי רצח ישנה חשיבות רבה יותר לגבי קטעי אינפורמציה מסוימים והמשטרה גם

יוזמת קבלת אינפורמציה. לגבי הנושא הזה, במשך כל הזמן לא היה כל צעד יזום של המשטרה לקבל אינפורמציה, למעשה גם לא מקרים אחרים דומים, אלא רק לגבי מקרי רצח, שבהם המשטרה רצתה לעודד את הציבור למסור אינפורמציה.

באשר לשאלה השניה - מה קורה עם המידע שמגיע למשטרה - איך זה מגיע ואיך הגיע, באופן ספציפי, המידע הקשור עם מר ידלין? למעשה, במחצית 1975 הגיע מידע ממקור מאד בלי אמין, שאמר שטמע מאדם מסוים שסיפר לו (ואשר אותו אדם באותה תקופה לא היה בארץ) על העיסקה שהתפרסמה בעניין שארם-א-שייח'. המשטרה ניסתה פעם ופעמיים לבדוק האם אותו איש נמצא בארץ והאם אפשר לקבל אינפורמציה ממנו, אך הוא לא היה בארץ ולמשטרה לא נראה היה שיש לעשות כאן משהו חוץ מאשר להתעניין מדי פעם בנושא.

וכאן אני רוצה להדגיש כי אם יגיע למשטרה מידע כלשהו על אדם הממלא תפקיד בכיר, ברור שהוא יגיע אלי בצורה המהירה ביותר, אבל באשר למידע שהוא אינו מבוסס, קטוע, ללא כל התחלה וסוף, לא כל דבר מגיע אלי. אותו הדבר אמור לגבי המידע על לאס-ווגאס - במשטרה מלכתחילה התייחסו לכך כאל רכילות מסוימת ואכן התברר והסתבר שזו בבחינת השמצה.

עם זאת, ב-1.7.76 התקבל מידע כי מישו, תוך כדי חקירתו בעניין אחר לחלוטין, מסר: "מה אתם מתנפלים עלי? תראו מה עושים אלה ואחרים". שוב, זה לא היה מידע כזה שצריך היה לרוץ אתו אלי, אבל אותו אדם שאצלו מרוכז החומר, קרא יומיים-שלושה אחרי זה על המינוי של אשר ידלין ואמר כי יש פה מידע, יש פה מינוי ולכן הוא חושב שזה צריך להגיע אלי וליועץ המשפטי לממשלה. כלומר, בתחילה הוא לא דיווח על כך, אבל משהוא נתקל במינוי, הוא סבר שיש פה בעיה בעלת משקל וראה צורך להעביר זאת אלי. ואילו בעתונים כתוב: "אילו המשטרה היתה ערה יותר...". כל סמל החוקר פרשה צריך לדעת כי הולך להיות מינוי שכזה? אינני חושב שהמשטרה נהגה שלא כשורה. היא לא יכולה לרוץ עם כל זנב של אינפורמציה שלא נבדק ואין לו חשיבות ממשית, והיועץ המשפטי אמר כי לאחר שנבדקו הדברים, אכן התברר שזה כך. זה התיאור של מה שקרה במערכת הפנימית שלנו.

שר המשפטים ת. צדוק:

אני רוצה להעיר שתי הערות במישור האישי שלי:

(א) אני הייתי שותף מלא לאחריות למינוי הזה, לא רק מפני שכחבר ממשלה הצבעתי בעד המינוי בישיבת הממשלה, אלא גם השתתפתי בהתייעצויות הבלתי פורמליות שקדמו למינוי, תמכתי בו וכאשר ראש הממשלה הביא לכאן את ההצעה למינוי זה, הוא הביא זאת בין השאר גם על דעתי.

(ב) אני, בכל החיים הציבוריים שלי, אינני זוכר מקרה שהיקשה עלי מבחינה מצפונית כמו המקרה הזה, שבו נתקלתי פה.

עכשו, תוך כדי דיון בנושא הספציפי הזה, עלו ועולות כמה בעיות כלליות הנוגעות למשטרה, לתביעה ולדרכי פעולתן, ואני חושב שאחרי שהעניין הזה יסתיים, יהיה מקום לדיון בין משרד המשטרה לבין משרד המשפטים על כמה סוגיות יסוד. מותר מדי פעם בפעם לבחון מחדש כלים, כמו למשל: אותו קשב אלקטרוני. אני למשל יכול להבחין בהבדל בין זה שאנשים כותבים מכתבים אנונימיים למשטרה לבין זה שהמשטרה מזמינה החקשרויות אנונימיות. אינני חורץ משפט בעניין זה, אני רק אומר כי זה אחד הנושאים שראוי, שלא בהקשר הנוכחי, לתת עליו את הדעת.

קיימת למשל בעיה: לפי אילו קריטריונים מעצמשים במוסד של "עד מדינה"? יכול להיות שזה ראוי לבדיקה. או לפי אילו קריטריונים עוצרים? או השאלה של משך הזמן הסביר העובר בין תחילת החקירה לבין ההחלטה להגיש כתב אישום או לא להגיש כתב אישום.

קיימת בעיה של בדיקת הפרסומים ע"י המשטרה - הרשמים והמודלפים.

אני מציין מספר פרקים שמעוררים מחשבה ומחייבים לדעתי בדיקה, אבל כל אלה הם דברים שצריך לעשות אותם בישוב דעת, בניחותא ולא בחשפעה של מקרה קונקרטי, אלא צריך לראות את הדברים בהיקפם המלא.

יש היום בארץ אוירה של רכילות, בילוש, חשדנות וחריצת דין בכלי התקשורת. ברור לי כי צריך להלחם בתופעות האלה, אך פחות ברור לי איך עושים זאת בחברה, שאחד מערכי היסוד שלה הוא חופש הביטוי וחופש העתונות, שבהם לא צריך לפגוע. על כל פנים, המשטרה והפרקליטות חייבות לדון ודנות אך ורק לפי חומר הראיות המונח לפניהן. וגם אנו פה חייבים לדון רק לפי החומר המונח לפנינו ולהתעלם משמועות מאד מכשילות ופרסומים בכלי התקשורת. יש לפנינו מסמכים, ישנה חוות דעת היועץ המשפטי, ישנו דו"ח היועץ המשפטי וישנה תגובה מר אשר ידלין והחסבר על מהות הקטב האלקטרוני, שהיועץ המשפטי מצא לנכון לבקש מהמשטרה, לאחר קריאת תגובתו של מר ידלין בה נאמר כי החקירה היתה "תוך הודעות לציבור המזמינות מידע אנונימי באמצעות המרכזיה האוטומטית של המשטרה...". היועץ המשפטי לממשלה ואני בפעם הראשונה עמדנו על מהות המחקן הזה תוך קריאת התגובה של מר אשר ידלין.

שר התיירות מ. קול:

ממתי הוא קיים?

ראש הממשלה י. רבין:

הוא אמר כי מתחילת 1975. שואלים שאלות ולא

מקשיבים לתשובות.

שר התיירות מ. קול:

היינו אורחים אצל שר המשטרה ולא ידענו על זה.

שר הפנים י. בורג:

יש מספר טלפון בספר הטלפונים והדבר התפרסם

במודעות בעתונים.

שר המשפטים ת. צדוק:

אני עוד לא סיימתי את דברי. לא יכול להיות ספק שאדם הוא בחזקת זכאי, כל עוד בית המשפט לא קבע כי הוא אשם. על אחת כמה וכמה, כל עוד לא הוגש נגדו כתב אישום - והדברים הללו חייבים להנחות אותנו גם לגבי מר אשר ידלין, שבמצב שלו היום לא נמצא אשם. הוא איננו היום בגדר נאשם שהוגש נגדו כתב אישום, אבל הוא היום בגדר מה שהמדינה קוראת "חשוד".

לנו צריך להיות ברור, שאנו לא יושבים כבית דין על ידלין, אנו לא חוקרים שלו ולא שופטים אותו - זה התפקיד של המשטרה ושל היועץ המשפטי לממשלה, ובזה אנו לא מתערבים.

אני רוצה להגיד משהו לגבי דו"ח היועץ המשפטי לממשלה והאיש הנושא את התואר "היועץ המשפטי לממשלה". היועץ המשפטי לממשלה משמש בעת ובעונה אחת בשני תפקידים: (1) הוא ראש התביעה הכללית במדינה; (2) הוא נותן יעוץ משפטי לממשלה.

פרופסור ברק יושב כאן היום לפנינו, בתפקידו השני, כמי שנותן יעוץ משפטי לממשלה לא בתפקידו הראשון, והדו"ח שהוא הניח לפנינו הוא דו"ח שהוגח בתוקף תפקידו השני, כמי שנותן יעוץ לממשלה. ובתפקיד זה

הוא מצא לנכון, כפי שהוא הסביר, לפנות למר ידלין, ומאותם הטעמים שהוא הזכיר לפנינו, לתת לו אפשרות לתגובה. לאחר שבאחד העתונים הופיעה כותרת שתיארה את שליחותו של היועץ המשפטי כמאמץ של היועץ המשפטי לשכנע את ידלין להסיר את מועמדותו, אני - לאחר התייעצות עם היועץ המשפטי - החלטתי לפרסם את ההודעה הבאה: "בקשר עם פרסומים בכלי התקשורת על פגישת היועץ המשפטי לממשלה, פרופ' אהרן ברק, עם מר אשר ידלין, מבקש שר המשפטים להודיע שהיועץ המשפטי לא נתבקש להציע למר ידלין - ולא הציע לו - להסיר את מועמדותו לתפקיד נגיד בנק ישראל. המטרה האחת והיחידה של פגישת היועץ המשפטי עם מר ידלין היתה לתת למר ידלין הזדמנות, על פי גוהל המחייב מכללי הצדק הטבעי, להעיר הערותיו לדו"ח היועץ המשפטי, כדי שהממשלה, העומדת לדון בנושא והעלולה - בין שאר האפשרויות - לקבל גם החלטה שתפגע במר ידלין, יהיו לפניה, בנוסף לדו"ח היועץ המשפטי, גם טיעוניו של מר ידלין בתגובה על הדו"ח".

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן מ.ה.)

האפשרות שתתקבל החלטה אשר עלולה לפגוע בו, בין שאר האפשרויות, היא ההצדקה היחידה להגשת הדו"ח למר ידלין לצרכי תגובה, ובין שמבטלים את המינוי ובין שמזיזים קדימה את התאריך, כל אחת משתי האפשרויות האלה היא דבר שפוגע בידלין. הדבר היחידי שלא פוגע בו הוא אם הוא יכנס לתפקידו ב-1 בנובמבר. זו היתה הסיבה וההצדקה היחידה להליך של מסירת הדו"ח. זיקת הממשלה לנושא הזה היא סמכות הממשלה למנות נגיד. מכוח הסמכות הזאת נדרשה הממשלה לנושא.

שר התיירות מ. קול:

חובת הממשלה.

שר המשפטים ח. צדוק:

תן לי לדבר לפי דרכי.

יש תאריך של 1 בנובמבר, שבו מר זנבר פורש מהתפקיד, דרוש נגיד חדש ואנחנו דנים במינוי נגיד נוכח ההתפתחויות שחלו מאז הממשלה קיבלה את ההחלטה הקודמת הממליצה עליו לתפקיד של נגיד.

אני רוצה לומר, שבמובן מסוים המצב שלנו, בסיטואציה שבה אנחנו נתונים, אולי יותר קשה מאשר המצב שבו היינו נתונים, מבחינת הבהירות המשפטית לפחות, אילו היה נגיד, מפני שאילו זה היה אחרי המינוי היינו חייבים לחכות לא רק עד אחרי החקירה, אלא אולי עד מתן פסק הדין ורק אז היינו יכולים, לפי הסמכות הנתונה לממשלה לפי חוק בנק ישראל, לומר את עמדתנו. בסעיף 15 של החוק כתוב כי נשיא המדינה רשאי, על פי הצעת הממשלה שהוגשה בכחב, להפסיק את כהונתו של הנגיד אם עשה מעשה, שלדעת הממשלה אינו הולם את תפקידו כנגיד, ואז הממשלה היתה נדרשת לתפקיד מעין שיפוטי. היא היתה צריכה להגיד אם התנהגות מסוימת הולמת את התפקיד או לא. היא היתה פועלת לפי חוק שמעניק לה סמכות מעין שיפוטית. היום הדיון הוא לא בגלל סמכותנו לפטר, אלא בגלל סמכותנו למנות, ואם לדייק - בגלל סמכות להמליץ על מינוי.

אין הכרח שאנחנו נחליט דוקא היום. אנחנו יכולים, אם אנחנו רוצים, לדחות את ההחלטה שלנו סמוך יותר מאשר היום לתאריך של 1 בנובמבר. אם נחליט לדחות את ההחלטה סמוך יותר ל-1 בנובמבר, אנחנו נוכל אז לבקש מהיועץ המשפטי לממשלה חוות דעת משלימה ולהביא אותה בחשבון כאשר נשב, סמוך ל-1 בנובמבר, לדון.

היות וזה המצב, אני רוצה בשלב זה להסתפק בתיאור האופציות ואיך אני רואה את הנימוקים בעד ונגד, אבל צריך להיות ברור שלפני 1 בנובמבר אנחנו חייבים להחליט או שאנחנו לא מחליטים ואז המשמעות היא שב-1 בנובמבר מר ידלין נכנס לתפקידו כנגיד.

שר הפנים י. בורג:

אם הנשיא מאשר.

שר המשפטים ח. צדוק:

אני יוצא מתוך הנחה, שהסמכות דה-פקטו היא

סמכותה של הממשלה.

השר ג. האוזנר:

למה אתה מתכוון כשאתה אומר עד 1 בנובמבר?

שר המשפטים ח. צדוק:

אמרתי שאני סבור, שאין הכרח שההחלטה תהיה היום
ובלבד שהיא תהיה לפני 1 בנובמבר. זה מה שאמרתי.

אני אומר, שאז אנחנו יכולים, לפי האופציות, לא
להחליט דבר ואז המעצמות היא שב-1 בנובמבר הוא נכנס לתפקיד. אנחנו יכולים לבטל
את ההחלטה הקודמת ולמנות נגיד חדש, ואנחנו יכולים, או יכולים לכאורה, לשנות את
ההחלטה הקודמת על ידי החלפת התאריך של 1 בנובמבר, החלפת התאריך הנקוב בתאריך
יותר מאוחר.

שר הבטחון ש. פרס:

זה לא ברור לי.

שר המשפטים ח. צדוק:

אני אומר, שאנחנו יכולים או אנחנו יכולים
לכאורה - על גופו של ענין עוד אגיד - לשנות את החלטתנו הקודמת בזה, שבמקום
התאריך של 1 בנובמבר, אשר מופיע שם כתאריך כניסת המינוי לתוקף, אנחנו קובעים
תאריך יותר מאוחר.

שר הסעד ז. המר:

ועד אז?

שר המשפטים ח. צדוק:

אסביר זאת.

אם הולכים בדרך הזאת, המשמעות תהיה שהמינוי
נכנס לתוקפו באותו תאריך חדש שנקבעו ואז, בהתקרב התאריך הזה, שוב נעמוד בפני
שלוש אפשרויות: או שנותנים למינוי להכנס לתוקף באותו יום, או שמבטלים את
המינוי, או שבאותה דרך אפשר ללכת עוד פעם לדחיה. אני לוקח את שלש הדרכים האלה.
השאלה הראשונה היא: האם יכול מר ידלין להכנס לתפקיד ב-1 בנובמבר.

שר התיירות מ. קול:

צריך להיות נגיד ב-1 בנובמבר.

שר המשפטים ח. צדוק:

אני עונה שלפי החומר שלפנינו היום התשובה היא שלילית. מדוע? לא מפני שהוא אשם משפטי, זאת לא הממשלה קובעת, ולא מפני שאנחנו מוצאים היום איזה שהוא דופי ציבורי-מוסרי. אני חושב שאנחנו לא יודעים מספיק כדי להגיד את זה, בעיני הוא לא יכול להכנס לתפקיד מסיבה פשוטה: מפני שמחנהלת חקירה והיועץ המשפטי לממשלה אומר שהוא חייבת להמשיך. בגלל הסיבה הזאת, הוא לא יכול להיות נגיד מ-1 בנובמבר.

האופציה של הביטול מבוססת על חוות הדעת אשר אומרת, שיש חובה למנות נגיד. במלים אחרות, שעד 1 בנובמבר או שער ידלין נכנס לתפקיד כנגיד, או שממנים נגיד אחר. ממנים נגיד אחר, לפי הגירסה הזאת, לא מפני שאנחנו רגים אותו ולא מפני שאנחנו פוסלים אותו, אלא מפני שבגלל החקירה אין הוא יכול להכנס לתפקיד, והגירסה הזאת יוצאת מן ההנחה, שבעצם אין לנו שלש אופציות, אלא רק שתיים: או לתת לו להכנס לתפקיד, או לדאוג לכך שעד-1 בנובמבר יהיה מישור אחר בתפקיד הזה. הטענה העיקרית נגד הדרך הזאת היא איננה משפטית. בודאי שאפשר נגד הדרך הזאת להעלות טענה האומרת, שגם אם ברור לחלוטין שעל ידי ההליכה בדרך הזאת לא פוסלים אותו לא מבחינה משפטית, ולא פוסלים אותו מן הבחינה הציבורית ולא פוסלים אותו מוסרית ולא חורצים דין, בכל זאת המשמעות האוביקטיבית של הדרך הזאת היא - לפחות כך זה יתפרש בציבור - פסילה.

אפשר לומר, שהממשלה לא נוקטת עמדה לגופו של הענין שלפנינו.

האפשרות השלישית היא האפשרות של דחייה מעבר ל-1 בנובמבר, ואני לא נכנס כרגע לשאלה לאיזה זמן, לזמן קצוב, מתוך הנחה שבינתיים תיגמר החקירה ואז ניתן יהיה לשקול את ענין המינוי על יסוד חומר סופי.

אנחנו שמענו שנגד הדרך הזאת עומדת חוות דעת האומרת, שהדרך הזאת סותרת את חובת הממשלה למנות נגיד, מפני שהמשמעות של הדרך הזאת היא, שמשאירים את בנק ישראל ללא נגיד.

אני רוצה לומר משהו על ענין המשנה. טוב שנראה את המשמעות של מינוי המשנה כמכשיר עזר לפתרון הכעיה שלפניה אנחנו ניצבים, אם כי היועץ המשפטי לממשלה לא גורס את הפירוש הדווקני שבהיעדרו של נגיד צריך לפרש כך את הדברים. הדוגמא אשר מחייבת פירוש קצת יותר חופשי היא הדוגמא של נגיד שנפטר - בודאי לא למחרת יכולה הממשלה למנות נגיד אחר. צריך לזכור, שלפי תפקידי המשנה, לפי תפקידו, מהות תפקידו, הוא נועד להיות עוזר לנגיד ולא מחליף לנגיד. עובדה היא, שזה עשירים וחמש שנים או מאז קיומו של בנק ישראל, אין משנה.

כאשר היועץ המשפטי לממשלה נתן את חוות דעתו, שהמינוי של המשנה איננו אופציונלי אלא חובה, וזה היה לפני שניים-שלושה חודשים, נשקל הענין של מינוי מיידי ולמרות שמקבלים את חוות הדעת של היועץ המשפטי אמרנו, גם על דעתו, שמאחר שאנחנו עומדים בפני מינוי של נגיד חדש, במשך עשירים וחמש שנים לא היה משנה, נחכה עם המינוי של המשנה, לא לצורך המשבר הנוכחי, עד אחרי שהנגיד החדש יכנס לתפקידו.

הדבר הזה שאני אומר עכשו מקבל חיוק מן ההוראה שבחוק האומרת, שהממשלה ממנה את המשנה בהתיעצות עם הנגיד. להלכה, אפשר להתייעץ עם מר זנבר ולמנות משנה, אבל אנחנו חייבים לראות את המצב שכאשר החוק קובע "בהתיעצות עם הנגיד", מדוע הטיל את חובת ההתיעצות? כדי שישמרו את דעתו של האיש, שאתו המשנה צריך לעבוד. זה הרציו של ההתיעצות.

אם הולכים בדרך הזאת של דחיית התאריך, אני כבר דיברתי על זה קודם, צריך לנסות לראות מה יהיה בסופו של ההליך הזה. יכול להיות שיתברר, שאין כל פגם והוא נכנס לתפקידו אחרי התאריך החדש; יכול להיות שיהיה כתב אישום; ויכול להיות שלא יהיה כתב אישום ואז נעמוד בפני השאלה של שיקול ההחלטה שלנו לפי סטנדרטים ציבוריים-מוסריים. אז זה יהיה קנה המידה. אז יהיה לפנינו דו"ח סופי, שם תהיה מערכת עובדות, על יסוד מערכת עובדות תהיה מסקנה משפטית של היועץ המשפטי. לא נוכל לומר, שמאחר שאין יסוד לאישום, תהיה אשר תהיה

המשמעות של הענין מבחינה ציבורית, אנחנו מכל השאר מתעלמים. אני רואה, שאנחנו אז נצטרך לדון על חריצת משפט ציבורי-מוסרי וכחברי הממשלה כל אחד מאתנו יצטרך לומר לפי אילו סטנדרטים של התנהגות ציבורית-מוסרית הוא קובע את עמדתו.

אני ניסיתי לתאר את הדברים כפי שאני רואה את המשמעויות על שתי האופציות שהועלו ואני, כפי שאמרתי בראשית דברי, חושב שזה שאנחנו שמענו היום מהיועץ המשפטי לממשלה ומן המסמכים שקראנו, טוב נעשה אם נחליט את החלטתנו סמוך ככל האפשר לסוף החודש.

אינני יודע אם הדו"ח המשלים יכול להוסיף לנו או לא. כבר שמענו מהיועץ המשפטי, שאין לצפות לדו"ח סופי עד סוף החודש, אבל יכול להיות דו"ח ביניים נוסף, שיכול להוסיף לנו משהו. מכל מקום, הרגשתי היא שאין הכרח לחתוך בענין זה יותר מוקדם מאשר אנחנו חייבים לחתוך לפי לוח הזמנים.

אני רוצה לומר עוד שני דברים. אני ממליץ על כך, שהדו"ח והתגובה של מר ידלין, שני המסמכים שלפנינו יפורסמו, כדי למנוע הדלפות וציטוטים חלקיים, וכמובן שחפורסם ההחלטה אשר תתקבל בסופו של דבר.

שר הבטחון ש. פרס:

אקצר מאד בדברי, כי אני נאלץ לעזוב את הישיבה. ראשית, בשום פנים ואופן אינני מוכן להתייחס לאיזה שהוא היבט משפטי של החומר המונח לפנינו. אנחנו ממשלה ולא בית משפט והן לכאורה והן בפועל, אנחנו מוכרחים להקפיד הקפדה יתרה, שלא ייצא שאנחנו חורצים משפט לכאן או לכאן, מפני שצדק צריך גם להיראות.

שנית, על אף כל המאמצים שלי, אני מטיל ספק אם אני יכול להתנתק ולדון כאילו לא קראתי ולא שמעתי. אני לא עשוי מברזל כזה.

מה שצריך להדריך חבר ממשלה הם שני דברים: ראשית, להקפיד על החוק. האופציות החוקיות הרלוונטיות הוצגו בבהירות על ידי היועץ המשפטי לממשלה ועל ידי שר המשפטים. הממשלה צריכה לבחור באחת משלוש האופציות החוקיות. מצד שני, הממשלה מוכרחה להיות "פייר" כלפי כל אורח ואפילו הוא צריך להיות נגיד בנק ישראל, בין אם זה נוח לנו או לא נוח לנו, בין אם זה פופולרי או לא פופולרי. החלטה מוקדמת, כאשר החוק נותן לנו איקס זמן ואפילו זה שבוע-שבועיים, לחרוץ משפט. לכן אני סבור, שלהחליט היום, לפי דעתי, זה לחרוץ משפט. ב-30 באוקטובר מצבנו ישונה מפני שהכל יבינו, שאין לנו אפשרות אחרת. לעומת זאת, אם נחליט היום זה כאילו נקפיץ את העגלה לפני הסוסים, מבחינה משפטית.

בגלל הטעמים האלה, אני מצטרף לשד המשפטים לתכות עד הרגע האחרון המותר על פי החוק ואז או שנהיה יותר עשירים באינפורמציה, או שנהיה באותו מצב כמו היום, אבל לפחות מיצינו בכך מידת הגינות ומידת חוק בזהירות לסיטואציה שלתוכה נקלענו. אם כן, אני מצטרף בלב מלא לשד המשפטים.

חשד ג. האוזנר:

אין ספק, שאנחנו נמצאים במצב קשה ומבין כאשר מצד אחד, עלינו להחליט לגבי מילוי תפקיד, שהחוק מטיל עלינו ומצד שני, עלינו לראות גורלו של אדם. כרגע, לפי החומר שלפנינו, עוד יכול להתברר שהכל הוא עלילה. מעשה שלנו, שאנחנו אנוסים על פי החוק להחליט דוקא בימים אלה, אין בו כדי לחרוץ דינו מפני שאם יוחלט להעמיד אותו לדין, לא בגלל שביטלו את ההמלצה למנותו ידונו אותו, אלא בגלל משמעויות אישיות ומשמעויות ציבוריות חמורות מאד. אנחנו נתונים פה בסד ובעיקר עם הלוח הלוחץ של 1 בנובמבר. לכן חשוב לנו לדעת אם ידלין חשוד, כי אדם חשוד לא ממנים לנגיד בנק ישראל, זה ברור. לכן אני רוצה לדעת - מעורב או לא מעורב, האם יש חשדות נגדו, או שאין חשדות נגדו?

אני לא מתייחס כרגע להצעת הדחייה של שר המשפטים לשבועיים. נניח שאין לנו עוד שבועיים ואנחנו חייבים להחליט היום, האם מר ידלין חשוד? לענין זה רציתי לקבל הסברים - וקיבלתי.

אני מצטער לקבוע, שלפי מה שכתוב פה, כפי שאני קורא את הדברים, ידלין חשוד בעבירות פליליות. יכול מאד להיות, שהוא ייצא זכאי, יכול להתברר שאפילו לא יוגש כתב אישום. יש שלב של בדיקה על ידי הפרקליט, שצריך להחליט, גם כשיש עדות, אם היא איתנה כדי ללכת אתה לבית המשפט, כי קורה שיש תלונה שלא נראית מהימנה כדי להגיש כתב אישום והוא גונז אותה. אינני יודע מה יקרה פה, אבל אני חייב להביא את הדברים האלה בחשבון.

היועץ המשפטי אמר, שיש עבירה על חוק המיסוי, ופה הקושי הגדול, כשאנחנו צריכים לראות גם אפשרות כזו, כשמתברר בסוף שחשלב הזה של החקירה מוביל את ידלין החוצה ולא פנימה, החוצה מבחינת החשדות ולא פנימה לתוך אישום. יכול להיות.

אני מרשה לעצמי לומר, ודומני שבכך לא אטעה, שאילו ידענו שיש חשדות כאלה כשמינינו אותו, לא היינו ממנים אותו. אילו היינו יודעים בזמנו, לא מרינונים אלא ממה שהיועץ המשפטי הביא כאן, היינו אומרים שמוטב לא למנותו. מותר לי להניח, שכך היינו נוהגים. יחד עם זאת, אני פתוח לשכנוע.

ראש הממשלה י. רבין :

אנחנו לא מטפלים ב"אילו".

חשר ג. האוזנר :

חשוב לשחזור.

נניח שהמינוי צריך היה להיות היום - המינוי הזה לא היה נעשה. אם היה לפנינו החומר שמונח לפנינו היום - לא היינו ממליצים על המינוי הזה לפני הנשיא. אבל כבר המלצנו, ופה הקושי, וזה יוצר עובדה חדשה. עדיין אנחנו בספק הזה, שכפות המאזניים בינתיים לא הוכרעו. יחד עם זאת, כפי שאמרתי, אני פתוח לשכנוע, אבל אני שואל: מה יקרה במשך השבועיים? אני מבקש להשכיל אותי למה מקווים.

החקירה, כך אמר היועץ המשפטי, לא תסתיים בעוד שבועיים. זאת אומרת, שהמלצתנו תקפה ועומדת. אולי החשדות יידחו - זה לא יכול לקרות עד סוף החודש, כך אמר היועץ המשפטי. החקירה צריכה להמשיך והיא תיקח זמן מעבר ל-1 בנובמבר. כלומר, עד 1 בנובמבר יכול לקרות רק דבר אחד - שאילו שהן חשדות יתאמתו, אבל לא שכל החשדות יתבדו.

ראש הממשלה י. רבין:

איש מאתנו לא נביא.

השר ג. האוזנר:

אני מפרש דברים שנאמרו על ידי היועץ המשפטי. היועץ המשפטי אמר, שהחקירה צריכה להמשיך מעבר ל-1 בנובמבר. כלומר, כדי שנדע שהשולחן נקי ואין מקום לחשדות והתיק נגנז - זה לא יכול לקרות עד 1 בנובמבר.

מה שיכול לקרות, או שמר ידלין יסתלק מן התפקיד, ואני חושב שטוב היה עושה בכך, כי הוא היה מקל בכך על עצמו ועל הממשלה, הוא אומר, שאיש לא הציע לו זאת. אני לא יודע אם מישו צריך להציע לו, כל אחד צריך לפעול בתבונה. אם זה לא יקרה, יכול רק לקרות שהחשדות יתבססו יותר.

שר המשפטים ת. צדוק:

נניח.

השר ג. האוזנר:

בשבילי המצב של היום - עם כל הקושי האישי בדבר, כי אני יודע שאנחנו מקבלים החלטה שיש לה משמעות לגבי אדם, שהמשלה הטילה עליו משימה ממכרתית ממדרגה ראשונה ובחירה לכך אדם, שהיא חושבת אותו ראוי לכך - בשבילי המצב כמו שהוא מספיק כדי שנאמר, שאנחנו לא יכולים לעמוד בהמלצה. אילו הדברים היו יותר מבוססים, היינו יכולים לומר זאת במצפון יותר רגוע, היינו פחות חרדים שמא אנחנו עושים עוול שלא ברצון.

יש במדינה מסע רינונים כלפי אנשים שונים, והוא מסוכן מאד. אני שותף לשר המשפטים, שצריך לחשוב פעם שניה על הענין של אנונימיות של הודעות טלפוניות. אדם אשר מחלונן על חברו, מסתכן בכך שהוא חותם על מסמך ואם מחברר שהוא השמיץ - יש לזה מסקנה. כיום כל איש יכול להרים טלפון ולספר סיפורים ולמחרת יפורסם בעתונות שפלוגי נחקר. זה עלול לקרות לכל אחד מן היושבים מסביב לשולחן הזה ומסביב לשולחנות אחרים. אינני יודע מה צופן העתיד הקרוב באוירה השוררת בארץ ובמי הדברים עלולים לפגוע.

שר המשטרה ש. הלל:

שום תלונה לא הגיעה בצורה אנונימית.

השר ג. האוזנר:

היו מקרים, שהיו הודעות על אנשים והיה כאילו ברור, שאין ספק שהם אשמים ובסופו של דבר, התברר שהם אינם אשמים. אציין את המקרה עם סגלוביץ, שהאשימו אותו ובסוף התברר שיצא דבר של לא כלום.

שר המשטרה ש. הלל:

היתה תלונה, היתה חקירה והיא נגמרה. השאלה היא

של פרסום בעתונות.

השר ג. האוזנר:

יש מקרה תלוי ועומד, כוונתי למקרה של דוד פלד. אנחנו חיים באוירה שמוציאים לעז על אנשים - ולך תבדוק. הכחשות לא מתפרסמות והבוץ נדבק. לא נעשה מלאכתנו אם לא ניתן דעתנו לאוירה הזאת.

אשר למקרה שלפנינו - אני חושב, שהגענו למצב, שמחובתנו לדאוג לכך שב-1 בנובמבר יהיה נגיד לבנק ישראל וזה מחייב אותנו לפעולה מיד. אבל אני פתוח לשכנוע של שר המשפטים לגבי הסכרת הצעתו מה עשוי להתחדש במשך השבועיים ואם עשוי להתרחש משהו, כדי שייגרם פחות עוול אישי, אם יתרחש משהו שיתן אפשרות לכך, שייגרם פחות עוול אישי. כאמור, אני פתוח לשכנוע.

כרגע נראה לי, שאין לנו מנוס. אם כי כל עוד אין המלצה למינוי נגיד אחר, גם הביטול הוא תיאורטי, כלומר, אין החלטת המלצה בהמלצה, אלא להביא לשולחן שם חדש, שצריך להחליט עליו ורק אז יש משמעות להחלטה.

הייתי מסכם את הצעתי ואומר: (א) אני רוצה לשמוע את דבריו של שר המשפטים; (ב) אני מציע שנחליט לבקש מן הנשיא להשהות, בשלב זה, את החלטתו לגבי מינוי הנגיד.

ראש הממשלה י. רבין:

את אישורו.

חשר ג. האוזנר:

אנחנו חייבים לבקש מן הנשיא, שישהה את אישורו, כי הנשיא, כתוצאה מההחלטה של הממשלה, אם יהיה לפי ההחלטות שעל הנייר, יכול לחשוב שלא שינינו מאומה. אנחנו חייבים לקבל היום החלטה לפנות אל הנשיא ולבקש ממנו לחשהות את אישורו לגבי מינויו של מר ידלין, ובמשך השבועיים הקרובים נקבל החלטה.

שר המשפטים ח. צדוק:

בעקבות הישיבה של היום, יימסר דיווח לנשיא.

ראש הממשלה י. רבין:

אחרי כל ישיבה של הממשלה יש נוהג במדינת ישראל, על פי החוק, שמזכיר הממשלה מתייצב אצל הנשיא ומדווח לו על ישיבת הממשלה.

שר השיכון א. עופר:

היועץ המשפטי לממשלה ביקש מאתנו להיות מנותקים בריון הזה מן המתרחש בציבור. אולי היועץ המשפטי, במעמדו המקצועי, יכול להשתחרר מן האווירה הציבורית, אבל אני משוכנע שכל המערכת לא רק שלא היתה משוחררת, אלא היא הפעילה את דעת הקהל ואת המערכת הציבורית, אם במתכוון ואם לא במתכוון. אנחנו, כאנשי ציבור ולא שופטים, בודאי איננו יכולים להיות משוחררים ממה שקורה

בציבור הישראלי, זו דעת קהל וזו עתונות. ההחלטה שלנו היא פוליטית-מדינית ולא החלטה משפטית.

כל פעם אנחנו מגיעים לשיאים חדשים. קראנו היום בעתון "דבר" מאמר של מגד, אשר מציין שבמשך שלשה שבועות היה שגף ללא מעצור גם בעתונות בוקר וערב וגם ברדיו ובטלוויזיה, כי מכיוון שיש שידור חדשות אחת לשעה - צריך לחדש.

אחרי כל השגף הזה, אנחנו מקבלים את חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה ומתברר שאחרי הרעמים והברקים, היא בבחינת דממה דקה. אינני אומר, שלא צריך להתייחס לדברים, אבל אצלנו הלא כבר שפטו את האיש, חרצו את דינו ושפכו את דמו. אם הייתי חושב, שהיה פה רצון של עורכי העתונים לחסל אדם, אולי הייתי אומר: מילא; אבל אני יודע שהעורכים ניסו לעצור את הזרם, אבל ללא הצלחה. אני משוכנע, שהיועץ המשפטי רצה לעצור את הזרם ולא הצליח. אני משוכנע שהשר ניסה - ולא הצליח. צריך לבדוק כיצד קורים דברים כאלה. נוצרה בארץ אוירה של לינק' ותריצת דין ולגבי רבים, העניין נסתיים מזמן, עוד לפני שניתנה חוות הדעת. חרצו משפט ללא משפט. אני חושב, שבשטח זה יש תפקיד לממשלה, כי המצב שנוצר איננו מקרה ראשון, אם כי הפעם הוא חמור יותר.

אינני יודע את הטכניקה, אם כי שר המשטרה הסביר אותה כאשר הוא הסביר את עניינו של פלד. שר המשטרה אמר, שהתקלה היתה שהוא חזר בחוץ על מה שאמר בבית המשפט.

שר המשטרה ש. הלל:

בבית המשפט נמצא קצין משטרה בשבועה והוא חייב

לומר מה שהוא יודע.

שר השיכון א. עופר:

אני מדבר על האוירה שנוצרה. בציבור הוא נאשם בקבלת שוחד, אבל רק אחרי חצי שנה התחילו לפקפק בכלל אם יש כאן "קייז".

שר המשפטים יודע, שהיה בזמנו מקרה במשרד השיכון, עוד לפני שנכנסתי לתפקידי כשר השיכון, ביחס לעובד בשם יהודה מרקוס. שר המשפטים מכיר את האיש. ירדו לחייו של האיש הזה רק מפני שהיתה חקירה והוא ומשפחתו נהרסו. שנינו יכולים לחשבע שהאיש נקי כפיים ואף על פי כן, בגלל השיטה, האיש נהרס תוך כדי החקירה, והדבר הזה לא פורסם בעתונות.

השר ג. האוזנר:

כל אדם יכול להיהרס.

שר השיכון א. עופר:

על אחת כמה וכמה כשיש שטף כזה כמו במקרה שלפנינו. אני אומר, שמחובתנו לעמוד בפני הפרץ הזה. יכול להיות, שאפילו ממשלת ישראל איננה יכולה לעמוד בו, אבל ברור לי שמיהו צריך לעמוד בפני הפרץ הזה ולו כדי למנוע את המגמה הציבורית. מיהו פה צריך היה לעמוד בפרץ הזה.

אני רוצה שיהיה ברור, שידלין הוא חבר שלי, אבל אין בכך כדי להשפיע על השיקולים שלי כחבר בממשלה. אם הייתי נוכח לדעת, שהוא עבר עבירה, הייתי מצביע נגד המינוי שלו והייתי נשאר חבר שלו. עובדת החברות שלי איננה משפיעה לגבי ההחלטה למנותו כנגיד או לא למנותו.

אני רואה את הדיון היום לא רק כפורמלי, מפני שקיבלנו דיווח וזה חשוב, ואנחנו צריכים לקבל היום כיוון של החלטה. אם מקבלים את הצעתו של חשד האוזנר - יש להחליט היום.

שר המשפטים ח. צדוק:

הוא לא הציע זאת.

שר השיכון א. עופר:

לדעתי, אפשר לקבל החלטה היום. על יסוד מה שיש בפנינו, האיש חשוד. יש הבדל בין אם דנים מלכתחילה או כדיעבד. אם הוא היה נגיד, האם היה מוצע לבטל את המינוי?

חשד ג. האוזנר:

זה לא בידינו יותר.

שר השיכון א. עופר:

עלינו לבקש מן היועץ המשפטי לתת לנו פתרון משפטי למצוקה חברתית ציבורית, שאנחנו נתונים בה. העניין התחיקתי צריך לשרת את העניין הציבורי ולא להיפך. לא יכול להיות מצב של יקוב הדין את ההר. אני לא מדבר על החקירה, אם יש האשמה או שאין האשמה. מכל מקום, לא יתכן שנעוות משפט ונחרוץ דין רק בגלל מצוקה של תאריכים ופרשנות ואולי צריך להקל את הפרשנות. במשך עשרים שנה עברנו עבירה בכך שלא היה משנה.

השר ג. האוזנר:

זה מחדל וזו לא עבירה.

שר השיכון א. עופר:

אפשר לחיות במשך שלשה חודשים עם משנה ולא עם

נגיד. אפשר לחיות עם זה.

השר ג. האוזנר:

היועץ המשפטי סחר זאת.

שר השיכון א. עופר:

המשנה הוא לא לחמש שנים.

שר המשפטים ח. צדוק:

הוא כן לחמש שנים.

שר השיכון א. עופר:

אנחנו יכולים להחליט היום ואנחנו יכולים גם להחליט, שאנחנו לא מחליטים היום ורוצים את ההחלטה שלנו לעוד שבועיים. כבר קרו מקרים, שעד הודה שהיתה עליה.

לדעתי, צריך להחזיק באופציה חשלישית האומרת, שאנחנו דוחים את התאריך לתקופה סבירה מתוך הנחה, שצד אז יתבהרו הדברים ונדע אם יש לפנינו האשמה או שאין האשמה ואם יש האשמה - מה היא, ואז נצטרך להחליט בהתאם לנתונים שיהיו לפנינו.

עד כה, התנהלה חקירה כדי לבסס גירסה זו או אחרת. המשטרה עשתה מאמץ גדול, עם היועץ המשפטי, כדי שבתאריך זה - כך גם נאמר - אפשר יהיה להביא לפני הממשלה דבר מוגמר, כדי שהממשלה תוכל להחליט כך או כך. נעשתה עבודה יסודית וחקירה מקיפה ונחרצת למדי כדי להגיע לאמת או למצב, שהיועץ המשפטי יוכל לומר מה הוא מחליט. אני מבין, שליועץ המשפטי לממשלה היתה כוונה להביא היום לפני הממשלה דו"ח סופי ולא דו"ח ביניים. החקירה מתנהלת זה שלשה שבועות, חקירה אינטנסיבית ואנחנו עומדים בפני גירסה א' וגירסה ב' ובמכתבו של מר ידלין מוסבר המניע של התלונה.

השר ג. האוזנר:

איך שוקלים מניע? רק על ידי ישיבה בדין.

שר השיכון א. עופר:

אני מרגיש, שמתנהלת חקירה. אני חושב, שהיה לחץ מוסווה לבקש את עצירתו, בחקירה של קמחי, וכפי שאני מבין, בלתי מתוחכם, בצורה שהמשטרה הציגה את הענין של קמחי.

היועץ המשפטי לממשלה אמר שאלה שני עניינים נפרדים, אם כי הדברים מתקשרים בגלל קופת חולים, אבל אין קשר ישיר או שאין בטחון שיש קשר ישיר.

אני רוצה להביע את דעתי ולומר, שאם הכוונה היא לעצור את ירלין - אין שום דבר אשר מונע את החקירה. אני מניח שהכוונה היא להרחיב את היריעה ואז לא נוכל להחליט; ואני חושש שיש גם רצון להשפילו.

שר המשטרה ש. הלל:

אני מבקש הסבר לדברים האלה.

שר השיכון א. עופר:

היו הדלפות מצד המשטרה והן גרמו במידה רבה לכך, ששפטו אותו בציבור. אפשר להטיל על אדם קנס גדול וזה לא משפיל, ואפשר גם לעצור אדם לשנתיים בלבד וזה משפיל. אני שואל אם המעצר הוא לצורך חקירה, או כדי להשפיל אותו.

שר התיירות מ. קול:

אם אתה מדבר על קמחי, השופט לא הסכים להאריך את מעצרו ליותר מחמשה ימים. בדברייך אתה גולש רחוק מאד.

ראש הממשלה י. רבין:

כל שר יכול לומר כל מה שהוא רוצה FOR THE

TIME BEING

חשד ג. האוזנר:

כל עוד אין משטר נשיאותי.

שר השיכון א. עופר:

אנחנו הגבלנו את עצמנו גם בענישה. ביטלנו את עונש המוות אפילו במקרים שיש צורך. אנחנו מרסנים את עצמנו. גם בדרכי החקירה אנחנו צריכים להגביל את עצמנו, כדי לשמור על חירותו של אדם, אבל לא עמדנו במבחן הזה.

היות ושר המשפטים מדבר על דברים, אשר מחייבים בדיקה, אני רוצה שהדבר יתפוס במקרה זה ושנגביל את עצמנו בחקירה רק למה שדרוש לצרכי החקירה.

אני מבקש להדגיש, כי מכל האפשרויות אני רואה את הדבר החמור ביותר, שהממשלה תתחמק מהחלטה בגלל ענין פורמלי של 1 בנובמבר או משנה לנגיד.

ראש הממשלה י. רבין:

האם בסמכות הממשלה להחליט אם הוא אשם או לא אשם? מה אתה רוצה שהממשלה תחליט?

שר השיכון א. עופר:

להשאיר את ההחלטה, להשהות את הכניסה לתפקיד ובינתיים יהיה משנה לנגיד.

ראש הממשלה י. רבין:

זו לא אפשרות שלא הוזכרה.

שר השיכון א. עופר:

אחרי ששר המשפטים העלה את האפשרויות השונות, אי-אפשר למצוא אפשרויות נוספות.

המשמעות של נסיגת הממשלה בשלב זה פירושה משטר של פחד. העניין הזה הופיע, ולא לחינם, אחרי מינוי הנגיד. יש עתונאי אשר רודף את ידל"ן. כמה מאתנו מכירים את פרצופו, הוא היה היחיד אשר סולק מאגודת העתונאים.

אני רוצה שיהיה ברור, שגם בשטח זה יש "פרוטקשין". אני מכיר אנשים שניסו לסחוט.

שר הפנים י. בורג:

זה שייך לאיכות הסביבה.

שר השיכון א. עופר:

בעבר טען שר המשטרה שאין תלונות, שלא מגישים תלונות; אין לי ספק שבסופו של דבר, המסקנה מן המסע הזה יכולה להיות, לגבי מי שאין עוול בכפו, שמוטב להסתדר, כי זו הכרירה העומדת בפני הנחון לסחטנות.

אין ספק, שאת החקירה צריך לנהל ולסיים עד תומה. יחד עם זאת, אני חושב שאנחנו חייבים להיות איתנים בדעתנו ולא לשנות את ההחלטה עד שיהיה דו"ח סופי שבהתאם לו נדון ונחליט.

אשר לגורם הזמן - מתנהלת עכשו מערכת בחירות בארצות הברית והיתה עליה נגד אחד המועמדים והתנהלה חקירה. יש חוקר בשם רף, אשר חוקר את הדברים, אבל הוא לא מוציא תוצאות לפני הבחירות.

אנחנו יודעים שגורם הזמן מהווה גורם חשוב בכל שטח, בבטחון, בכריאות, באוצר, ואם עושים דבר בזמן מסוים, או שאין עושים אותו בזמן - זה קובע את העניין.

שד המשפטים ת. צדוק:

אם עלילה מופיעה שלשה ימים לפני הבחירות - לא

דוחים את הבחירות.

שד השיכון א. עופר:

גם במקרה שלפנינו, אם מושכים את הדברים יתר על

המידה - חורצים דין.

שד הפנים י. בורג:

אינני יכול להסכים עם הטיעון של השד עופר ועם המשתמע ממנו, שראשית כל המטרה אשמה ועליה להצטמצם רק במה שמחוייב.

שר השיכון א. עופר:

לא אמרתי זאת.

שר המשטרה ש. הלל:

אתה ביקשת שלא תהיה החשדה. אתה אמרת דבר חמור, שפוגע באנשי החוק והסדר.

שר הפנים י. בורג:

הדברים שחשמיע השר עופר הם מאוד לא לעניין וחבל שאמר אותם. איש מאתנו איננו יודע מה תהיינה התוצאות. אנחנו לא שופטים כאן. איש איננו יודע אם יהיו שעה מקרים אלה או אף לא אחד מהם, או אולי יהיו שבעה, כמו שאמר השר קול, או שיהיה עוד משהו. מלכתחילה לירות חץ במשטרה אין זה מן החבונה. יתר על כן, גם כמה מן הרעיונות שהעלה השר עופר אינם נראים לי. כאשר החוק אומר - ושמענו שלפיו אנחנו מצווים למנות - האם נוכל למשוך את העניין ביודעין, במזיד, במתכוון? איזה פנים יש לממשלה, כשהיא לא מקיימת את החוק ביודעין? איזה פנים יש לממשלה, כשהיא מחליטה על פיתות והיא צריכה להחליט על כך עם הנגיד ואין נגיד, או כשהיא צריכה להחליט על מדיניות מוניטרית, שיש בעקבותיה אבטלה? ומה יהיה אם יתברר שצריך ללכת לכנסת כדי לבקש אורכה על מנת שזה לא יהיה ב-1 בנובמבר? מי ירצה ללכת לכנסת עם הצעה כזו? מי יצביע לטובת הצעה כזו?

ראש הממשלה י. רבין:

לא צריך ללכת לכנסת. הכנסת יכולה לחבוע דיון.

השר ג. האוזנר:

אם רוצים לקיים את החוק לפי הפירוש של היועץ המשפטי - צריך לשנות את החוק.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

בזמנו הציעו למנות משנה ולא מינו והכנסת נתנה יד לכך, בהסכמת ועדת הכספים.

שר הפנים י. בורג:

יש יועץ משפטי והוא יכול לקבוע אם הממשלה צריכה ללכת לכנסת עם ההצעה או אם אנחנו יכולים להיות נתבעים בבג"צ והוא יגן עלינו.

ראש הממשלה י. רבין:

בבג"צ אנחנו עלולים להיות נתבעים.

שר הפנים י. בורג:

אם לא נקיים את החובה המוטלת עלינו, הרי ב-1 בנובמבר אדם שיש לו מעמד יכול לתבוע אותנו לבג"צ.

כל האפשרויות שהעלה השר עופר אין להן בסיס ואין להן סיכוי.

אני סבור, שהממשלה לא יכולה, ביודעין, להחליט על ואקום ציבורי. יש מצבים שואקום נוצר, אבל אין אנחנו יכולים להחליט על ואקום.

אני מרגיש וחד במצפוני, כי הדיון שלנו הוא דיון בדיני נפשות ולא בדיני ממונות. אמש התייחדתי עם עצמי ועם הספריה שלי. אינני יודע אם צריך לומר ידלין: הנה, יש נטייה לפרסם, אולי אחת מסיר את מועמדותו ואז לא מפרסמים. אומר למה אני אומר את הדבר הזה. מפירוט ששת המקרים, כל אחד יכול להתרשם, אבל יש גם ביטויים כגון: העלמת תחבולות וכו' ובדברי ההגנה או ההתייחסות של ידלין יש שניים-שלשה דברים נוראיים. כמובן שיש ביטויים חזקים גם במסמך של פרופסור ברק. מדובר שם על פלונית כאילו שלחיים הפרטיים של אדם יכולות להיות השלכות למעמדו הציבורי. זה דבר מאוד לא סימפטי.

ראש הממשלה י. רבין:

זה קרה.

שר הפנים י. בורג:

אבל זה לא סימפטי.

ויש גם היבט המיסוי. מי שצריך להיות נגיד וממונה על הכלכלה, כיצד קרה שהיבט המיסוי נעלם מעיניו? זה לא סימפטי.

בדברי ההתייחסות שלו מדבר ידלין על גורמים פוליטיים. אני לא יכול לאסור עליו לומר מה שהוא רוצה, אבל הפרסום של המסמך של פרופסור ברק וההתייחסות של ידלין - שזה לא סוגר ולא סותם אלא פותח - זה ברור.

הממשלה לא יכולה להיות שותפה להמשך מצב בלתי ברור. אנחנו מבחינים בין מגו להוציא לבין מגו להחזיק. כלומר, אתה צריך ראיות חזקות אם אתה רוצה להוציא משהו מאדם יותר מאשר אם אתה רוצה להשאיר דבר לאדם. אילו הייתי חבר ועד של קופת חולים או ועד הפועלים והיו שואלים אותי אם אנחנו רוצים להוריד אותו, הייתי אומר שלא. אבל אני לא מוריד אותו ממשרה, אלא אנחנו מדברים על מינוי, וזה כאשר מדובר על שוחד ועל התפוצצויות ועל סכסוכי עבודה, והענינים אינם מנותקים.

אני מבחין היטב בין הורדה ממשרה בשעה שהחוכות לא טובות ובין מתן משרה בשעה שהענין בפקפוק מסוים. על כן אני לא מוכן לקבל את ההצעה שנמחין עד סוף החודש. אני בטוח, שמה שאומר אינו נכון, אבל אינני פטור מלומר זאת, אחרי ששמעתי את חשד עופר. כיצד אני יכול לדעת שלא יהיה לחץ לסיים מהר כאשר ברור שעד 1 בנובמבר אי אפשר לסיים את הבירור? אם כן, מה מרוויחים אם דוחים את ההחלטה עד הרגע האחרון? אם ברור, לפי דבריו של היועץ המשפטי, שעד 1 בנובמבר החקירה לא תסתיים, למה צריך לחכות עד היום האחרון? יחד עם זאת, אני מוכן להתחשב בכמה מהשיקולים של שר המשפטים והייתי מסכים לדחות את הענין לשבוע.

אני מציע לראש הממשלה לא לקחת רק את היועצים הפונקציונליים. אם מגיעים, מתוך קונצנזוס לכך, שצריך לבחור נגיד חדש, הייתי רוצה שזה יהיה מתוך ידיעה של האנשים מסביב לשולחן הזה ולא רק שיביאו לכאן דבר מבושל כדי לאכול אותו, אלא שיהיה ועדה קטנטונת ביותר, שתוך שבוע תוכל לדון בכמה אספקטים.

כאמור, אני מקבל את ההצעה של חשר צדוק לדחיה של שבוע. אני מתנגד להמתנה עד לרגע האחרון.

שר הבטחון ש. פרס:

לפני שאני עוזב את הישיבה, אני מבקש לצרף את קולי למען הצעתו של שר המשפטים.

שר התיירות מ. קול:

קודם כל, אני מבקש להסתייג מדרך המעשבה של השד עופר. אמרנו שאנחנו לא בית משפט ולא ועדת חקירה. אינני רוצה לומר או לקבוע איך המשטרה צריכה לחקור ובמשך כמה זמן צריך לחקור. אינני רוצה לבוא בהצעות לא אל המשטרה ולא אל הפרקליטות. זה לא ענין שלנו. שמענו שהחקירה צריכה להמשך, אולי בארץ ואולי בחוץ-לארץ. אני לא יודע דבר ולא רוצה להתערב. זה לא עניינה של הממשלה. עלינו להזהר לבל נחשיר את המשטרה או את הפרקליטות, כי כל באיה לא ישובון - מן הדרך הזאת.

בשידור בטלוויזיה נשאל ידלין כיצד התנהגו אתו והוא חשיב, שהתנהגו אתו באופן הגון, כאילו כלפי אחרים מתנהגים שלא בסדר.

ראש הממשלה י. רבין:

הוא אמר שלו אין טענות למשטרה.

שר התיירות מ. קול:

אין לי שום סיבה לחשוב שזה היה אחרת. אנחנו יכולים לדון רק באספקט הציבורי-מוסרי והחובה שלנו כממשלה.

יחד עם זאת, יש עובדה שב-1 בנובמבר צריך להיות נגיד. אני לא מקבל את העצות, שאנחנו נאנוס את החוק. יש צורך שב-1 בנובמבר יהיה נגיד. אם יש צורך שיהיה נגיד ב-1 בנובמבר - לא יכול להיות נגיד, אשר נתון במסגרת של חקירה משטרתית, ודבר זה מובן גם מדבריו של שר המשפטים.

המקרה שאנחנו דנים עליו היה בשבילי זעזוע. אני מכיר את ירלין במשך שנים רבות. לאור המצב במדינה אני יודע מה זה אומר מבחינת משבר האמון.

ראש הממשלה י. רבין:

האם אתה כבר מספיד?

שר התיירות מ. קול:

כשאומר את כל מה שיש לי לומר הדברים יהיו ברורים. יש משבר מפני שיש לא רק נסיונות של עלילות, כפי שנאמר פה, אלא כל יום יש ליקויים של מעשים חמורים.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

גם של אנשים בעלי מעמד.

שר התיירות מ. קול:

אני מבקש שנראה את האזרח במדינה אשר רואה את התמונה ואשר בדרך הטבע הוא מחמיר עם אנשי הצמרת. האזרח אשר רואה את הדברים הוא מזועזע.

ראש הממשלה י. רבין:

המשטרה נכנסה לנמלים והתחילו למצוא דברים

שונים.

שר המשטרה ש. הלל:

אפשר להוציא אותה משם.

שר התחבורה ג. יעקבי:

שר התחבורה מתנגד להוצאתה.

שר התיירות מ. קול:

אני מבקש, שנראה את הדברים כפי שהם מצטיירים
בציבור. יש לינק' ונסיונות של החמרה עם נציגי ציבור ויש תופעות אשר הורסות כל
רקמה טובה ואמון. במדינה שלנו יש דברים חמורים.

בן-גוריון אמר שנוכל להתקיים רק אם נהיה עם
סגולה ויותר טובים מאחרים, אבל כיצר אנחנו נראים אחרי 29 שנות קיומה של
המדינה?

ידלין אמר בטלויזיה שיש סכנה של רצח אופי. אני
אומר שיש סכנה של רצח אופי של אדם ויש סכנה של רצח אופי של מדינת ישראל בת
ה-29 שבגימטריה זה "כי טוב". אנחנו מתלבטים בתקוה שהוא ייצא זכאי.

ראש הממשלה י. רבין:

הוא עוד לא מואשם.

שד התיירות מ. קול:

בינתיים מתנהלת חקירה נגדו ויש נגדו חשדות.

אני שואל, מדוע שהוא לא ישחרר אותנו מן האסון הזה? ואם הוא ייצא זכאי, האם נגיד בנק ישראל הוא התפקיד היחידי שיש לנו? אם הוא ייצא טהור וזך, הוא יוכל למלא תפקידים אחרים. מה המעב הזה, שאנשים מחזיקים בקרנות המזבח ואומרים: את זה אני רוצה. ברור שידלין לא יכול להיות נגיד ב-1 בנובמבר והרחייה של שבוע לא תיתן לנו דבר, כי שמענו את דבריו של היועץ המשפטי. החקירה היא עניין לתודשים ולא לשבוע. מדוע שלא נגיד כי ממשלת ישראל אשר אחראית למדינה יודעת, שלתפקיד של נגיד בנק ישראל צריך להיות אדם, שהוא סמל ואשר יכול להטיף ולא מי שישב במשך עשרות שעות במשטרה. האם זה הטיפול של הנגיד?

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

העובדה שחקרו אותו איננה נימוק.

שד הבריאות ו. שם-טוב:

יש צדיקים גדולים שנחקרו. גם דרייפוס היה

בחקירה.

שד התיירות מ. קול:

אני שואל: מדוע זו פגיעה אם הוא לא יהיה נגיד? הממשלה צריכה למלא את חובתה הממלכתית. הממשלה צריכה לדאוג לכך, שב-1 בנובמבר יהיה נגיד. ידלין איננו יכול להיות נגיד בתאריך זה כשהוא נתון בחקירה. איש

איננו מציע לעשות משהו נגדו. יש ידלין, יש התפקיד ויש מדינת ישראל ואנחנו אחראים למדינה. אנחנו לא רוצים לפגוע בו. הצבעתי בעדו ואני האמנתי ביושרו וכיום אין לי סיבה לומר שהוא לא ישר, אבל בינתיים הוא לא יכול להיות נגיד ולא יכול להיות ואקום.

לפי דעתי, הממשלה צריכה לסכם שהיא אומרת, בלי להכנס לענין המשפטי, שאנחנו אמנם לא מטילים דופי, רק בית המשפט יכול לפסוק, אבל במצב הנוכחי הוא לא יכול להיות נגיד וצריך לחפש מועמד אחר לתפקיד.

אינני עומד על קוצו של יוד. לא איכפת לי להמתין עוד שבוע או עשרה ימים, אבל אני רוצה שנבין כי התהווה, לצערנו, מצב טראגי ונקודת המוצא לפתרון הבעיה לא יכולה להיות בשינוי החוק.

אני מוכן לחכות שבוע - עשרה ימים, אבל אני מתנגד שנמתין עד ליום האחרון, כי צריך לחפש. אני מסכים לעמדתו של חשד בורג, שלא יתכן שיטילו עלינו מועמד ב-31 באוקטובר. צריך להוועץ ולהתייעץ ואי אפשר להתחיל בכך, לפני שיש החלטת ממשלה שלא ידלין הוא המועמד לתפקיד, ולא יתכן למשוך זאת עד ה-31 בחודש. ההחלטה צריכה להיות קודם, כלומר, לא יותר מאוחר מעוד עשרה ימים.

אני מקוה, שידלין יימצא זכאי ואז נועדו לו תפקידים במדינת ישראל, אבל עכשו אנחנו לא יכולים לחפש פתרון דחוק שלא ייקלט בציבור ואשר יהיה לא לפי מצפוני.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אנחנו נקלענו לאחת המצוקות הקשות. חשד צדוק לא נח בימים האחרונים. אני יודע - ואני אומר זאת לשד קול - שאפשר לחתוך מהר גורלו של אדם, כשהוא נתון על כפות המאזניים. אני יודע שטוב לסיים את הענין עד 1

בנובמבר, אבל הבעיה היא, לדעתי, מצפונית ומוסרית מדרגה ראשונה, אצלי מכל מקום.

אנחנו רגילים כבר להיסטוריה בתוך הציבור שלנו ובכלי התקשורת, ואנחנו רגילים למצב של רצח אופי. הייתי נדהם בימים האחרונים ממה שנתרחש במדינה.

(עד כאן רשמה מ.ה. - מכאן א.ב.)

ועצמתי על הגילויים היום בעתונות, כי דומני שהעתונות בעצמה נחרדה ממה שהתרחש. מאמר ראשי אחד, מאמר ראשי שני, אהרן מגד.

יש לנו שתי אופציות, לא יותר, לא שלש. אופציה אחת - שאנחנו מבטלים את ההחלטה; ואופציה שניה - שאנחנו דוחים את המינוי, וממנים משנה.

מונח לפנינו החומר, שהוא חשדות. אינני רוצה להתייחס לזה, אבל זהו חומר שהונח כחומר מחשיד. והכלל הגדול שאנחנו, כאנשי ציבור, חייבים להיאבק עליו זה, שכל עוד החשדות לא הוכחו - החשוד הוא בחזקת זכאי. בשבילי הפסקת המינוי ב-1 בנובמבר פירושה חריצת דינו של החשוד, ואני אינני יכול להצטרף לדעה הזאת. אני יודע את כל הקומפליקציות. אני עוד רוצה לברר את הנקודה הזאת עם היועץ המשפטי ועם חשר צדוק. ב-1 בנובמבר אין אפשרות שהנגיד המיועד ייכנס לתפקידו. בזה אין שום ספק, ואין שום חילוקי דעות בינינו.

ראש הממשלה י. רבין:

למה?

שר האוצר י. רבינוביץ:

מכיוון שהוא חשוד.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

הנגיד הזה, המוצע.

שר האוצר י. רבינוביץ:

הנגיד הזה, המוצע, הוא חשוד.

ראש הממשלה י. רבין:

לפי מה שידוע היום.

שר האוצר י. רבינוביץ:

לפי מה שהונח על השולחן. בשבילי אין שלש אופציות, בשבילי יש רק שתי אופציות. אני רוצה לברר עם היועץ המשפטי ועם שר המשפטים מה זה אומר שהחוק מחייב את הממשלה, מטיל חובה על הממשלה, שיהיה נגיד ב-1 בנובמבר. אני אינני יודע אם החובה הזאת היא חובה אבסולוטית, ואם יש לה זמן מוגדר, שב-1 בנובמבר מוכרח להיות נגיד לפי החוק. אני חושב שלא. אם אני מקבל את גישתו של היועץ המשפטי, המרחיבה, ש"בהיעדרו" אין זה אומר נגיד ומשנה לו, אבל "שבהיעדרו" אין גם מצב שאין נגיד, ואז יכול להיות בג"צ - עדיין לא נבחן מה זה "זמן סביר" לקביעת נגיד, אם זה חודש או שבועיים או חודש וחצי. כלומר, ברגע זה אין אנו מקבלים את ההחלטה הפוסקת שחובה על הממשלה ב-1 בנובמבר שיהיה לה נגיד. אנחנו נמצאים במצוקה - זה כן. והדבר הקל ביותר לממשלת ישראל....

השר ג. האוזנר:

שמענו את היועץ המשפטי. מי נותן כאן חוות דעת

לממשלה?

שר הבריאות ו. שם-טוב:

יש חוות דעת, ויש דעה אחרת.

שר התחבורה ג. יעקבי:

יש חוות דעת, ויש דעה. כל אחד זכאי להביע דעה.

השר ג. האוזנר:

האם אני יכול לתת חוות דעת משפטית? אני מוסמך
לכך. לא אעשה זאת. את זה כבר אינני מבין. ששר האוצר יציע חוות דעת מנוגדת לזו
של היועץ המשפטי?

שר האוצר י. רבינוביץ:

גרעון, אני מבקש. יכול להיות שאני שוקל את
הדברים לא בצורה שאתה שוקל אותם. אצלך הכל נחרץ, הכל בטוח והכל ברור.

השר ג. האוזנר:

הלוואי. הלוואי והיה כך.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני מקנא כך.

בזה אינני נוגע בשאלה מה יקרה עם אשר ידלין.
אינני רוצה גם לנגוע בשאלה מה קורה עם אשר ידלין, כי בינתיים הוא בחזקת חשוד.
בינתיים יש היסטוריה, והדבר הקל ביותר הוא לרכב על הגלים האלה, וזה פופולרי;
אין לי שום ספק.

ראש הממשלה י. רבין:

לא בטוח.

שר האוצר י. רבינוביץ:

שהוא צודק - לא בטוח.

שר המשפטים ח. צדוק:

גם פופולרי לא בטוח.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני רוצה גם לשאול את היועץ המשפטי: האם לדעתו
בענין זה של ה-1 בנובמבר יש חובה אבסולוטית של הממשלה או לא?

השר ג. האוזנר:

אדוני רה"מ, אולי היועץ המשפטי יתן על כך

תשובה עכשו?

שר האוצר י. רבינוביץ:

סלח לי. אני מדבר עכשו. אינני רוצה שהוא יתן תשובה עכשו. שמעתי אותך בשקט. אינני מבין את ההתפרצות הזאת.

השר ג. האוזנר:

אני מתפרץ? אני רוצה שהיועץ המשפטי יגיד "כן"

או "לאו".

שר האוצר י. רבינוביץ:

בלי התפרצות. אני יודע שהדבר הקל ביותר, שהמשלה יכולה להמלט על ידו ממצוקתה זה שהיא אומרת: ב-1 בנובמבר צריך להיות נגיד - וגמרנו, ויש נגיד. על מצפוני זה יעיק, כי אנחנו חרצנו דין. אומר שר המשפטים: אבל, רבינוביץ, אתה לא בורח מחריצת דין גם אם אתה לא קובע ב-1 בנובמבר את הנגיד. כי מה יהיה? נניח בעוד חודש או חודש וחצי או מקסימום חודשיים (לדעתי), לאחר שהדברים יתפרסמו יותר לעומק, נתכנס כאן ולאור הממצאים שיילקטו, נצטרך להכריע אז, לא ב-1 בנובמבר. כלומר, תהיה לך חריצת דין גם ב-1 בינואר או ב-15 בדצמבר.

שר המשפטים ת. צדוק:

או באמת תהיה חריצת דין.

שר האוצר י. רבינוביץ:

האמן לי, שאני מדבר על הדברים האלה מתוך

התלבטות קשה מאד.

שר המשפטים ח. צדוק:

מי לא?

שר האוצר י. רבינוביץ:

אבל אני רוצה לקוות, שיש בכוחה של המשטרה, של משטרת ישראל, תוך חודש או חודש וחצי לסיים את העניין. הדברים לא צריכים להסחב. יש במדינת ישראל עינוי דין מיותר במקרים מסוימים מבחינה זאת. ואחרי חודש וחצי יתכן מאד, שלא יהיו בינינו ויכוחים לכאן או לכאן. לכאן או לכאן לא יהיו ויכוחים מסביב לשולחן, אצל אף אחד. הבה ניתן את השאנסה הזאת, מול הנוחות של הממשל שטוב לגמור ב-1 בנובמבר. ואולי החוקה או החוק אומרים שצריך להיות נגיד; בנקודה זו אני רוצה עוד במידה מסוימת לשמוע את היועץ המשפטי. מול זה - אל נחרץ עכשו דין, וניתן את האפשרות ללקט דברים נוספים, להבהיר דברים נוספים, יותר לעומק, על מנת שנהיה מאוחדים לפחות מבחינה מצפונית-מוסרית בעוד חודש או חודש וחצי.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אני חושב, שבדיון הזה יש שני סייגים, אולי אפילו הייתי מחריף ואומר: יש שני איסורים שאנחנו חייבים להטיל על עצמנו. האיסור האחד הוא לא לומר דברים שעלולים להעמיד את הממשלה במצב של שופט או פוסק

דין, בשום פנים ואופן. והאיסור השני הוא לא לומר דבר, שעלול להשתמע בציבור (כי כל מה שאנחנו אומרים כאן נודע אחר כך בציבור) שיש ברצונה של הממשלה לכוון או להדריך או ללחוץ על המשטרה בחקירתה.

כשאני אומר: לא לשים את עצמנו שופטים - זה גם לגבי פסילת עדות של אשה פלונית, גם לגבי פסילת תגובתו של מר ידלין, מכל כיוון. גם לא ליצור רושם שאנחנו כממשלה לא מעוניינים שהמשטרה תעשה את החקירה ללא משוא פנים, בעקביות, בעומק ובכל חומרת הדין, כדי לגלות את האמת.

אני מוצא לנכון להדגיש את שני הדברים האלה, כי נראה לי שאנחנו נמצאים במצב שלפנינו באמת בעיה סבוכה ביותר. אינני יודע אם יהיה זה מיותר להגיד, שאני ניגש לדיון זה ללא כל היבט אישי של הנושא, כאילו מר ידלין איננו ידיד שלי, כאילו הוא איננו חבר תנועה, לא חבר "המערך", מחקתי את שמו לגמרי, ואני דן עכשו על מקרה של אדם שנאשם. והיות וכמה שרים לפני אמרו, שגורלו של אדם נתון על כפות המאזניים - הייתי אומר יותר מזה: לא רק גורלו של אדם, גורלו של המשטר, דמותה של מדינת ישראל כמדינת חוק. זה מוטל אצלנו על כפות המאזניים. זאת החלטה שיש לה משמעות מעבר לגורלו של אדם אחד.

ואתן עכשו דוגמא, ואני עושה שוב אנלוגיה מכנית היסטורית. אינני משפטן, אבל כשאני רואה את הדיון הזה, אני רוצה לומר: כולכם קראתם בודאי את ספרו של לורד ראסל על נפילתו של הרייך השלישי. במבט לאחור הוא חיפש את נקודת התחלת ההתדרדרות של הרייך השלישי...

ראש הממשלה י. רבין:

של ווימאר. נקודת ההתדרדרות של הרייך השלישי

היתה תבוסתו במלחמה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אני מתכוון לרייך השלישי, ומיד אסביר. מתי היתה נקודת התחלת ההתדרדרות של הרייך השלישי? הרייך השלישי לא התחיל להתדרדר מיד לאחר שעלה היטלר לשלטון. אני נותן זאת כדוגמא, כי זוהי דוגמא של דבר משפטי שנראה פעוט, אבל זאת היתה התחלת ההתדרדרות של האומה הגרמנית כמדינת חוק. לא "מיין קאמפף", לא שריפת הספרים של הקומוניסטים והיהודים וכו'. ההתדרדרות החלה ברגע שנתקבלה החלטה ששופטים יכולים להיות רק חברי המפלגה הנאצית. הדבר הזה התפרסם בשלש שורות בכרוניקה מסוימת. ברגע זה התחילה ההתדרדרות של החברה הגרמנית.

כאן יש לנו עקרון משפטי....

שר הפנים י. בורג:

הדבר הזה היה כבר ביטוי של תפיסת הנאצים.

ראש הממשלה י. רבין:

בואו נניח לרייך הגרמני.

שר המשפטים ח. צדוק:

שם יותר קל לנו להחליט ברטרנספקציה מה יהיה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אינני משפטן. אולי הדבר הזה חמור אצלך הרבה יותר מאשר אצלי. אבל כאן אנחנו מדברים על עקרון יסודי במשטר דמוקרטי ובמדינת חוק: שאדם הוא חף מפשע כל עוד אשמתו לא הוכחה בבית המשפט. לכן אני רואה בעניין זה לא רק גורלו של אדם, אלא גורלו של משטר, אם ניתן יד להחלטה הזאת. אני על כל פנים החלטתי לא לתת יד, אפילו אשאר בדרך, להחלטה שנמנה ישמע שחרצנו דין לפני שהאדם נדון בבית המשפט, לפני שיש כתב אישום.

אני חושב, שדוקא מפני שהיתה אוירה כזאת, כפי שכולם תיארו אותה, וקורה שבאמת העתונות אצלנו שופטת אנשים, ודוקא בגלל כל מה שקרה מסביב למר ידלין - הדבר מגביר אצלי את הצורך להיות זהיר מאד ולא ליצור רושם שהחלטנו החלטה שנבחינה ציבורית למעשה חרצנו דינו של אדם במקום בית המשפט.

אני אומר את דברי מפני שברור לי שמה שלא נחליט עכשו - יהיה בהחלטה שלנו משום פגיעה במר ידלין האדם. אני אומר זאת כי ברור לי, שלפי הנייר שיש לנו כאן היום איננו יכולים להשאיר את מינויו של מר ידלין. איננו יכולים. מפני שבאמת מה שכולם אמרו: נגיד בנק ישראל, שהוא חשוד או מועמד לחקירה של חודשים - איננו יכול להכנס לתפקידו. ברור לי שלפי מה שאני יודע היום, אילו הצטרפתי היום להצביע - לא הייתי יכול להצביע על כך, שב-1 בנובמבר מר ידלין ייכנס לתפקידו כנגיד בנק ישראל. אבל מה שברור לי לא פחות מזה, שהחלטה שלנו היום לבטל את ההחלטה על המינוי יש בה משום חריצת דין מבחינה ציבורית-מוסרית על האדם.

לכן, אני מקבל קודם כל את ההצעה לא להחליט היום. ראשית - גם לעיין קצת יותר בחומר. זה יכול להיות שבוע, 10 ימים או יותר. אינני יכול עכשו להחליט, אינני יכול עכשו להרים יד. יכול מאד להיות, שבעוד שבוע או 10 ימים יבוא היועץ המשפטי ויגיד: יש עוד שני אלמנטים נוספים, אם כי החקירה אולי לא תיגמר בעוד 7-10 ימים, אבל אולי אז יהיה לי יותר קל להחליט. עכשו אינני יכול להחליט.

והדבר השלישי שאני רוצה להגיד: אני יודע שבכל זאת קיימת גם אופציה שלישית, של דחיית תאריך המינוי או מינוי משנה לנגיד. למה אני אומר את זה? ואני אומר זאת בכל הזהירות. אינני משפטן, ואקבל חוות דעת של משפטן בעניין זה. אבל אני שואל: אם חוות הדעת המרחיבה כאן, שבעצם משנה לנגיד הוא גם במקום הנגיד, סימן הוא שכאשר אין נגיד אבל יש משנה, יש נגיד. כי הוא ממלא המקום, והוא קיים, והוא ישנו. כשיש איפוא משנה, אי אפשר להגיד שנוצר ואקום ואין נגיד. על כל פנים, בניתוח שלי של הדבר - כך נראה לי. אבל אני רוצה עכשו לקבוע דעה בעניין זה. כשיביאו זאת להחלטה, נבדוק את האופציה השלישית פעם נוספת. אני רוצה לשמוע אולי עוד פעם חוות דעת משפטית בעניין זה.

אני חושב, שהדבר שהממשלה צריכה לעשות עכשו הוא לא להחליט עכשו. יש לנו עוד זמן לכך. אין כאן שום הצדקה לפזיזות, במצב מסובך כזה.

שנית, לבחון בחינה נוספת, משפטית, האם האופציה השלישית הזאת שאני מדבר עליה קיימת גם לאור המצב שיחווה אם ילכו לבג"צ.

שר המשטרה ש. הלל:

למען האמת, אני רואה את עצמי נאלץ ליטול חלק בויכוח הזה לא לגופו של דבר, כי מלכתחילה לא התכוונתי לדבר. הדברים הרי נאמרו כאן ע"י היועץ המשפטי של הממשלה וע"י שר המשפטים, ולא חשבתי שאני יכול לתרום בעניין זה תרומה של ממש. מה גם שאני מודה, שגם אני בין אלה הנתונים בכל הפרשה הזאת במצוקה אישית קשה, גם בשל הקשר ההדוק וארוך הימים שיש לי עם אשר ידלין. ואם אברהם עופר פתח כאן ואמר, שהוא קובע לעצמו שהוא יחליט היום או שהממשלה תחליט מבלי להתחשב בקשר שיש לו עם אשר ידלין - אני אחד האנשים שצריך להחליט החלטה זו עם עצמי כל יום מחדש. אינני חושב שזה מקל על העניין, ואופן הצגתם של הדברים כפי שנעשה כאן היום ע"י אשר עופר, מצדיקה במידה מסוימת לפחות הערה אחת של שר המשפטים, על כך שבמדינת ישראל קיים יותר מדי עיגול דין מיותר.

שר המשפטים ת. צדוק:

אני לא השתמשתי בביטוי הזה.

שר המשטרה ש. הלל:

אני מצטער. התכוונתי לשר האוצר.

שר המשפטים ת. צדוק:

כולם אומרים היום "שר המשפטים" ומתכוונים

למיעדו אחר.

שר המשטרה ש. הלל:

על זה בדיוק אני רוצה לדבר...

שר השיכון א. עופר:

את זה אמר בית המשפט העליון.

שר המשטרה ש. הלל:

בית המשפט העליון קבע הרבה דברים. אני מציע לך
לא להתלות יותר מדי בבית המשפט העליון. הוא קבע הרבה דברים.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

בבית המשפט העליון אפשר להתלות תמיד.

שר המשטרה ש. הלל:

כמי שמטפל בעניינה של המשטרה, אינני רואה עצמי פטור מלהגיד, ולו גם בקיצור, כי אקרא היטב את הדברים שאמר היום שר השיכון. משום שדומני שחלק מן הדברים שנאמרו מחייב אולי לא רק תגובה, אלא בירור הרבה יותר יסודי לגבי דמותו של הממשל שבו אנו רוצים לחיות. ואני מצטער על הדברים שנאמרו גם בהקשר לחקירה הזאת, שאין כמותה, שנעשה מתחילתה ועד לרגע זה תוך קשר הדוק ובהנחייה מפורשת של היועץ המשפטי לממשלה. ואני משתומם על ההערות שנשמעו כאן, אולי מתוך חוסר ידיעה, שאמנם כך פני הדברים. וגם ההערה המשתמעת על כך, שהמשטרה בעצם חורגת כאן מעבר לצורך לחקור את העניין, והיא משתפת את עצמה במין רדיפה ציבורית (אינני זוכר בדיוק את הנוסחים, אקרא אותם ואני חושב, שזה מחייב אותי להתייחס אליהם). כי הדברים שנאמרו כאן, אני חושב שהם בהחלט מרחיקים לכת וחמורים. אני רואה בהם דברים, שיש בהם כדי לזעזע את אשיות המשטר שלנו.

השר ג. האוזנר:

למה צריך היה בבית המשפט להודיע שיהיו מאסרים

נוספים?

שר המשטרה ש. הלל:

משום שכאשר אתה בא בפני השופט והשופט אומר: אינני מוכן להאריך לך את מעצרו של האדם הזה, מדוע אינכם עוצרים גם את האחרים - אומר השופט: החקירה נגד האחרים נמשכת.

השר ג. האוזנר:

הוא אמר שיהיו מאסרים נוספים. למה? ולא היו.

שר השיכון א. עופר:

אני בהחלט חושב, שכדאי שיהיה דיון על המשטרה.

שר המשטרה ש. הלל:

מאד אשמח שיהיה דיון על המשטרה. אשמח מאד שיהיה דיון על הדברים שאתה אמרת כאן.

שר השיכון א. עופר:

אמרתי, ויש לי עוד.

שר המשפטים ח. צדוק:

לא על זה יהיה דיון.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מבקש לגמור ולתת לשר המשטרה לדבר.

שר התיירות מ. קול:

עכשו אני מבין, שהמסקנה של דו"ח ברק היא דיון

על המשטרה.

שר המשטרה ש. הלל:

אדוני ראש הממשלה, אני רוצה לומר, שאני מקוה שהמשטרה תהיה מסוגלת למלא את התפקידים הבלתי נעימים שמוטלים עליה כל ימות השנה, חרף כל מיני הערות ותמיהות, שאני חושב שיש בהן כדי לפגום ביכולתה של החברה לקיים את המערכת המסודרת שבה היא חיה. ונאמרו כאן דברים, שאם יש להם משמעות - זאת המשמעות שלהם.

בכלל, חשבתי בלבי לא פעם: בעצם, כל מה שעושים בכל פעם - מסתיים ב"מדוע המשטרה". אפשר להכנס לקצא"א או לא להכנס לקצא"א, ובסופו של דבר זה מסתיים בשאלה אם המשטרה נהגה כך ולא אחרת. אפשר לקיים את הענין של קיסנינג'ר ולקיים את המסיבה בכנסת או לא לקיים אותה - ובסופו של דבר כל הענין הוא אם המשטרה באה מוקדם מדי, מאוחר מדי, השדים יצאו בזמן או לא בזמן. אין דבר שמוטלים על המשטרה לצורך קיום חובתה, שבסופו של דבר לא יסתיים בכך ששוכחים מה קרה ובמה מדובר, ותמיד נמצא אדם פחות חשוב או יותר חשוב שיגיד: נגרמה לי כתוצאה מכך עוגמת נפש.

אבל מכל הדברים שהמשטרה צריכה לעסוק בהם, אחד הקשים ביותר - ואת זה אני רוצה לומר גם באוני חברי הממשלה - הוא חקירות כלכליות. חברים יקרים, אפשר להחליט שהמשטרה לא תעשה חקירות כלכליות מסובכות. זה יהיה יותר פשוט. מי שפרץ - תופסים או לא תופסים אותו. חקירות מסובכות כאלה שנעשו בזמן האחרון - ונעשו הרבה חקירות כאלה בזמן האחרון, אדוני שר האוצר, שהמשטרה הצליחה לפענח דברים שאולי אי אפשר היה להניח שניתן לפענחם - אפשר להחליט שלא ייעשו עוד. חקירות כאלה לא הולכות בקלות, ובודאי לא במהירות. וגם כאן יש עינוי דין, שלפעמים הוא אולי גם עינוי דין של כולנו, של העם הזה שגם הוא נתון בעינוי דין.

החקירות הכלכליות בדרך כלל אינן של כל מיני דלפונים, אלא של אנשים, שיש להם כבר מערכת כלכלית, קשרים כלכליים וגם קשרים אחרים, וגם כנראה נסיון מסוים. ואני חשבתי זאת לאחד הדברים החשובים, שבזמן האחרון איפשרנו קצת לנקות את המציאות שאנו חיים בה. מובן שחקירות כלכליות זה ענין מסובך מאד.

אדוני שר האוצר, אתה יודע היטב שחלק גדול מן החקירות הכלכליות שלא נגמרו אינן משום עצלותה של המשטרה או חוסר רצונה, אלא משום שאתה נמצא מול אנשים ומערכת שלמה, שתכליתה היא למנוע את המשך החקירות הכלכליות הללו. זה מה שקורה. ואני מכיר גם אנשים וגם משדרי ממשלה מכובדים, שהיו שם חקירות כלכליות, ובאו אלי חשדים: ריבוננו של עולם, איך אתם נוהגים כך, לוקחים, עוצרים, בודקים חשבונות, מוציאים צו חיפוש בבית המשפט. אפשר לא לעשות את זה. אבל אם עושים את זה - זה תמיד כואב, זה תמיד לא נעים, זה תמיד לאנשים שאנחנו מכירים אותם, זה תמיד לאנשים שיש להם קשרים, וזה תמיד מיד עם אנשים, שבדאי יש להם יכולת לעשות הרבה, כי אחרת לא היו מגיעים לאותו מעמד כלכלי שאליו הגיעו. ולא כל חקירה כלכלית שנמשכת שנה היא משום שאין לה ידיים ורגליים. חלק גדול מזה זה משום שהמשטרה פועלת במסגרת של הפעלת מערכת המונעת ממנה את האפשרות להגיע למיצוי הענין. ואינני יודע איפה עינני הדין היותר גדול, נגד העם הזה שעושים אותו, או נגד האנשים המנסים - באמצעים החוקיים המוגבלים שברשותם - להגיע לחקר הענין. עינני דין כשיטה, כמגמה, כקלות ראש - זה קצת יותר מדי.

לפני כמה ימים שוחחתי עם ראש הממשלה, ואמרתי לו דבר אחד שאני רוצה לחזור עליו כאן: בכל פעם שיש לנו בעיה כלכלית חמורה של מעשה זה או אחר - זה פוגע בי אישית, זה פוגע בעם, זה פוגע במדינה. אבל דבר אחד כל זמן שהוא קיים, אני חושב שאנחנו עדיין יכולים להחזיק מעמד: זאת ההרגשה שאם מטילים על המשטרה לבדוק - היא עושה בענין זה כמיטב יכולתה, ללא כל שיקול פוליטי זה או אחר, חשד עופר.

שר השיכון א. עופר:

לא אמרתי "שיקול פוליטי".

שר המשטרה ש. הלל:

לא זה ולא אחר. אם את זה נערער - נגיע רחוק

מאד.

חשבתי בלבי עכשו, בכל הדיון הזה היום: לעזאזל, איזו שטות עשיתי. כשבאו אלי חברים מהמשטרה ואמרו: אדוני השר, יש כאן סיפור כזה - הייתי עושה לי ולחברי ואולי לכולנו חיים קלים אילו אמרתי: שכחו מזה. זה קצת מזכיר משהו אחר. מה עשה המשטרה? אמרה: הולכים ליועץ המשפטי לממשלה. ומאותו רגע לא היה צעד אחד שנעשה, שלא היה עפ"י ההנחייה המפורשת והמדוקדקת של היועץ המשפטי לממשלה. לא היה צעד, לא לכיוון זה ולא לכיוון אחר. וכל זמן שהחקירה נעשתה בתחום המשטרה ועם היועץ המשפטי לממשלה - לא נודע על כך דבר ורבע דבר. כשאמרו שצריך לפתוח את החקירה, ואתה הולך לבקש תיקים ממוסד זה או ממוסד אחר וממוסד שלישי - אזי הדברים פורצים החוצה. או כשאתה הולך לבית המשפט. יתכן מאד שאנחנו צריכים לשנות את הנורמות הקיימות, שיופיע קצין בפני השופט, וכשישאל אותו - יגיד לא מה שידוע לו באותו רגע, אלא מה שמיעדו ינחה אותו להשיב. יתכן. אני מקוה שלא נגיע לזה. אני יודע על מה אני מדבר.

היה סיפור, ואתה דיברת אתי, ודיבר אתי ראש הממשלה. כשמגיעים בממשלה לענין המשטרה, אמרתי: אני מוכן שכל מי שהיתה לו נגיעה לזה, ייבדק בענין זה. והשר עופר יודע היטב, שחלק גדול מן הדברים שדובר עליהם יוצא לא ממקורות המשטרה, אלא מהמקום שבו יש איקס חברים, שלי, שלו, שלך, שלנו. אתה יודע זאת היטב. ולבוא כאן ולומר, שההדלפה באה מהמשטרה - לדעתי, זוהי שפיכות דמים ללא צורך, של אנשים העובדים ימים ולילות בקצב בלתי אנושי, על מנת

לעשות את המוטל עליהם, בהדרכה ובהנחייה של היועץ המשפטי. כשהערתתי לדבר זה ואחר פעם, פעמיים ושלש, ואמרתי לך: זה מוביל לכיוון זה, לך תבדוק את זה. ...

שר השיכון א. עופר:

אגב, זה לא בקשר עם החקירה הזאת; שלא יהיו

אי-הבנות.

שר המשטרה ש. הלל:

זה לא בקשר לשום דבר. זה בקשר לטענה, שכאשר אחד האנשים שאתם אנחנו חיים מנצל את הבמות הללו כדי לפגוע בזולתו - יש לנו הכתובת הנוחה: המשטרה, היא אשמה בכל הדלפה ובכל מעשה בליעל שנעשה במדינה הזאת, ובעיני דין שישנו.

שר השיכון א. עופר:

אתה רוצה להגיד, שבמשטרה אין הדלפה?

שר המשטרה ש. הלל:

לא. אבל לא היה חשד של הדלפה, שלא נבדק באורח יסודי, והלואי על כל אותם מוסדות, כולל אותם אנשים שמעלים את העניין הזה, שהיו בודקים בסביבתם באותה תקיפות שאני בודק. יתכן שהיתה הדלפה והיתה תקלה. פעם היה ענין, ובאתי לכאן ואמרתי: היה ענין מצער נורא של אדם, שאמר מה שאמר, מעבר לבית המשפט, שלא היה צריך להגיד אותו. אבל בבית המשפט, מה אתה רוצה שיעשה?

(עד כאן רשמה א.ב. - מכאן ל.ד.)

אני מוטרד מאד מהאווירה הזו, שזנסיס ליצור מסביב לעניין הזה, ומאחר ושעמתי זאת לא רק היום ולא רק הפעם, אני חייב בעניין זה להגיב. כמובן שאפשר להגיד כל דבר למשטרה. אפשר להגיד: "עליכם להפסיק את הבירור ב-1.1", אבל אי אפשר לומר להם כי יסיימו עד אז. היועץ המשפטי יכול לומר: "מה שיש עד עכשו, זה מה שאני רוצה. על סמך זה אני אחליט". אבל אני חושב, שהדבר הזה יוצר רמזים מאד מאד לא נעימים על המטה שלנו, על חקירה לפי שיקול. ואני רוצה לומר שוב - בשביל המשטרה העבודה הזו זו צרה צרורה, עובדים על זה ימים ולילות, על מנת להשלים את החקירה, אך אי אפשר להכתיב להם: תסיימו עכשו או במועד אחר. אפשר לומר להם להפסיק. כל הדיבור הזה הוא מטריד ומיותר.

גם אני קצת חבר של אשר ידלין, ואני בין אלה, שעד רגע זה מתפלל בלבי, שהלואי וזה יחברו כחלום בלהות. אבל גם בתור חבר של אשר ידלין, אני מציע לך לא ליצור את ההרגשה, כי היינו צריכים להפסיק את הבירור הזה בשל לחץ כזה או אחר, או בשל לחץ זמן. אנו עם הבירור הזה נצטרך לחיות וגם אשר ידלין, כאשר לכל הדיבורים הללו יש משמעות חמורה הרבה יותר ממה שאתה מתאר לעצמך.

שום דבר, לא בתקופה זו ולא בתקופה קודמת, שהיה בו כדי לפגוע באשר ידלין ולהזיק לו, לא נעשה ביודעין על ידי המשטרה, ואני חושב, שבעניין זה נעשה ע"י היועץ המשפטי לממשלה כל דבר שניתן היה לעשות, כאשר שום דבר שנמצא עתה בידי המשטרה לא בא מהמרכזיה שהקמנו אותה. שום דבר לא הגיע כתוצאה מהמכשיר האלקטרוני וגם לא מאותו עתונאי שאתה הזכרת (ואין צורך להזכיר באיזו תקופה של תשלום דמי חסות אנו נמצאים) ומאחר ופיתחת פה תיאוריה שלמה, אני אומר לך כי דעתי על העתונאי הזה ועל העתון שהוא עובד בו ועל אלה אשר רואים את העתון הנ"ל בעין יפה, ידועה.

לכן, אני מציע לא לומר את הדברים האלה, כי אמירחם בכל מיני פורומים (והחברים שלנו גם תורמים לזה בצורה זו או אחרת) היא לא רק פגיעה באנשים שעושים עבודתם במסירות נפש ומתוך אחריות (ויכול להיות, שיש ביניהם אדם לא טוב, ואני מרשה לעצמי להניח, שלא יותר מאשר בכל פורום אחר שאני מכיר, אבל אני גם מרשה לעצמי להניח, שאם אדם זה יימצא, הוא יטופל בכל התקיפות) אלא גם פגיעה בנו. אני חושב, שהמטרה עושה עבודה במסירות, כשאני חושש שאם ניתן פה הנחייה לעשות זאת מהר וקצר, נדרדר לחברה שלא נרצה לחיות בה, כשכל הנושא הוא ענין סבוך וקשה ואם זה יוסר מהמטרה, היא רק תנשום לרווחה.

ראש הממשלה י. רבין:

זה לא הנושא לדיון.

שר המטרה ש. הלל:

אבל אי אפשר במקרה זה להטיל משימה ולבקש שיעשו את העבודה במהירות ולחשמיץ.

ראש הממשלה י. רבין:

מי לא מושמץ כאן?

שר המטרה ש. הלל:

את ענין ההשמצות אני לא העליתי מעולם מסביב לשולחן. אבל כשאחזק לוקח חיל העוסק בנושא כל כך רגיש, מתוך הנחייה מפורשת של היועץ המשפטי לממשלה, האם אפשר שהוא יפעל אחרת?

בענין זה אסתפק, ואני מצטער שנרמזו כאן דברים, אולי מתוך צער, שמוטב היה שלא ייאמרו מסביב לשולחן הזה.

שר העבודה מ. ברעם:

אני תומך בדברי שר המשפטים. גם אילו היינו יושבים בבית דין והיו מופיעות לפנינו כל העובדות והחקירות, לא היינו מצליחים להוציא, באותו היום, פסק דין. אני חושב שאנו עומדים בפני חקירה על חוק וסדר בישראל מצד אחד, ומצד שני, החוקים מחייבים ואי אפשר להחליט בקלות ראש, מה עוד שהחלטה היום תורצת דין. מה יהיה לפני ה-1 בנובמבר, אנו עוד נראה את ההתפתחויות.

עם זאת, אני מבחין בין טיפולם של המוסדות המוסמכים לבין טיפולם של כלי התקשורת. איננו דנים היום לגופם של דברים ויכול להיות שיש לי חשנות, אבל אני תומך בדברי שר המשפטים, שאם עומדים בפני דילמה בין שמירה על חופש האזרח וחסינות לבין שמירה על חופש העתונות וכלי התקשורת, צריך לתת את דעתנו על כך, כשאין לזה שום נגיעה למשטרה.

שר המשטרה ש. הלל:

מה קרה לביכונסקי - וזה לא תחום כלכלי. אני מדבר על כך, שלפני שישנו כתב אישום מתפרסמים דברים של אשמה בעתונות...

ראש הממשלה י. רבין:

זה לא הישג גדול.

שר המשטרה ש. הלל:

אך המשטרה אינה יכולה חמיד לדעת על כך.

שר העבודה מ. ברעם:

פה יכול לצאת דבר מוזר מאד, מצד אחד, המשטרה עוסקת בעושק, שוד, גזל ומהצד השני, בחקירות כלכליות - ואני יודע על חקירות כלכליות, והלואי והיו מגלים יותר - אבל גם שם לא מוכרחה להיות תזמורת. יכול אדם לבוא על עונשו, על פי דין, ללא תזמורת. אני חושב, שזה לא נאה למדינה שלנו. אם הפרינציפ שלנו, התיזה היסודית שלנו אומרת, שכל עוד אדם לא נשפט (גם גליון האישום לא אומר עדיין כי הוא אשם), הוא אינו אשם. ככל שהחברים דואגים לענין טוהר המידות, חלילה לנו שיתפרש כאילו יש מישו בממשלה אשר תובע מהמשטרה ומהמוסדות המוסמכים שלא יכבדו את טוהר המידות. עם זאת, מהצד השני, כאשר ישנן תופעות שלפני כל דבר אחר נחרץ הדין, נשאלת השאלה - היכן כאן מקומו של חוק לשון הרע? הדין צריך להקבע ע"י בית המשפט ולא ע"י לזות שפתיים. אך אצלנו זה קיים ואני יכול להביא דוגמאות לכך, שחרצו את הדין ע"י לזות שפתיים ואחר כך בבית המשפט התברר כי לא היה יסוד לענין הזה. זה התברר גם בבית המשפט וגם ע"י התביעה.

הבעיה היא שהעם הזה צמא לחריצת משפט. כאשר קראתי על משפטים מבויימים בארצות מסוימות, ראיתי לפני את התמונה. הייתי עתה בבית ההבראה וראיתי כיצד האנשים מסכיבים רצו כי ידלין ייכשל. וכמה פעמים הטלויזיה חזרה על השקר כאילו הציעו לאליסון להיות עד מדינה, והנה היום שמענו אינפורמציה מוסמכת מהיועץ המשפטי כי איש לא הציע לו. אבל בטלויזיה חזרו על זה מספר פעמים ורצו וראינו את עורך הדין שלו.

אני לא בא בטענה למוסדות המוסמכים, למשטרה, ברגע שיש להם חשד הם צריכים לבדוק על מנת לאמת את טוהר המידות, שהוא אחד מאשיות המדינה המתוקנת, אבל צריך לקבוע סייגים, על מנת שאדם יוכל לנשום במדינה הזו, כל עוד העניין שלו לא נחקר. בכיוון זה יש לפעול.

שר התחבורה ג. יעקבי:

אני יכולתי להצטרף להקדמות של השרים עופר והלל, לגבי היכרות ממושכת ועבודה משותפת וארוכת שנים עם מר אשר ידלין, אך חובתנו להשתדל ולהפריד, גם אם הדברים קשים. אחרי הכל, כל אדם הוא גם סובייקט ומושפע כך או אחרת מהתרשמויות אישיות וחוויות אישיות.

אני די מצטער על הדיון שהיה היום, אם כי הצער הזה הוא בדיעבד, ואני מצטער על זה שזה בדיעבד אחרי ששר המשפטים הציע כי היום לא נחליט, כי אילו היינו יכולים היום להתכנס ולדון באופן סופי, כאשר המידע הסופי היה בידינו, היה יותר טוב.

מכל מקום, חובתנו לשמור על שפיות דעת קולקטיבית מירבית בסיטואציה הזו. היו בישיבת הממשלה שני סוגי התבטאויות, שבעיני היו מיותרות ואולי גם בעלות משמעות שלילית, לא רק בסיטואציה של הנושא הזה, אלא גם בסיטואציות נוספות. היתה התבטאות, שהיה בה משום גלישה לסמכויות בתי המשפט והיועץ המשפטי לממשלה, והיתה התבטאות שניה, שהיתה מיותרת ולא מסייעת לשמירת שפיות הדעת הקולקטיבית. זה סוג התבטאות שיכולה להתפרש כדיסקרדיטציה של המשטרה כאילו אפשר להפעיל לחץ עליה באמצעות נוהלים - ובנושא זה אפשר לדון את המשטרה או כל משרד ממשלתי אחר - ולפי דעתי, זה מנותק מהסיטואציה שדנים עליה היום ומיותר לחלוטין.

אני מצטרף אל שר המשפטים באומרו, כי יש שורה של נושאים שהממשלה תצטרך לדון עליהם.

ראש הממשלה י. רבין :

שר המשפטים לא אמר כי הממשלה תצטרך לדון עליהם, אלא המשרדים הנוגעים בדבר.

שר התחבורה ג. יעקבי :

אני שמח על הפירוש, אבל צריך יהיה לדון עליהם ולקבוע הלכות במנותק מהסיטואציה הזו.

לעומת זאת, נדמה לי כי לא היתה מחלוקת ואף שר לא אמר כי הוא אינו סבור, שכל עוד אדם לא הורשע, הוא חייב להיראות כזכאי ולהיחשב כזכאי. ואני הייתי שמח, ואני אומר זאת גם לשר המשפטים ת. צדוק וגם לשר הפנים ד"ר י. בורג, אילו ניתן היה להגיע היום להחלטה משותפת, שכן אינני רואה סתירה בין הצעות הסיכום ששניהם הציעו; נראה לי שאפשר להגיע לסיכום משותף, שעל הממשלה יהיה להחליט במועד הקרוב, המאוחר ביותר, עד יום ה-1.11.76, על בסיס המידע המירבי שיעמוד לרשותנו באותו מועד, שבו יהיה צריך להכריע. אני לא מציין מועד, לא שבועיים או שבוע, אלא המועד המאוחר ביותר הקרוב ל-1.11.76, על בסיס המידע המירבי שיעמוד באותו זמן לרשות הממשלה. נדמה לי כי הצעה זו אינה עומדת בסתירה עם דעת חברי הממשלה, שאומרים כי אין להכריע כלל על הנגיד לפני ה-31 לאוקטובר 1976.

ראש הממשלה י. רבין :

לשאלה הראשונה שנשאלה - מדוע התקיים הדיון היום? בשעתו, חשבתי ופניתי משום כך גם לשר המשפטים, כי באיזה שהוא שלב, במחצית אוקטובר, צריך יהיה לעשות איזה שהוא סיכום, כדי שהממשלה תוכל לקבל החלטה מה יקרה ב-1 לנובמבר עם מינוי נגיד בנק ישראל. בהתאם לכך היתה פעולה מסוימת, נוצרו ציפיות, ואם כי ביומיום האחרונים היה ברור לי כבר היכן אנו עומדים, כלומר, התמונה הנוכחית, חשבתי כי בלי דיון בממשלה ובלי להביא לידיעת כלל חברי הממשלה את כל החומר ואת כל השיקולים המשפטיים באשר למינוי נגיד בנק ישראל, בעיות המשנה לנגיד וכל תמונת המצב שבירי היועץ המשפטי ולהשאיר רק את הפירושים והתוצאות, זה יהיה מעשה לא נכון. שלא לדבר על כך, שהיו כמה סיעות המרכיבות את הקואליציה, אשר באו אלי וביקשו דיון או יעוץ או קיום של שני הדברים הללו. לכן לא ראיתי מנוס מקיום דיון על בסיס המידע הקיים היום.

לגבי הנושא עצמו, אני חושב שמה שצריך להנחות את הממשלה הוא קודם כל, שבמשום פנים ואופן, אל לה ליטול על עצמה זכות של שופט או בית משפט. לא יכול להיות דבר חמור יותר מהתיימרות של הממשלה להיות פוסק ושופט בנושא, שבכלל איננו מתואר כסמכותה.

שנית, אסור בשום פנים ואופן שהממשלה תשקול את שיקוליה תחת הרושם, שהוא אולי יותר מרושם, שאמצעי התקשורת הם השופטים והפוסקים במדינה. הממשלה צריכה לעשות מאמץ בלתי רגיל ולהנחק ממה שמשתמע מפרסומי אמצעי התקשורת למיניהם בחקופה האחרונה.

שלישית - לממשלה אין כל סמכות והיא לא צריכה להכנס לכל מה שקשור לתהליך החקירה. אנו לא שופטים ואנו צריכים לפעול במנוח מהנסיון של הרחוב לשפוט. אנו לא יכולים להתערב בכל התהליך של החקירה.

לכן, הבעיה העומדת בפני הממשלה היא - ב-1 לנובמבר, או ב-31 לאוקטובר, מסתיים מינויו של נגיד בנק ישראל. החל מה-1 לנובמבר בנק ישראל יהיה ללא נגיד. יש החלטה של הממשלה על מינוי אשר ידליף, לכן

אני רוצה שהיום נציג לעצמנו את השאלה: האם המינוי תקף, האם הוא נדחה, או האם הוא בטל. אני חושב, שבשביל שהממשלה תפעל כראוי, במלוא יכולת השיקול והמידע, לגבי הצד המשפטי, החברים צריכים לשמוע לא האם יש אפשרות או אין אפשרות לדחיה, ולא האם יש אפשרות או אין אפשרות שהנגיד אשר הומלץ עליו ע"י הממשלה יכנס לתפקידו ב-1 לנובמבר, אלא בעצם - האם יש צורך בדחיה או אין צורך בדחיה על כל המשתמע מכך.

ולכן, לי נראית הצעתו של שר המשפטים בנוסח שהוא אחר כך יקריא אותו.

יחד עם זאת, אני חושב שבהכרעותיה של הממשלה, היא לא יכולה להשתחרר גם מראיה יותר כוללת של מספר תופעות, שבאו לידי ביטוי בכל מה שנתרחש עד כה סביב הנושא הזה - ושר המשפטים כבר דיבר על מה שיש לעשות במישור הממשלתי או הבין-משרדי. עם זאת, אני חושב שלא מן הנמנע, שאנו נמצאים בתקופה של ציד מכשפות בציבור. אני לא אומר כי זה קשור באירוע זה, אבל אני חושב שכדאי שנביא את הדבר הזה לתודעה שלנו, כאשר אנו רואים תופעות של טיפול באמצעי התקשורת שהם בבחינת איפה ואיפה בכל מיני מישורים של חיינו הציבוריים. אינני יודע האם יש עומדים מאחורי זה או אין עומדים מאחורי זה, אבל אי אפשר להיות מנותק גם מהמציאות הציבורית הזו. אני מדגיש שוב - ישנם אמצעי התקשורת וישנם גורמים אחרים - ואינני מתכוון כרגע לגורמים ממשלתיים או ציבוריים.

אני הייתי מאד ממליץ, שנושא החתימה או אי-החתימה של הנשיא, לא יהיה נושא לדיבור והחלטה פה.

שר המשפטים ת. צדוק:

זה חלק מהדיווח.

ראש הממשלה י. רבין:

אני חושב, שאם אנו אומרים שאנו דוחים את הסיכום, צריך לעשות את כל מה שמצמצם מהעובדה שלא מחליטים החלטות היום ולא צריך לנגוע בזה. העקרון הוא, שהחלטה הסופית בנושא נגיד בנק ישראל לא תתקבל היום...

שר המשפטים ח. צדוק:

אני מציע לומר כך: לדחות את ההחלטה למועד שלפני ה-1 לנובמבר, שייקבע ע"י ראש הממשלה. לקראת אותו מועד, יתבקש היועץ המשפטי לממשלה להגיש חוות דעת מעודכנת.

חשר ג. האוזנר:

איך זה משתלב עם העובדה, שיש כבר החלטה? הלא היום, ההחלטה לגבי המלצה עדיין תקפה.

ראש הממשלה י. רבין:

זה לא משנה את ההחלטה הקיימת היום.

שר המשפטים ח. צדוק:

באותו מועד נחליט מה דינה.

ראש הממשלה י. רבין:

אנו לא דנו בהחלטה הקודמת.

שר הפנים י. בורג:

אנו היום מסכמים על החלטה פשוטה ביותר -

שמסכמים כי לא מחליטים.

ראש הממשלה י. רבין:

אולי אפשר להחליט אחרת?

שר המשפטים ת. צדוק:

ששמענו דיווח מהשיבות שהיו...

ראש הממשלה י. רבין:

אני מציע לומר: סיכום הדיון ייעשה בישיבת הממשלה לפני ה-1 בנובמבר, במועד שייקבע ע"י ראש הממשלה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

ולאותו מועד תתבקש חוות דעת מעודכנת.

ראש הממשלה י. רבין:

אינני יודע האם צריך להגיד זאת.

שר התחבורה ג. יעקבי:

ברור כי יידרש המידע המירבי.

שר הפנים י. בורג:

אם יהיה צורך, הוא יובא; אם לא, הוא לא יובא.

שר התיירות מ. קול:

היועץ המשפטי ביקש תשובה ברורה. היתה חוות דעת

ברורה מאד...

שר הבריאות ו. שש-טוב:

אני ביקשתי הסבר, כי לי היא לא היתה ברורה.

שר המשפטים ח. צדוק:

אני רוצה להסתייג, קודם כל, מהבקורת על המשטרה שהיתה בדברי השר עופר. אני חושב, שהמשטרה עושה עבודה קשה מאד וחיונית מאד.

שר השיכון א. עופר:

דיברתי על ההדלפה.

שר המשפטים ח. צדוק:

המשטרה עושה עבודה קשה מאד וחיונית מאד במלחמה בפשיעה, והמשטרה אינה יכולה לנהוג בשיטות שונות, לפי סוגים שונים של חשודים, ובמידה והדבר נוגע לענין הזה, המשטרה פעלה לפי הנחיות היועץ המשפטי לממשלה לאורך כל הדרך, ואני יודע כי הוא לא היסס, לפי שיקול דעת שלו, להטיל מנבלות המתחייבות לדעתו מנסיבות הענין.

יש נושאים, בשיטות העבודה של המשטרה ובשיטות שיתוף הפעולה שבין המשטרה והיועץ המשפטי, אשר ראויים מדי פעם בפעם לבדיקה - ואני סימנתי אחדים מהם. הבדיקה הזו צריכה להיות בין הרשויות הנוגעות בדבר, כלומר, בין המשטרה לבין היועץ המשפטי לממשלה. אלה לא נושאים לדיון בממשלה.

בענין אחד אני רוצה לומר דברי בקורת - נדמה לי (ואני מציע לשד המשטרה לבדוק את הענין) כי יש יותר מדי פרסומים מהחקירה ומתוצגי המשטרה אגב מהלך החקירות.

שד השיכון א. עופר:

רק על זה דיברתי.

שד המשפטים ח. צדוק:

בנושא ספציפי זה יש לי התרשמות בקורתית, ואינני אומר יותר מאשר התרשמותי.

דבר שני - הממשלה צריכה בענין זה לפעול במסגרת סמכויותיה וחובותיה לפי החוק. מי שמנחה את הממשלה לגבי סמכויותיה וחובותיה לפי החוק הוא היועץ המשפטי לממשלה, ואם בדבריו היה איזה שהוא דבר, שלמשהו מהשדים איננו ברור די צרכו, אפשר לבקש ממנו באותה נקודה הבהרה על המצב המשפטי. כשאני חושב שהחברים אשר מסכימים לדחיה היו אולי מיטיבים לעשות, גם אם יש להם

נטיה בלבם לטובת אופציה זו או אחרת, אילו היו נמנעים מלקבוע עמדה סופית היום.

לשר האוונר ברצוני לומר, כי אין סיכוי שצד ה-31 לאוקטובר תהיה לנו תמונה מלאה וסופית, אבל יש סיכוי, שעד אותו תאריך, תהיה לנו תמונה קצת יותר ברורה מהתמונה של היום. ואם יש חברים מסביב לשולחן זה, אשר מתוך מצוקה של דילמה מצפונית חמורה מאד היו רוצים לקבל, אם אפשר, תמונה קצת יותר ברורה, הרי המועד המוצע איננו חורג מהמסגרת של חובתנו לפי החוק, ואני חושב שראוי שחברים שלהם נדמה כי הכל כבר ברור להם והם מוכנים להכריע היום יתנו לחברים הפחות פסקניים את האפשרות לקבל במסגרת החוק והמועדים החוקיים, תמונה יותר ברורה. אמר השר האוונר עצמו, שבין כה וכה, החלטה היום על ביטול, אין לה משמעות מעשית, אלא אם כן היא מלווה ע"י הצעה של מינוי אחר.

לשר בורג אני רוצה שיהיה ברור לגמרי, שבשום שלב, לא באה משום מקור רשמי מוסמך, הצעה למר ידלין להסיר את מועמדותו. חברים של ידלין ויועצים שלו יכולים לייצג לו, אבל הסרת המועמדות היא אופציה של ידלין ולא של הממשלה.

שר הפנים י. בורג:

אמרתי זאת בנוגע לפרסומים.

שר המשפטים ח. צדוק:

אני אמרתי כי לדעתי יש לפרסם את שני הדוקומנטים האלה והנוסח של הסיכום. אני מקבל את הסיכום של ראש הממשלה, כי נסכם במועד שלפני ה-1 לנובמבר, כשראש הממשלה יקבע בשאלה של חוות דעת נוספת. היא לא מוכרחה להיות מפורטת פה. כאשר ראש הממשלה יבקש מהיועץ המשפטי חוות דעת נוספת הוא יקבל אותה.

אני בטוח שיהיה דיווח לנשיא על הישיבה של
היומיים והסיכומים של היום. יש דיווח כזה באופן שוטף, ועל אחת כמה וכמה בנושא
שנוגע לנשיא, והוא ידע מה הן המסקנות שהוא צריך להסיק מהסיכום הזה.

שר התיירות מ. קול:

אני מוכן לקבל מה שהצעת, ובנוסף לזה, שיימסר

דיווח לנושא.

ראש הממשלה י. רבין:

אנו אף פעם לא מפרסמים מתי מדווחים לנשיא.

שר התיירות מ. קול:

הוא צריך לפעול פה.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מודיע לחברי הממשלה כי ידווח לנשיא דיווח
מלא. אני מבקש לא ליצור תקדים חדש, שבכל ישיבת ממשלה נצטרך להחליט על דיווח
לנשיא.

שר הפנים י. בורג:

אם מוסרים כי עדיין אין החלטה, אז ממילא באופן

לוגי זה יהיה ברור לו.

שר התיירות מ. קול:

ננית שהנשיא היה חותם והממשלה היתה משנה את
ההמלצה, הוא צריך לדעת על זה. אחרת היית מוצא את עצמך קשור.

ראש הממשלה י. רבין:

איני מבין מה אתם רוצים. אנו עונים בצורה
עניינית ולא קנטרנית על דברים שאתם מבקשים.

שר התיירות מ. קול:

מה באשר להצעת חשד בורג?

ראש הממשלה י. רבין:

אני אציע לממשלה את מינוי נגיד בנק ישראל,
בהתאם לנוהל הקיים בממשלה. לא אסכים לשום שינוי בנוהל.

שר העבודה מ. ברעם:

אפשר לסכם פה אחד?

ראש הממשלה י. רבין:

אני מאד מבקש כי הממשלה תצא מכאן עם קונצנזוס
כי זהו הסיכום. הסיכום ידוע לנשיא הלילה או מחר בבוקר.

מוכיר הממשלה ג. אבנר:

מחר ב-8.30 בבוקר, כפי שמקובל באופן קבוע.

ראש הממשלה י. רבין:

שנית, בודאי היועץ המשפטי יתבקש לתת חוות דעת

מעודכנת לקראת אותו דיון.

שר התיירות מ. קול:

אני מבקש כי היועץ המשפטי יענה על שאלות

השרים.

ראש הממשלה י. רבין:

הוא יענה בישיבה הבאה. אני לא אפתח פה עתה

בדיון.

השר ג. האוזנר:

ישנה שאלה ששר האוצר הציג אותה בכל חומרתה -

האם זו חובה קטיגורית של הממשלה?

ראש הממשלה י. רבין:

אני מבקש מהיועץ המשפטי להביא לישיבה המסכמת

חוות דעת - האם לחלוטין נמנע מהממשלה לדחות את מועד שיקולי המינוי מעבר ל-1 לנובמבר? זו השאלה. לא מה החוק מחייב, אלא הפרשנות בנסיבות הקיימות.

השר ג. האוזנר:

אני מבקש לדעת אם הבינונו אותו נכון או לא.

הוא נתן דיווח פה.

ראש הממשלה י. רבין:

תפנה אליו ותקבל תשובה. אינני מוכן לדיווח

היום.

השאלה שחשורים עופר ושם-טוב שואלים היא אחרת - האם לא ניתן לממשלה לדחות את תוקף המינוי מעבר ל-1 לנובמבר? אין צורך להכביר כאן במתן תשובות. האם בנסיבות האלה ניתן או לא, זו שאלה אחרת.

שר המשפטים ח. צדוק:

אני מבקש, שההודעה תהיה הודעת מזכירות הממשלה, כאשר יובאו לפרסום שני הניירות הללו וההחלטה.

שר התחבורה ג. יעקבי:

אני מציע לשקול כי בהודעה ייכללו דברי פתיחה של היועץ המשפטי לממשלה. כי אם הדברים האלה יימסרו שלא במדויק, הם עלולים לשנות את המשמעויות שלהם. הם היו מנוסחים בצורה מדויקת ומוטב כי יימסרו מלה במלה.

ראש הממשלה י. רבין:

אינני רוצה להתחייב על כך, אנו נשקול ונבדוק

זאת.

שר התחבורה ג. יעקבי:

זה עלול לגרום לצרות, אם הם יתפרסמו שלא

במדויק.

שר המשפטים ח. צדוק:

ראש הממשלה יחליט, אנו לא נסכם על כך עתה.

מ ח ל י ט י מ :

א. סיכום הדיון ייערך בישיבה אחרת, שתתקיים לפני 1.11.76, במועד שייקבע על ידי ראש הממשלה.

ב. לפרסם לאלתר את סיכומי של היועץ המשפטי לממשלה מיום כ' בחשרי תשל"ז, 14.10.76, בענין חקירת המשטרה בעניינו של מר אשר ידלין ואת מכתבו של מר אשר ידלין אל היועץ המשפטי לממשלה מיום כ"א בחשרי תשל"ז (15.10.76) בתגובה למסמך סיכום החקירה.

(שני המסמכים נמצאים במזכירות הממשלה).

* * *

ראש הממשלה י. רבין:

במושב ישעי, ב-14.45, מכונת צבאית עמוסה
בתחמושת התפוצצה. העדכון עד כה: 6 פצועים, הרוג 1. יחידת סילוק פצצות של צה"ל
נשלחה למקום. באילו נסיבות זה היה בדיוק, אינני יודע.

* * *

64. שכרם של עובדי חברת שק"מ בע"מ - ערעור על החלטת ועדת השרים לעניני שכר

השר ג. האוזנר:

ועדת השרים לעניני שכר החליטה כי "לאור העובדה
כי 60% מעובדי חברת שק"מ בע"מ מועסקים במקצועות הענפיים הזכאים לתוספת 6% -
לאשר בהמשך להחלטה מס' 729 (ש/ג47) של הממשלה מיום א' בסיון תשל"ו (30.5.76),
תוספת של 6% לעובדי השק"מ".

ובכן, זהו המצב. לפי ההסכמים שלנו עם
ההסתדרות, אושרה תוספת שכר של 2.5% לשנה לשכרם של עובדי השרותים ותוספת של 6%
לעובדי היצור. ההסתדרות הציעה - וועדת השרים לעניני שכר קיבלה זאת, למרות
שבחילה היא סברה אחרת - כי מפעל אשר רוב עובדיו עובדים ביצור יהיה דינו כאילו
רוב עובדיו עובדים ביצור, לגבי ה-6%. בשק"מ, רוב העובדים לא עובדים ביצור,
אלא אם כן לעובדי היצור ממש מצטרפים העובדים בבתי האוכל ובמסעדות, מלצרים
וכו', רק אז ע"י התוספת הפיקטיבית הזו, לדעתי, מתקבל רוב של 60%. ללא אותה

תוספת, אין רוב של עובדי יצור משק"מ. הנהלת המשק"מ תובעת תוספת של 6% לכלל העובדים בטענה שבענף הפרטי והקואופרטיבי של הצרכניות וה"כל-בו" אושרה תוספת של 6% עפ"י אותו הסכם שהסתדרות עשתה בנידון.

שנית, היא טוענת שצריך לצרף את העובדים בבתי האוכל ובמסעדות של המשק"מ לעובדי היצור.

אני טוען כי שתי הטענות אינן תופסות. המשק"מ הוא מפעל שדות מובהק, ואם נעשה חישוב כזה, נסטה ממדיניות הממשלה המעוגנת בחוק - ואינני חושב שועדת השרים, במקרה זה, צריכה לסטות מהחלטת הממשלה לגבי מדיניות השכר, בפרט שאנו עומדים בפני הגדלת התביעות בעניני שכר בכל מיני תחומים ולא נוכל לעמוד בזה אם לא נאמר "סטופ". מה עוד שועדת השרים לעניני שכר אישרה גם הקמת ועדות משנה לבחינת עידוד הפריון, כך שבמסגרת זו, יש פתח לעתיד גם לאותם עובדי משק"מ לקבל משכור למעלה מ-2.5% במסגרת מדיניות הממשלה אשר מדברת על הטבות שכר ומענקי פריון. הדרך אינה סגורה, אבל היא צריכה להמצא במסגרת מדיניות הממשלה.

ראש הממשלה י. רבין:

הנוהל הוא, שהמערער מציג את עמדתו והתשובה תוצג כעמדה משותפת של שר הבטחון ושר האוצר, ע"י יו"ר ועדת השרים לעניני שכר ותהיה הצבעה.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני רוצה להגיד לשר האוצר, כי הוא טעה בערעור שלו, אם כי גם אני הייתי בעד זה. צר לי שלאחר ההסברים שלי, הוא לא קיבל זאת וחביא זאת לממשלה. אינני רוצה להרחיב את הדיבור על בעיות השכר, אך ועדת השרים לעניני שכר היא ועדת השרים הכי פעילה. ב-18 למאי החליטה ועדת השרים לעניני

שכר בשני סעיפים: א. לגבי החברות הממשלתיות - "החברות יפעלו בהתאם להסכמים שיחתמו בענפים אליהם הן משתייכות". ב. "לגבי עובדים בחברות, המשתייכים לדירוגים ארציים - יפעלו לפי הסיכומים שייקבעו במישור הארצי, לגבי הדירוגים הללו". ונדמה לי שאנו עומדים בזה עכשיו ב-16-17 לאוקטובר. חברת שק"מ היא חברה ממשלתית. בעל הענף הזה, בצרכניות, ב"שופר-סל" ובמפעלים אחרים השייכים לענף זה, ההסתדרות והארגון היציג החליטו על 6%. לכן אנו, בנקודה זו, גם אם זה מפעל שדו"ת מובהק (וצר לי שההסתדרות החליטה כך) תייכים לקבל זאת. יש דברים שאתה חייב לקבל אותם.

שר התיירות מ. קול:

אבל זה מערער את מדיניות השכר.

שר האוצר י. רבינוביץ:

לאחר שבחנו את הדברים, קיבלנו שבחברות הממשלתיות ילכו לפי מה שייקבע בין ההסתדרות והארגונים היציגים. יש לי דעה כיצד מדיניות השר מתדרדרת, אבל אני חי במסגרת מסוימת ורואה את הדברים.

שנית, בתוך השק"מ יש מפעלי יצור אשר קבענו בצורה מפורשת שלגביהם מתקיימים ה-6%, אבל גם יש מפעלים של בתי אוכל ומזון ומתוך 3,000 עובדים, כ-1,800 עובדים בתחום זה, לכן ועדת השרים לענייני שכר מצאה שגם לשק"מ, לאור ההחלטות הקיימות, מגיע 6% ואני מבקש מהממשלה לאשר זאת.

שר התיירות מ. קול:

יש לי שאלה משר התיירות, מכיוון שיש לכך אימפליקציה על עובדי בתי המלון ומכיוון שמדובר על ענפי שירותים, אני שואל האם אלה קיבלו 6% או 2.5%?

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני רק יכול להצטרף על מדיניות ההסתדרות, אבל ההסתדרות קבעה בהסכם שלה, כי לגבי בתי האוכל והמלון זה יהיה 6% ולא 2.5%.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

ואיך זה ייגמר עם הארגונים שאינם קשורים

להסתדרות?

ראש הממשלה י. רבין:

מי בעד הערעור - ירים ידו? 3 בעד. מי בעד דחית הערעור, כלומר אישור החלטת ועדת השדים לענייני שכר? 7 בעד.

מ ח ל י ט י מ :

(ב-7 קולות נגד 3): לדחות את ערעורו של השר ג. האוזנר ולאשר את החלטת ועדת השדים לענייני שכר מס' ש/1 מיום י"ב בחשדי תשל"ז (6.10.76) כדלקמן:

"ש/1. חברת שק"מ בע"מ - תביעת הסתדרות הפקידים לתוספת 6% לעובדי החברה

מ ח ל י ט י מ :

, לאור העובדה כי 60% מעובדי חברת שק"מ בע"מ מועסקים במקצועות הענפיים הזכאים לתוספת 6% - לאשר בהמשך להחלטה מס' 728 (ש/47) של הממשלה מיום א' בסיון תשל"ו (30.5.76) תוספת של 6% לעובדי השק"מ".

65. נסיעות שדיםראש הממשלה י. רבין:

קורא את ההחלטה כלשונה.

מ ח ל י ט י ם :

לאשר את נסיעת השד ג. האוזנר לקנדה ולארצות
הברית בשליחות המגבית ומפעל מלווה העצמאות והפיתוח למשך כשלושה שבועות, החל
ביום כ"ז בתשרי תשל"ז (21.10.76).

שד התיירות ימלא את מקום השד ג. האוזנר, בעת
היעדרו מהארץ.

66. יבוא נשקראש הממשלה י. רבין:

קודם נעסוק ביבוא - על פי סעיף 2(ב) לחוק כלי
יריה, תשי"ט-1949, לאשר יבוא כלי היריה הבאים:

א. 5 רובים צבאיים קל' 0.223 על ידי חברת להב בע"מ. חברת להב הינה בעלת
רשיון לסחר בכלי יריה. החברה ייבאה על פי הזמנת שדותי הבטחון את חמשת הרובים
הנ"ל.

ב. 2 רובים צבאיים על ידי מר דבלין פאול. האיש הינו עולה חדש מארצות הברית, שהביא עמו את אוסף הנשק. התחייב שהנשק יוחזק ככלתי שמיש.

מ ח ל י ט י מ :

על פי סעיף 2(ב) לחוק כלי יריה, תש"ט-1949,

לאשר יבוא כלי היריה הבאים:

א. 5 רובים צבאיים קל' 0.223 על ידי חברת להב בע"מ.

ב. 2 רובים צבאיים על ידי מר דבלין פאול.

67. מכירת נשק

ראש הנמשלה י. רבין :

מ ח ל י ט י מ :

ל י ט י מ : לאשר מכירת 282 אקדחים מסוגים שונים (עודפים) לחברה בריטית. ערך המכירה הוא 2,211 דולר ומשרד החוץ מסכים לביצועה.

מ ח ל י ט י מ :

לאשר מכירת 282 אקדחים מסוגים שונים (עודפים)

לחברה בריטית.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת